

กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ประเทศไทย

จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์

ร่วมใจกันคิดแก้ปัญหา

๑พลเอก/พลตำรวจเอก ป.พ.๗๗ ๐๖๖๖๖๖ '๙๐

คำนำ

ดลอดเวลาแห่งชีวิตของคนคนหนึ่งที่ยาวนานถึง “สี่แผ่นดิน” นั้น ย่อมสั่งสมประสบการณ์ชีวิตไว้อย่างโชกโชกม เส้นทางชีวิตที่ผ่านมา ล้วนถูกหล่อหลอมด้วยประสบการณ์อันทรงคุณค่า ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

ชีวิตของ **พจนฯ พลเอก/พลตำรวจเอกประมาณ อดิเรกสาร** ก็เช่นกัน ยุคนี้ถือว่าเป็น “บุชนิยมบุคคล” ที่สำคัญคนหนึ่งของบ้านเมือง เพราะหากเอ่ยชื่อท่านแล้ว คนไทยในทุกวงการต่างรู้จักท่านเป็นอย่างดี และตลอดระยะเวลากว่าศตวรรษที่ผ่านมาของบุรุษอาชาไนยผู้นี้ ชีวิตท่านผ่านมาถึง 4 แผ่นดิน ได้ผ่าน**มรสุม**ชีวิตอย่างเชี่ยวกรากมาอย่างโชกโชกม ทั้งด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านชีวิตส่วนตัว มาอย่าง**พิสดาร**คนเปรียบได้อย่างยากยิ่ง

ที่สำคัญ ท่านได้รู้เห็นเหตุการณ์และความเป็นไปในหน้า “ประวัติศาสตร์ชาติไทย” ในยุคหนึ่งที่ยาวนานตลอดอายุคนเป็นอย่างดี นับตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

แน่นอนว่า เหตุการณ์ที่สำคัญในโลก หรือในประวัติศาสตร์ชาติไทย มีบ่อยครั้งที่อาจทำให้เกิด “การชำรุด” ทางประวัติศาสตร์ได้ เพราะขาด “ผู้เล่าเรื่อง” ที่แท้จริง และอาจส่งผลหรือสร้างความเข้าใจผิดกับอนุชนรุ่นต่อมาได้ และในความเป็นจริงนั้น พจนฯ พลเอก/พลตำรวจเอกประมาณ อดิเรกสาร ถือว่าเป็นคนหนึ่งที่จะจ้หวะชีวิตต้องผูกผันเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็น “ปูมประวัติศาสตร์” หรือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยังมีชีวิตอยู่เพียงไม่กี่คนในสังคมไทย

และในวาระที่ พจนฯ พลเอก/พลตำรวจเอกประมาณ อดิเรกสาร จะมีอายุครบ 90 ปี ในวันที่ 31 ธันวาคม 2545 นี้ ท่านปรารถนาที่จะเห็นงานเขียนอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์อีกชิ้นหนึ่งได้ปรากฏไว้ประดับวงการเมืองไทย ถึงแม้จะเป็นเพียง “บางเสี้ยว” ของเหตุการณ์ครั้งนั้นก็ตาม ซึ่งถือว่าเป็นการ “เติมให้เต็มกับรอยชำรุด” ได้เป็นอย่างดี และจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อคนรุ่นหลังต่อไป

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

หนังสือเรื่อง “ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม – นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา?” เล่มนี้ จึงได้อุบัติขึ้นพร้อมกับคดีที่เป็นมงคลเนื่องในวันอายุครบรอบ 90 ปีของ ฯพณฯ พลเอก/พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร ในวันที่ 31 ธันวาคม 2545 นี้

คณะทำงาน “มูลนิธิเพื่อสังคมไทย” และ “สำนักพิมพ์เส้นทาง” ภูมิใจและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนเสริมให้เกิดการ “เติมให้เต็ม” กับบางแง่มุมของส่วนประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ ฯพณฯ พลเอก/พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร ได้อุทิศเวลาที่ทรงคุณค่านี้เพียรเขียนขึ้นมาครั้งนี้

ผลจากการทุ่มเทให้กับงานเขียนที่ล้ำค่านี้ คงเป็นคุณูปการกับสังคมไทยได้เป็นอย่างดี และเป็นพลังหนุนให้เกิดบุญญาธิการต่อ ฯพณฯ พลเอก/พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร ได้มากยิ่งขึ้นต่อไป และถือว่าท่านได้เป็น “ร่วมโพธิ์ร่วมไทร” ของสังคมไทยอย่างแท้จริงตลอดไป

ด้วยคารวะอย่างแท้จริง

คณะทำงาน “มูลนิธิเพื่อสังคมไทย” และ “สำนักพิมพ์เส้นทาง”

คำปรารภ

วิถิตมนุชย์ ไม่มีใครที่จะทำนายได้ว่า จะมีอายุยืนอยู่กี่ปี แต่ที่แน่ๆ คือความตาย พระพุทธเจ้าจอมพระศาสดาของชาวเรา ได้กล่าวไว้ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดา เมื่อผมอายุย่างเข้าปีที่ 90 ในอีก 1 เดือนข้างหน้า พอสิ้นธันวาคม อายุของผมก็เข้าปีที่ 90 ผมรู้ตัวแล้วว่า ความตายกำลังย่างเข้ามาใกล้ นับวันเวลาที่จะถึงคราวก็ไม่เกินกว่าแต่ละปี เวลาผมไปงานศพ ขณะที่พระท่านสวดอภิธรรม หรือไปงานเผาศพ ขณะที่รอคอยเวลาเผา ผมก็นั่งนิ่ง และคิดถึงวันเวลาของเรา ว่าเมื่อใด จะถึงคิวของเรา บรรดาบิดามารดา ปู่ย่าตายาย เพื่อนฝูง ก็จากไป จากไป จนมีการกล่าวเป็นคำพูดเล่นๆ กันว่า เรามีแต่เพื่อนตาย เพื่อนเป็นมีน้อยเต็มหน ทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่ระหว่างมีชีวิต เมื่อตายไปแล้ว ก็เอาไปด้วยไม่ได้ เวลาที่เราตาย จะเอาศพไปไว้ที่วัดไหน สวดศพแล้ว อีกกี่วันจะเผา ลูกหลานที่อยู่หลังจะจัดการกันอย่างไร เหล่านี้เป็นการคิดล่วงหน้า ไม่ใช่เป็นการกลัวตาย แต่เป็นการคิดปลงสังขาร และเตรียมตัวที่จะตาย

เมื่อเจ้ามา มีอะไรมาด้วยเจ้า
เจ้าจะเอา แต่สุข สนุก โฉน
เมื่อเจ้าไป เจ้าจะเอาอะไรไป
เจ้าก็ไป มือเปล่าเหมือนเจ้ามา

เท่าที่เคยปฏิบัติมา เมื่อมีอายุจะครบแต่ละปี ผมจะเขียนหนังสือแจกแก่บรรดาญาติมิตร และผู้ที่รักนับถือ ในคราวนี้ ผมจะมีอายุ 90 ปี เมื่อถึง 31 ธันวาคม ผมทวนระลึกว่า เราควรจะเขียนเรื่องอีกเช่นเคย ที่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ เป็นคดี หรือเรื่องให้เห็นเป็นประโยชน์ สำหรับคราวนี้ ผมคิดว่ามีเรื่องที่ยังมีผู้คนยังเข้าใจไม่ถูกต้อง และผมเป็นผู้ที่ยังอยู่ในเหตุการณ์ในครั้งนั้น คือเรื่องในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในระหว่างที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย และไทยต้องจำใจเข้าข้างญี่ปุ่น ประเทศไทยได้แก้ปัญหา โดยการแบ่งฝ่ายไปเข้ากับสัมพันธมิตร ผมเห็นว่า ควรจะได้เขียนเรื่องนี้ เพื่อให้คนรุ่นหลังๆ ได้ทราบและพิจารณาความถูกต้อง บุคคลที่ผมจะขอกกล่าวถึง คือ

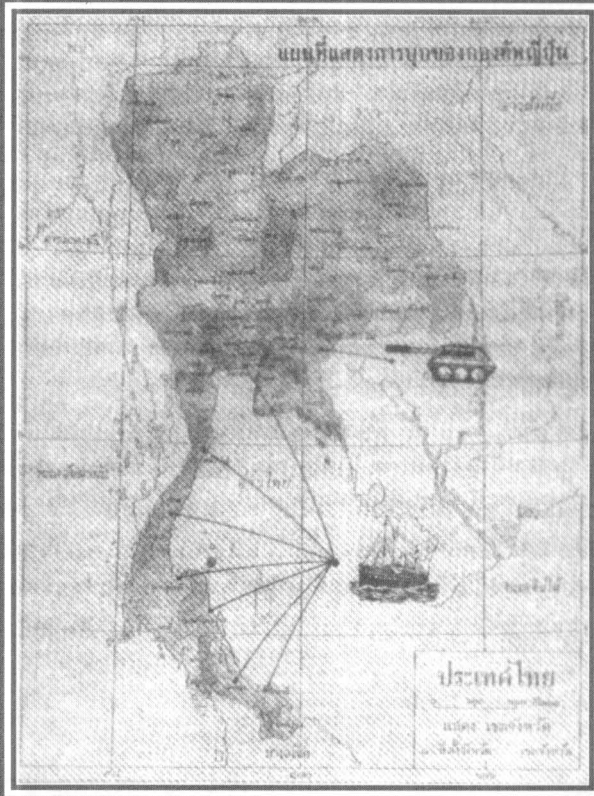
จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับ นายปรีดี พนมยงค์

ผมต้องขออภัยแก่บรรดาท่านทั้งหลาย ที่ผมได้อ้างชื่อและอ้างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยความเคารพ

ในวาระจะจบปีเก่าและขึ้นปีใหม่ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ทุกท่านตลอดจนครอบครัว จงประสบความเจริญ ขอให้จงเจริญสุข เจริญสุข เจริญสุข

ป.ร.ม.อ. อธิเบตรงิม

พลเอก/พลตำรวจเอก ประมาณ อธิเบตรงิม

แผนที่แสดงการบุกไทยของญี่ปุ่น เมื่อ 8 ธ.ค. 2484

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย

จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์

ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

สงคราม จีน-ญี่ปุ่น ครั้งสุดท้าย ได้ระเบิดขึ้นด้วยกรณี **ลูเกาเจียว** เหตุเกิด ณ บริเวณฉางชงซานมาร์โคโปโล ซานกรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2480 (ค.ศ.1937) แล้วได้กลายเป็นสงครามใหญ่โต ลูกหลานร้ายแรงขยายตัวออกไปยิ่งๆ ขึ้น จากจีนเหนือลงมาจรดจีนใต้ ถูกกองทัพญี่ปุ่นยึดไว้ได้หมด ตลอดชายฝั่งทะเล ในปลายปี 2481 (ค.ศ.1938)

รัฐบาลจีนในขณะนั้น (จีนคณะชาติ) อันมี **จอมพลเจียงไคเช็ค** เป็นประมุข ต้องอพยพพลเรือนไปตั้งมั่น อยู่ลึกเข้าไปในใจกลางของประเทศ ห่างทะเลถึง 1,000 ไมล์ โดยไปตั้งเมืองหลวงใหม่อยู่ที่ **จุง กิง** แม้จีนจะย่อยยับอับจนปานใด ก็ยังคงแข็งใจกักฟันสู้รบกับญี่ปุ่นต่อไป อย่างไม่มีวันยอมแพ้แม้ญี่ปุ่นจะได้เคยยื่นข้อเสนอหย่าศึกมาแล้วก็ตาม

ในที่สุดญี่ปุ่นก็เคลื่อนพลเข้าสู่อินโดจีนภาคเหนือ (แคว้นตังเกี๋ยในเวียดนามเหนือปัจจุบัน) ซึ่งขณะนั้นเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส เมื่อปลายเดือนกันยายน พ.ศ.2483 (ค.ศ.1940) ฝรั่งเศสเวลานั้นก็ปราศัยแก่เยอรมัน ซึ่งเยอรมันกับญี่ปุ่นได้ทำสัญญาเป็นพันธมิตรกันใน “**สัญญาต่อต้านคอมมิวนิสต์สากล**” (แอนตี้คอมินเทอร์น) มาแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2479 (ค.ศ.1936) ซึ่งต่อมาอิตาลีก็ได้ เข้าร่วมในสัญญานับนี้ด้วย แถมยังมี “**สัญญาอักษะ โรม-เบอร์ลิน**” หรือ “**แกน โรม-เบอร์ลิน**” ระหว่างอิตาลีกับเยอรมัน ลงนามกันเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2479 (ค.ศ.1936) แล้วต่อมาญี่ปุ่นก็ได้เข้า ร่วมในสัญญานับนี้ด้วย เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2483 (ค.ศ.1940) ขณะที่สงครามโลกครั้งที่ 2 อุบัติขึ้นแล้ว และเยอรมันกำลังเป็นฝ่ายมีชัยไปทั่วภาคพื้นยุโรป

สัญญาดังกล่าวจึงกลายเป็น “สัญญาอักษะ โรม-เบอร์ลิน-โตเกียว” จึงเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “สัญญาไตรภาคี” ระหว่างเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ความสำคัญประการหนึ่งในสัญญาดังกล่าว ก็คือ ญี่ปุ่นยอมรับให้เยอรมันและอิตาลีเป็นผู้ดำเนินการจัดระเบียบใหม่ในยุโรป ขณะเดียวกัน เยอรมันและอิตาลีก็ยอมรับยินยอมให้ญี่ปุ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดระเบียบใหม่ในเอเชีย

ด้วยเหตุนี้ ญี่ปุ่นจึงสามารถบีบฝรั่งเศส โดยผ่านทางเยอรมัน ให้ญี่ปุ่นมีสิทธิพิเศษทั้งในทางเศรษฐกิจและการทหารส่งกองทหารเข้าคุมจุดยุทธศาสตร์สำคัญในอินโดจีนได้

เรื่องนี้ได้ทำให้ประเทศไทยต้องร้อนใจเป็นอันมาก ด้วยต้องการที่ดินแดนบางส่วนของเราก็เสียให้แก่ฝรั่งเศสไปในปี ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) กลับคืนมา เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการป้องกันประเทศ โดยใช้แม่น้ำโขง เป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศ ตามหลักสากลอีกด้วย

ต่อจากนั้นญี่ปุ่นก็ทำสัญญาร่วมกันกับอินโดจีนของฝรั่งเศสขึ้นมาอีกฉบับหนึ่ง โดยฝรั่งเศสยินยอมให้ญี่ปุ่นตั้งฐานทัพอากาศ เข้ายึดครองสนามบิน 9 แห่ง และใช้อาวุธเป็นฐานทัพเรือได้

ครั้นเมื่อถึงวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2484 (ค.ศ.1941) ญี่ปุ่นก็ส่งกองทหารจำนวนมหาศาลมาลำเลียงทางเรือมาขึ้นบกที่ไซ่ง่อน (นครโฮจิมินห์เดี๋ยวนี้) เข้ายึดครองอินโดจีนภาคใต้ไว้โดยสิ้นเชิง

ปฏิบัติการทางทหารของญี่ปุ่นครั้งนั้น ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเป็นสิ่งบ่งชี้ว่า ญี่ปุ่นเตรียมก่อสงครามใหญ่ในย่านเอเชียอาคเนย์นี้ จะเป็นอันตรายต่อประเทศไทย มลายู (มาเลเซียในปัจจุบัน) รวมทั้งสิงคโปร์ ซึ่งเวลานั้นอยู่ในความยึดครองของอังกฤษ ตลอดจนฟิลิปปินส์ อาณานิคมของสหรัฐอเมริกา และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก (อีสต์อินดีส ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซีย) อาณานิคมของเนเธอร์แลนด์

อีกหนึ่งการที่ญี่ปุ่นส่งทหารจำนวนมาก เข้ามาตั้งฐานทัพอยู่ในอินโดจีนตอนใต้ในเวลานั้น ก็เป็นที่ทราบกันในเวลาต่อมาว่า ญี่ปุ่นส่ง ทหารเข้ามาฝึกภาคสนาม เพื่อให้ เคยชินกับภูมิอากาศเขตร้อน-เขตร้อนชื้น ใกล้เคียงกับประเทศไทย ซึ่งอากาศร้อน อบอ้าวมาก แตกต่างไปจากอากาศในประเทศจีนและญี่ปุ่น ที่เคยอยู่ประจำกันมา เป็นอากาศอบอุ่น ค่อนข้างหนาว จีนตอนเหนือก็ถึงกับหนาวจัดเอาเลยทีเดียว

ญี่ปุ่นขึ้นบกที่หาดสงขลา

ญี่ปุ่นเข้ายึดหาดใหญ่

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

หากจู่ๆ ญี่ปุ่นส่งทหารออกปฏิบัติการรุกรานครั้งใหญ่ในอาณาบริเวณนี้ทหารญี่ปุ่นก็อาจแพ้อากาศไม่อาจทนกับความทารุณจากอากาศร้อนแปรปรวนในย่านนี้ได้ ต้องเป็นใช้อ่อนเปลี้ยเพลียแรง ถึงกับนอนซมไปตามๆ กัน

ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงได้ส่งทหารเข้ามาประจำ ทำการฝึกซ้อม เตรียมพร้อมอยู่ในอินโดจีนภาคใต้ เพื่อให้ร่างกายได้เคยชินกับภูมิอากาศย่านนี้

แต่อย่างไรก็ดี สหรัฐอเมริกาซึ่งได้พยายามวางแผนมาช้านาน ในสงครามโลกครั้งที่ 2 นับแต่แรก ได้อุบัติขึ้นมากในครั้งนั้น ไม่อาจทนนิ่งดูตายในการปฏิบัติการของญี่ปุ่นในขณะนั้นได้อีกต่อไปได้

ดังนั้น ในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2484 **ประธานาธิบดี รูสเวลท์** แห่งสหรัฐอเมริกา จึงได้ตอบโต้ปฏิบัติการของญี่ปุ่น ด้วยการตส่งน้ำมันและยุทธปัจจัยนานาชนิดให้ญี่ปุ่นโดยเด็ดขาด พร้อมกันนั้นก็ได้กล่าวต่อยุทธปัจจัยเหล่านั้นจากบรรดาประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกาไว้ในกำมือโดยสิ้นเชิงอีกด้วย

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังได้สั่งกักเงินตราของญี่ปุ่น ที่มีอยู่ในสหรัฐอเมริกาทั้งหมด ปิดธุรกิจเงินตราต่างประเทศของญี่ปุ่นโดยสิ้นเชิงทำให้ญี่ปุ่นไม่สามารถซื้อหาน้ำมันจากหมู่เกาะอินเดียตะวันออก (อินโดนีเซียปัจจุบัน) และมลายู (มาเลเซียปัจจุบัน) ได้เลย

การค้ำระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่นต้องยุติลงโดยเด็ดขาด บริษัทการค้าทั้งหลายของญี่ปุ่นต้องหยุดกิจการ ไม่อาจดำเนินการใดๆ ต่อไปได้ คลองปานามาถูกปิดสำหรับเรือสินค้าญี่ปุ่น มิให้ผ่านเข้า-ออกได้อีกต่อไป ฯลฯ ทำให้ญี่ปุ่นต้องได้รับความเดือดร้อนกระทบกระเทือนจากปฏิบัติการตอบโต้ของสหรัฐอเมริกาในครั้งนั้นเป็นอันมาก

ขณะเดียวกัน บรรดาประเทศมหาอำนาจต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ มีอาณาบริเวณในอินโดจีนนี้ก็ได้ร่วมมือกันเจริญรอยตามสหรัฐอเมริกาต่อต้านญี่ปุ่นอย่างแข็งขัน ซึ่งมีชื่อเรียกกันในครั้งนั้นว่า แนว A B C D อันประกอบด้วย

A - สหรัฐอเมริกา

B - บริเตนใหญ่ (อังกฤษ) รวมทั้งประเทศในเครือจักรวรรดิด้วย ได้แก่ ฮองกง พม่า มลายู อินเดีย ออสเตรเลีย แคนาดา ฯลฯ

C - จีน (China)

D - เนเธอร์แลนด์ (Dutch)

เมื่อญี่ปุ่นถูกนานาประเทศที่มีอิทธิพลในย่านนี้ ร่วมมือกันบีบโดยรอบด้านเข้าเช่นนี้ ทำให้ญี่ปุ่นได้รับความกดดันเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก

บรรยากาศทางการเมืองระหว่างประเทศในย่านเอเชียบูรพา จึงได้ทวีความร้อนแรงเคร่งเครียด
ขึ้นมาโดยนับพลัน

ญี่ปุ่นจะปฏิบัติอย่างไรต่อไป ?

ประเทศจีนมี 4 รัฐบาล

ขอย้อนกลับไปกล่าวถึงเหตุการณ์ต่างๆ ของญี่ปุ่น ในขณะสงครามมหาเอเชียบูรพา ใกล้ระเบิดไว้พอ
เป็นสังเขป เพื่อความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่จะกล่าวถึงกันในตอนต่อไปข้างหน้า ซึ่งมีผลเกี่ยวโยงมาถึง
ประเทศไทยเราด้วย อาทิ เรื่อง “วงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพา” (Greater East Asia Co-Pro-
sperity Sphere) เป็นต้น

นับจากสงครามที่ไม่ประกาศระหว่างจีนกับญี่ปุ่น อันเกิดจากกรณี **ลูเกาเจียว** เมื่อกลางปี
พ.ศ.2480 ได้เกิดขึ้นแล้ว ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นสามารถยึดครองพื้นที่ชายฝั่งทะเลของจีน จากเหนือจรด
ใต้ไว้ได้เกือบหมด ในปลายปี พ.ศ.2480 จนรัฐบาลจีนต้องย้ายเมืองหลวงจากนานกิง ถอยร่นลึก
เข้าไปอยู่ที่จุงกิงแล้ว

ญี่ปุ่น ได้ยื่นข้อเสนอเงื่อนไข 4 ข้อ ให้จีนตกลงด้วย เพื่อยุติสงครามมิให้ยืดเยื้ออีกต่อไป ความ
สำคัญก็คือ ให้จีนเลิกนโยบายนิยมคอมมิวนิสต์ และเกลียดชังญี่ปุ่น กับมานจูว (รัฐบาลหุ่นของญี่ปุ่น) เสีย
โดยสิ้นหันมาให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นและมานจูว ในนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อองค์การคอมมิวนิสต์สากล
แล้วทำความตกลงกันในทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับญี่ปุ่นและมานจูว ฯลฯ

แต่รัฐบาลจีนที่จุงกิงไม่ตอบตกลง ตามข้อเสนอของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจึงได้ประกาศไม่ขอเจรจากับ
รัฐบาลจีนที่จุงกิงอีกต่อไป

ครั้นต่อมา ในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2480 (ค.ศ.1938 หากนับอย่างปัจจุบัน ก็จะเป็นต้นปี
พ.ศ.2481) **วังจิงไว** นักการเมืองคนสำคัญของจีน ซึ่งร่วมอยู่ในรัฐบาลของ จอมพลเจียงไคเช็ค
และเป็นคู่แข่งคนสำคัญของเจียงไคเช็ค ได้แตกแยกตัวออกมาตั้งรัฐบาลจีนขึ้นใหม่ที่นานกิง เมืองหลวงเดิม
ซึ่งตกอยู่ในความยึดครองของญี่ปุ่น ประกาศให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นเป็นอย่างดี ในการกำจัดภัยของเอเชีย
เพื่อขับไล่อิทธิพลจักรวรรดินิยมตะวันตกออกไป ญี่ปุ่นรับรองรัฐบาลวังจิงไวทันที โดยมีประเทศใน
กลุ่มอักษะร่วมด้วย แต่ประเทศในฝ่ายสัมพันธมิตร รวมทั้งสหรัฐอเมริกา ไม่ยอมรับรับรองรัฐบาลจีนใหม่ที่
นานกิง ด้วยถือว่าเป็นรัฐบาลหุ่นที่ญี่ปุ่นตั้งขึ้นมา เช่นเดียวกับรัฐบาลมานจูวในขณะนั้น

ดังนั้น ประเทศจีนในเวลานั้น จึงแตกออกเป็น 4 ประเทศ 4 รัฐบาลด้วยกัน อันเป็นผล
กระทบมาจากการรุกรานของญี่ปุ่นเกือบทั้งสิ้น กล่าวคือ

1. รัฐบาลจีนคณะชาติ อันมี จอมพลเจียงไคเช็ค ผู้ประกาศตนเป็นทายาทของ ดร.ซุนยัตเซ็น

(ผู้ปฏิวัติโค่นล้มราชวงศ์แมนจู แล้วสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยได้สำเร็จ ในปี พ.ศ.2454) เป็นประมุข มีเมืองหลวงอยู่ที่กรุงกำลังทำศึกใหญ่อยู่กับญี่ปุ่น โดยมีสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส สนับสนุน โดยให้อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องบิน ฯลฯ และเงิน ทั้งให้เปล่าและให้ยืมไปใช้ในการสู้รบกับญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นหนึ่งไม่พอใจกลุ่มมหาอำนาจตะวันตกดังกล่าวมาก รวมทั้งอเมริกา

ด้วยญี่ปุ่นถือว่า ญี่ปุ่นไม่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวแทรกแซงในกิจการใดๆ ของยุโรปและอเมริกาเลย ดังนั้นบรรดาประเทศตะวันตกทั้งหลายจึงไม่ควรจะยื่นมือเข้ามายุ่งเกี่ยวในปัญหาของเอเชียบูรพาด้วยเช่นกัน

2. **รัฐบาลแห่งชาติ ที่นานกิง** อันมี วังจิงไว นักการเมืองคนสำคัญคนหนึ่งในยุคนั้น และเป็นสถานูศิษย์ของ ดร.ซุนยัตเซ็น เป็นประมุข

3. **รัฐบาลมานจูว** ตั้งขึ้นที่แคว้นแมนจูเรียเดิม มี เฮนรี ปูยี หรือพระเจ้าซวนทัง จักรพรรดิองค์สุดท้ายของจีน ที่ถูกปฏิวัติโดยดร.ซุนยัตเซ็นเป็นประมุข

ทั้งสองรัฐบาลหลังนี้ เป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลกในเวลานั้น ว่าเป็นรัฐบาลหุ่นของญี่ปุ่น ที่ไม่มีประเทศใดให้การรับรอง นอกจากฝ่ายอักษะ ที่ชอบปฏิบัติกรรกราน ทำลายสันติสุขของชาวโลกด้วยกันเท่านั้น ที่รับรอง

4. **รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์** ซึ่งมี เมาเซตุง (เหมาเจ๋อตุง) เป็นผู้นำตั้งแข็งเมืองแยกตัวจากรัฐบาลกลางไปอยู่ทางจีนภาคเหนือ เป็นอีกรัฐบาลหนึ่ง จีนคอมมิวนิสต์เป็นปรปักษ์สำคัญยิ่งกับรัฐบาลคณะชาติของ จอมพลเจียงไคเช็ค ได้รับรับขับเคี่ยวกันตลอดมา

แต่เมื่อ “สงครามจีน-ญี่ปุ่น” ได้ปะทะกันรุนแรงขึ้นมา รัฐบาลจีนทั้งสองก็ตกลงหย่าศึกต่อกัน หันมารวมพลังกัน ทำศึกใหญ่กับญี่ปุ่น ตามนโยบายของ จอมพลเจียงไคเช็ค

ระเบียบใหม่ในเอเชียบูรพา - วงใญ่พลย่ร่วม่กันแห่งมหาเอเซียบูรพา

หลังจากที่ญี่ปุ่นสามารถยึดหัวเมืองชายทะเลที่สำคัญของจีนไว้ได้หมดสิ้นจนถึงเมืองกวางตุ้งเมื่อปลายเดือนตุลาคม พ.ศ.2481 และต่อมา ก็ยึดนานกิง เมืองหลวง ได้อีกเมื่อ 3 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน ในปลายปีนั้น ญี่ปุ่นก็ประกาศ **ระเบียบใหม่ในเอเชียบูรพา (New Order in East Asia)** ขึ้นมา โดยมีหลัก

การสำคัญว่า ญี่ปุ่น แมนจูว์ และจีน จะต้องมีส่วนร่วมไม่ตรีต่อกัน ให้สนิทสนมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อช่วยเหลือร่วมมือกัน ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และการทหารเพื่อทำให้แนวป้องกันคอมมิวนิสต์มั่นคงยิ่งขึ้น เพื่อสร้างระบอบใหม่ ให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกระชับยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างกันขึ้น ซึ่งจะทำให้บังเกิดสันติภาพในเอเชียตะวันออกขึ้นมาได้

เพื่อให้การได้ดำเนินไปตามจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ จีนจะต้องมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับแมนจูว์ (เรื่องนี้ เจียงไคเช็คได้ปฏิเสธตลอดมา) จีนจะต้องเข้าร่วมเป็นภาคีแห่งสัญญาแอนต์โคมิเนทอรัล จีนจะต้องยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเข้าไปประจำอยู่ในมองโกเลียใน และดินแดนจีนบางแห่ง ตลอดจนให้สิทธิพิเศษเหนือดินแดนจีนอีกหลายประการด้วยกัน

สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส ได้ยื่นประท้วง ไม่ยอมรับระเบียบใหม่ใหม่ของญี่ปุ่น กับได้ดำเนินการต่างๆ ขัดขวางการรุกรานจีนของญี่ปุ่นรุนแรงยิ่งขึ้น

สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ได้ทุ่มความช่วยเหลือรัฐบาลจีนคณะชาติที่จงกิง ในการสู้รบกับญี่ปุ่น มากยิ่งขึ้น ชาวอเมริกันพากันเรียกร้องให้รัฐบาลกลับบรรดาวัสดุที่เป็นยุทธภัณฑ์ มิให้ส่งไปยังญี่ปุ่นอีกต่อไป เพื่อยับยั้งญี่ปุ่นมิให้รุกรานจีนได้มากขึ้น

ครั้นต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดศึกขึ้นทางภาคพื้นยุโรป ในปี พ.ศ.2482 และฝรั่งเศสได้ปราศัยแก่เยอรมันเมื่อกกลางปี พ.ศ.2483แล้วญี่ปุ่นก็สามารถบีบบังคับให้ฝรั่งเศสทำสัญญายินยอมให้ญี่ปุ่นมีสิทธิพิเศษ ทั้งในทางเศรษฐกิจและทางทหารในอินโดจีนได้ แล้วญี่ปุ่นก็เคลื่อนพลเข้าสู่อินโดจีนภาคเหนือ เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ.2483

หลังจากที่ไทยได้เกิดกรณีพิพาทกับอินโดจีนฝรั่งเศสและญี่ปุ่นได้เป็นผู้ไกลเกลี่ยให้ประเทศไทยได้ดินแดนคืนมาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อต้นปี พ.ศ. 2484 (ค.ศ.1941) ทำให้ญี่ปุ่นมีอิทธิพลแผ่เข้ามาถึงประเทศไทยโดยเต็มที่

นอกจากนี้ ยังเป็นการตัดกำลังจีนที่เคยได้รับความช่วยเหลือจากทางด้านอินโดจีนนั้นลงไปได้อีก ทั้งยังทำให้ญี่ปุ่นสามารถวางใจได้ ในเรื่องเสบียงอาหาร และวัตถุดิบนานาประการ ที่ได้ไปจากดินแดนในอาณานิคมแห่งนี้ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่งแห่งหนึ่งของโลกอีกด้วย

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เอง ญี่ปุ่นก็ได้ประกาศตั้ง “วงไพพลีย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพา” (Greater East Asia Co-Prosperity Sphere) ขึ้นมาอีก แทนระเบียบใหม่ในเอเชียบูรพา ที่ได้เคยประกาศไว้เมื่อ 3 ปีก่อน ซึ่งมีหลักการสำคัญว่า ญี่ปุ่น แมนจูว์ จีนเหนือ อินโดจีนของฝรั่งเศสและหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของเนเธอร์แลนด์ จะร่วมมือกันกำจัดอิทธิพลบรรดาจักรวรรดินิยมตะวันตกออกไปให้พ้นจากเอเชีย โดยถือหลักว่า “เอเชียสำหรับชาวเอเชียเท่านั้น”

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม – นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

ตามแผนการใหม่นี้ ญี่ปุ่นจะรวมเอา พม่า มลายู (สิงคโปร์ขณะนั้นรวมอยู่กับมลายู หรือ มาเลเซียในปัจจุบัน) และฟิลิปปินส์ ซึ่งเวลานั้นล้วนเป็นอาณานิคมของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ตลอดจนคนไทยเข้าร่วมในวงไพบูลย์นี้ด้วย

การประกาศตั้งวงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพาของญี่ปุ่น ได้สร้างความขุ่นเคือง ไม่พอใจให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นอันมาก รวมทั้งสหรัฐอเมริกา (เวลานั้นสหรัฐอเมริกายังมิได้เข้าร่วมสงคราม) ด้วย ท้าข้อของญี่ปุ่นดังกล่าวนี้ เป็นสัญญาฉบับหนึ่งที่ญี่ปุ่นกำลังเตรียมการทำสงครามใหญ่ในย่านเอเชียอาคเนย์นี้

การประชุมนานาชาติแห่งมหาเอเชียบูรพา

เกี่ยวกับเรื่อง “วงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพา” นี้ ต่อมาเมื่อประเทศไทยถูกญี่ปุ่นบุก เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2484 แล้ว และประเทศไทยได้ทำสัญญาร่วมมือรบกับญี่ปุ่น ตลอดจนได้ประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2485 (ค.ศ.1942) แล้ว ก็หมายความว่าประเทศไทยเราได้เข้าร่วมอยู่ใน “วงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพา” โดยสมบูรณ์

ต่อมาญี่ปุ่นก็ได้จัดให้มี “การประชุมนานาชาติแห่งมหาเอเชียบูรพา” ขึ้น ที่กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ 5-6 พฤศจิกายน พ.ศ.2486 ซึ่งยังอยู่ในช่วงที่ญี่ปุ่นกำลังมีชัยในสงคราม มีผู้แทนจาก 6 ประเทศ เข้าร่วมประชุมกับผู้สังเกตการณ์อีก 1 ประเทศ จึงมีผู้แทนจาก 7 ประเทศเข้าประชุมร่วมกัน

บุคคลสำคัญในที่ประชุม นั้น ก็ได้แก่

1. พลเอก ฮิเดกิ โตโจ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น
2. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร (กรมหมื่นนราธิปพันธุ์ ในเวลาต่อมา) ผู้แทนนายกรัฐมนตรีไทย
3. นายวังจิงไว ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐจีนนานกิง
4. นายจางจิงฮุย นายกรัฐมนตรีแห่งแมนจูว์
5. นายรอเรล ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
6. ดร.บามอร์ นายกรัฐมนตรีพม่า
7. นายสุภาส จันทรโภส หัวหน้า ประมุขของรัฐบาลชั่วคราวแห่งอินเดียดิสระ ในฐานะผู้สังเกตการณ์

การประชุมครั้งนี้ นับเป็นการประชุมครั้งแรกของบรรดาผู้นำแห่งเอเชียบูรพา ซึ่งหลายประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้ปลดปล่อยให้ได้รับเอกราช จากชัยชนะยกแรกในสงครามมหาเอเชียบูรพาตั้งนั้น ได้แก่ พม่า

และฟิลิปปินส์ เป็นต้น

จุดประสงค์สำคัญของการประชุมครั้งนั้น ก็เพื่อปรึกษาหารือกันอย่างตรงไปตรงมา ถึงนโยบายในอันที่จะดำเนินสงครามมหาเอเชียบูรพา ให้เสร็จสิ้นลงด้วยความสำเร็จ ในอันที่จะจัดสร้างมหาเอเชียบูรพาขึ้นมา

เมื่อการประชุมได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ก็ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกัน มีข้อความดังต่อไปนี้

“หลักฐานในการสถาปนาสันติภาพของโลก มีอยู่ว่า ชาติในโลกแต่ละชาติพึงมีฐานะที่ถูกต้องสมควรแก่ตน และพึงได้รับความไพบูลย์ร่วมกัน โดยช่วยเหลือเกื้อกูลแก่กันและกัน”

ในการแสวงหาความไพบูลย์ของตนเอง สหรัฐอเมริกา และจักรวรรดิบริติช ได้เบียดเบียนชาติและประชาชนอื่นๆ เฉพาะอย่างยิ่ง ในเอเชียบูรพา เขาได้ถือเสรีระทำการรุกรานและการใช้ประโยชน์อย่างไม่รู้จักพอและได้หาทางทำความพอใจให้แก่ความมักใหญ่ใฝ่สูง อันเกินประมาณของเขา ในอันจะยังภูมิภาคนี้ทั้งหมดให้เป็นทาส และในที่สุดเขาก็ได้คุกคามอย่างหนักต่อเสถียรภาพของเอเชียบูรพา นี่เป็นสาเหตุแห่งสงครามปัจจุบัน

เพื่อจะให้มีส่วนช่วยอุดหนุนแห่งสันติภาพของโลก บรรดาประเทศในมหาเอเชียบูรพารับรองว่าจะร่วมมือกันดำเนินการสงครามมหาเอเชียบูรพาให้เสร็จลงด้วยผลสำเร็จ โดยปลดเปลื้องภูมิภาคนี้จากแอกแห่งความเป็นใหญ่ของอังกฤษ-อเมริกา และจัดประกันความเป็นอยู่ของตนและป้องกันตน กับทั้งจัดสร้างมหาเอเชียบูรพา ตามหลักต่อไปนี้

1. โดยความร่วมมือแก่กันและกัน บรรดาประเทศในมหาเอเชียบูรพา จะจัดประกันเสถียรภาพแห่งภูมิภาคของตน และจะจัดสร้างระเบียบความไพบูลย์ และความสุखสวัสดิ์ร่วมกัน ตามมูลฐานแห่งความยุติธรรม

2. บรรดาประเทศในมหาเอเชียบูรพา จะจัดประกันมาตรฐานแห่งนานาชาติในภูมิภาคของตน โดยเคารพอธิปไตยและเอกราชของกันและกัน และอำนวยความสะดวกและมิตรภาพแก่กันและกัน

3. โดยเคารพประเพณีนิยมของกันและกัน และคลี่คลายกำลังความสามารถในการสร้างสรรค์ของแต่ละเชื้อชาติ บรรดาประเทศในมหาเอเชียบูรพาจะจรรโลงวัฒนธรรม และอารยธรรมของมหาเอเชียบูรพา

4. บรรดาประเทศในมหาเอเชียบูรพา จะเพียรพยายามเร่งการคลี่คลายทางเศรษฐกิจของตน โดยร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ตามมูลฐานแห่งการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน และส่งเสริมความไพบูลย์ทั่วไปแห่งภูมิภาคของตนด้วยประการนี้

5. บรรดาประเทศในมหาเอเชียบูรพา จะเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับบรรดาประเทศทั้งปวงในโลก

และดำเนินการเพื่อให้เลิกเลือกการปฏิบัติระหว่างเชื้อชาติ เพื่อส่งเสริมการติดต่อกันทางวัฒนธรรม และเพื่อให้เปิดชุมทรัพย์การทั่วโลก และมีส่วนช่วยความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติด้วยประการฉะนี้

สรุปรวมความจากแถลงการณ์ร่วมกันดังกล่าว ก็คือบรรดาประเทศต่างๆ ในย่านเอเชียบูรพาที่จะต้องร่วมมือกันทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อความไพบุลย์รุ่งเรืองแห่งเอเชียบูรพา โดยเคารพเอกราชและอธิปไตยของกันและกัน ตามมูลฐานแห่งความยุติธรรม ถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน และเคารพในประเพณีนิยมและวัฒนธรรมของกันและกัน เป็นการรวมพลังพันด้วยความสมัครใจ บนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค รวมเชื้อชาติที่ร่วมทวีปเป็นชาวเอเชียด้วยกัน

เรื่องการสถาปนา **“วงไพบุลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพา”** ของญี่ปุ่น ซึ่งพงาดเป็นมหาอำนาจที่น่าเกรงขามขึ้นมาในครั้งนั้น แล้วส่งผลกระทบ ผลักดันให้ประเทศไทย ต้องเข้าไปมีบทบาทร่วมด้วย นับเป็นความหลังครั้งหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ **“สงครามมหาเอเชียบูรพา”** แล้วได้ส่งผลกระทบตามมาเป็นอันมาก ภายหลังจากที่สงครามได้ยุติลง **ด้วยการปราชัยของญี่ปุ่น**

การเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทย

ได้มีการสถาปนากการปกครองระบอบใหม่ในประเทศไทย มีจุดเริ่มต้นมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นำโดยกลุ่มข้าราชการพลเรือน และทหารระดับกลางจำนวนหนึ่ง ได้กระทำการยึดอำนาจรัฐจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในนาม **“คณะราษฎร”** พร้อมกับประกาศจัดตั้งการปกครองระบอบใหม่ มีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บท โดยกำหนดให้พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และทรงใช้อำนาจผ่านสถาบันทางการเมืองใหม่ อันประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร หรือคณะรัฐมนตรี ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาผู้แทนราษฎร และฝ่ายตุลาการ อำนาจอรัฐซึ่งเดิมกระจุกตัวอยู่กับองค์พระมหากษัตริย์ และเชื้อพระวงศ์เจ้านายชั้นสูง ได้กระจายเคลื่อนย้ายมาสู่กลุ่มผู้ร่บอบใหม่ หรือคณะราษฎร ผู้ทำการเปลี่ยนระบอบการปกครอง กลุ่มข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในระบอบเก่า หรือกลุ่มขุนนางเก่า ซึ่งคณะราษฎรได้เชื่อเชิญเข้ามามีบทบาท หลังกระทำการสำเร็จ คณะราษฎรได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินชั่วคราว ซึ่งกำหนดให้มีการแต่งตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราว จำนวน 70 คน เป็นจำนวนสมาชิกคณะราษฎร 31 คน กลุ่มขุนนางเก่า 34 คน และคนนอกระบบราชการอีก 5 คน ทำหน้าที่เลือกตั้งประธานกรรมการราษฎร หรือนายกรัฐมนตรีขึ้นบริหารประเทศ สภาผู้แทนราษฎรได้มอบหมายตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้กับ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อนหุตะสิงห์) ซึ่งเป็นนักกฎหมายผู้มีความรู้และมีความสามารถด้านนิติศาสตร์และนิติวิทยาศาสตร์ เป็นผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์อยู่ในขณะนั้น

พระยามโนปกรณนิติธาดา ได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรี ซึ่งส่วนใหญ่ตำแหน่งสำคัญตกอยู่กับกลุ่มขุนนางเก่า ส่วนสมาชิกคณะราษฎรเป็นรัฐมนตรีลอย ทำหน้าที่บริหารประเทศ เป็นชุดแรก ภายใต้หลัก 6 ประการของคณะราษฎร

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 อาจกล่าวได้ว่า การแข่งขันทางการเมือง มีกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อย่างน้อย 4 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน อันประกอบด้วยกลุ่มผู้นำระบอบใหม่ หรือคณะราษฎร กลุ่มขุนนางเก่าพวกนิยมเจ้า และกลุ่มสมาชิกประเภท 1

กลุ่มผู้นำระบอบใหม่ อันประกอบด้วยกลุ่มนายทหารบกชั้นผู้ใหญ่ นำโดย พ.อ.พระยาพลพล พยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) และ พ.อ.พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) กลุ่มนายทหารชั้นผู้น้อย นำโดย พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชิตตะสังคะ) กลุ่มทหารเรือ มีนาวาตรี หลวงสินธุ์สงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน) เป็นแกนนำ และกลุ่มพลเรือน มี อำมาตย์ตรี หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เป็นหัวหน้า

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ได้มีกลุ่มการเมืองต่างๆ เกิดขึ้น อย่างน้อย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำระบอบใหม่ หรือกลุ่มเปลี่ยนแปลงการปกครอง กลุ่มขุนนางเก่า กลุ่มนิยมเจ้า และกลุ่มสมาชิกสภาประเภท 1

กลุ่มผู้นำระบอบใหม่ ได้แก่ กลุ่มนายทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน จำนวนหนึ่ง ซึ่งมี พ.อ.พระยาพลพล พยุหเสนา พ.อ.พระยาทรงสุรเดช พ.อ.พระยาฤทธิ์อัคนีย์ พ.ท.พระประศาสน์พิทยายุทธ และกลุ่มนายทหารชั้นผู้น้อย มี พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม กลุ่มทหารเรือ มี นาวาตรีหลวงสินธุ์สงครามชัย และกลาพลเรือน มี หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นต้น

กลุ่มขุนนางเก่า มีบทบาทมากในคณะรัฐบาลชุดแรก ประกอบด้วย พระยามโนปกรณนิติธาดา พระยาศรีวิศาลวาจา

กลุ่มนิยมเจ้า ประกอบด้วยเชื้อพระวงศ์ และผู้นิยมเจ้า และต่อมาได้ถูกรัฐธรรมนูญกำหนดมิให้เชื้อพระวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้า เล่นการเมือง

กลุ่มสมาชิกสภาประเภท 1 เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมโดยตรงทางการเมือง คือประกอบด้วยผู้แทนจากจังหวัดต่างๆ ผ่านการเลือกตั้ง ซึ่งรัฐบาลจัดให้มีในปีแรก พ.ศ.2476 จำนวน 76 คน ซึ่งโดยเฉพาะกลุ่มที่มาจากภาคอีสาน ต้องการให้รัฐบาลเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของรัฐบาลที่เร่งจะพัฒนาทางด้านทหาร

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

หลังจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี และจากการที่ได้ประสบเหตุการณ์ในระหว่างที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาจนถึงวันที่ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เรียนรู้ว่า การใช้มาตรการทางกำลังทหารและตำรวจ เป็นหนทางเดียวที่จะยับยั้งการเคลื่อนไหวของฝ่ายต่อต้าน และเป็นหลักประกันให้แก่ระบอบใหม่ ซึ่งจะต้องทำตามหลัก 6 ประการ ให้เป็นผลโดยเร็ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กล่าวว่าภัยของระบอบเก่า ยังมีอีกมาก และเป็นศัตรูหลักของรัฐบาล และสิ่งที่ไม่อาจมองข้าม คือ เจ้านายชั้นสูงยังมีบารมีและอิทธิพลต่อต้านรัฐบาลอยู่มาก

กลุ่มขุนนางเก่าดำเนินการปฏิวัติกลับ

รัฐบาล พระยามโนปกรณนิติธาดา ได้มอบหมายให้หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นผู้ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเศรษฐกิจของประเทศและเมื่อร่างเสร็จ ได้ตั้งกรรมการทำการตรวจร่างพระราชบัญญัตินั้น คณะกรรมการตรวจเสร็จได้ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้น มีแนวทางเป็นลัทธิคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจึงระงับร่างพระราชบัญญัติ และบังคับให้ หลวงประดิษฐมนูธรรม ออกนอกประเทศไปอยู่ที่ฝรั่งเศส และได้มีการปิดสภาผู้แทนราษฎร

พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา และ พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา และได้ให้หลวงประดิษฐมนูธรรมกลับประเทศไทย และแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

จอมพลปรับปรุงประเทศ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการปรับปรุงประเทศ มีการพัฒนากองทัพให้ทันสมัย ใช้ลัทธิชาตินิยมเป็นแนวในการพัฒนาประเทศ ดำเนินนโยบายคนชั้นกลางเข้าสู่ระบบการเมือง ให้ความสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สนับสนุนพ่อค้าไทย และเข้าแทรกแซงอิทธิพลทางธุรกิจการค้าของชาวจีนในประเทศ ได้กระตุ้นความรู้สึกลัทธิชาตินิยม ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เปลี่ยนชื่อประเทศสยาม เป็นประเทศไทย จัดตั้งรัฐวิสาหกิจ บริษัทที่ราชการและบริษัทเอกชน จัดตั้งบริษัทข้าวไทย คำพิชัยผลไทย ตั้งธนาคารมหาดไทย ธนาคารเอเชียเพื่ออุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ตั้ง กอปรกรรม สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว ฯลฯ

กลุ่มการเมืองระบอบใหม่ หรือคณะราษฎร เป็นกลุ่มที่ขึ้นมาใช้อำนาจหลังจากการประกาศจัดตั้งหรือสถาปนากองการปกครองระบอบใหม่สำเร็จ โดยเข้าควบคุมอำนาจทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและกองทัพ อัน

ประกอบด้วย กลุ่มนายทหารบกชั้นผู้ใหญ่ซึ่งนำโดย พ.อ.พระยาพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) พ.อ.พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) กลุ่มนายทหารบกชั้นผู้น้อย นำโดย พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชิตตะสังคะ) กลุ่มทหารเรือ มีนาวาตรีหลวง สินธุ์ สงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน) และกลุ่มพลเรือน มี อำมาตย์ตรี หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เป็นหัวหน้า กลุ่มบุคคลต่างๆ เหล่านี้ รวมตัวกันหลวมๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ที่จะ **“เปลี่ยนการปกครองของกษัตริย์เหนือกฎหมาย มาเป็นการปกครองที่มีกษัตริย์อยู่ใต้กฎหมาย”** มาแต่เริ่มต้น แม้ว่าแนวคิดทางการเมืองของพวกเขาทั้งหลายจะแตกต่างกันอยู่อย่างมากก็ตาม โดยมีแนวคิด อนุรักษ์นิยม นำโดย พ.อ.พระยาทรงสุรเดช ส่วนแนวคิด ทหรนิยม นำโดย พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม และแนวคิดเสรีนิยม สังคมนิยม มีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นแกนนำ

แนวคิด “ทหารนิยม” ของ พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ดูออกจะเด่นกว่าแนวคิดอื่นๆ พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้เล็งเห็นว่า ประเทศต่างๆ ที่อยู่รอบประเทศไทย ล้วนต้องตกเป็นเมืองขึ้นแก่ประเทศตะวันตกทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เพราะกำลังกองทัพของแต่ละประเทศนั้นอ่อนแอ อาวุธก็ไม่ทันสมัย สำหรับประเทศไทยก็ต้องเสียดินแดนไปไม่ใช่น้อย ก็เพราะกำลังทหารอ่อนแอเช่นเดียวกัน และถ้าได้ดูประวัติศาสตร์ของประเทศไทยแต่โบราณก็มีสภาพดังกล่าว ถ้ายามใดประเทศไทยมีกำลังกองทัพที่เข้มแข็ง ประเทศไทยก็รุ่งเรืองมีอาณาเขตกว้างขวาง เช่น สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่เมื่อใดประเทศไทยมีกำลังกองทัพอ่อนแอ เราก็เสียกรุง ดังนั้น พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม จึงได้กำหนดนโยบายของประเทศว่า จะต้องมีกำลังกองทัพที่เข้มแข็ง และก็ปรากฏว่า เราประเทศไทยสามารถเอาชนะประเทศอินโดจีนฝรั่งเศสได้ก็เพราะพ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้ส่งเสริมกำลังกองทัพให้เข้มแข็งได้ทันเวลา ถึงกระนั้นเราก็กังวลใจว่าเราจะต้านทานญี่ปุ่น เมื่อได้ทำการบุกประเทศไทย เมื่อ 8 ธันวาคม 2484

ประเทศไทย จำต้องปรับปรุงกำลังกองทัพ และสถาปนาสิ่งต่างๆ อีกมากมาย ประเทศไทยเพิ่งเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเพียง 6 ปี นับจากปี พ.ศ.2475

ประเทศไทย ต้องผจญต่อศัตรูภายในประเทศ เริ่มแรกก็ได้มีกรก่อการกบฏ โดยที่เรียกกันว่า กบฏบวรเดช และต่อมาก็ได้มีกรกล่าวหาว่า หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นคอมมิวนิสต์ และถูกขับออกไปอยู่นอกประเทศ พ.อ.พระยาพลพยุหเสนา กับ พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ต้องทำการปฏิวัติ ขับนายกรัฐมนตรี พระยามโนปกรณนิติธาดา และบังคับให้ลาออก และให้หลวงประดิษฐมนูธรรม กลับเข้าเมืองไทย แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีกรกล่าวกันว่า การที่พระยามโนปกรณนิติธาดา กระทำเช่นนั้น คือขับหลวงประดิษฐมนูธรรม ออกไปนอกประเทศ เพราะทราบดีว่า หลวงประดิษฐมนูธรรมนั้นคือ มั่นสมองของคณะราษฎร เป็นผู้นำฝ่ายพลเรือน

ได้มีกรก่อการกบฏขึ้นอีก โดยพระองค์เจ้า บวรเดช พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้รับแต่งตั้ง

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

ให้เป็นผู้บังคับกองผสม ทำการปราบกบฏบวรเดชจนราบคาบ ต่อมาได้มีการกบฏล้มรัฐธรรมนูญ และกบฏนายสิบ รัฐบาลคณะราษฎรก็สามารถปราบได้สำเร็จ และต่อมาก็ได้มีการลอบยิง พ.ท.หลวงพิบูลสงครามอีก 2 ครั้งและวางยาพิษอีก 1 ครั้ง ทั้งนี้ก็เพราะทราบกันดีว่า พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม เป็นผู้นำที่เข้มแข็งทางฝ่ายทหาร

พ.ศ.2481 พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี แทน พ.อ.พระยาพลพลพยุหเสนา ซึ่งขอลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้ทำการปรับปรุงท่าความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมืองเป็นอันมาก แต่ก็ถูกกล่าวว่าเป็นเผด็จการ

การเมืองของประเทศไทย หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์เป็นช่วงๆ ซึ่งได้กำหนดมาเป็น 3 ช่วง คือ

- 1) ช่วงเริ่มแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 มาจนถึงช่วงที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
- 2) ช่วงที่ 2 นับแต่วันที่ญี่ปุ่นได้บุกประเทศไทย เมื่อ 8 ธันวาคม 2484
- 3) ช่วงที่ 3 หลังจากที่ฝ่ายญี่ปุ่น เป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำ ถูกสัมพันธมิตรตีได้ และได้แพ้สงคราม

ในช่วงที่ 1

หลังจากคณะราษฎรได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เป็นผลสำเร็จ โดยการเปลี่ยนฐานะกษัตริย์ซึ่งอยู่เหนือกฎหมาย ได้ลดอำนาจลงมาอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญสมัยก่อนนี้ เมื่อยังเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ บรรดาข้าราชการส่วน ใหญ่จะเป็นเชื้อสายพระวงศ์ เกียรติยศของเชื้อสายพระวงศ์ทั้งหลายโดยรวม ความรู้สึก นึกคิด และวัฒนธรรมของเชื้อสายพระวงศ์ ต่างถูกฝึกอบรมมาและมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากกลุ่มชนอื่นๆ คือมุ่งรับราชการ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งถือว่าการเมืองการปกครองนั้น เป็นภารกิจของเชื้อสายพระวงศ์อย่างเช่น การปลูกฝังความรู้สึกแก่เชื้อสายพระวงศ์รุ่นหนุ่มว่า "ต้องนึกถึงบ้านเมืองที่ 1 แล้วพระราชวงศ์ที่ 2"

หรือที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าว

..... กระผมเอง ตั้งแต่เติบโตขึ้นมา พอรู้ความ ถ้าจะว่าไป ก็ได้รับการอบรมให้มีอุดมการณ์ทางการเมือง คือเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองของคนสมัยก่อน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งของพระราชวงศ์ เมื่อผมเกิดมาในพระราชวงศ์ ก็จะหางแถว อย่างไรก็ตาม ก็ได้รับการอบรมจากบิดามารดาให้คิดถึงราชการของพระเจ้าอยู่หัวเป็นใหญ่ คอยอบรมสั่งให้รับราชการทำเดี๋ยว..... การอบรมนี้ได้ทำกันมาตั้งแต่รู้ความ จนกระทั่งโต เป็นหนุ่มจากบิดามารดา และกระผมเข้าใจว่า ในครอบครัวทั่วไปในเวลานั้น ซึ่งเป็นพระราชวงศ์ จะมีการอบรมเช่นนั้น สำหรับบุตรที่เกิดมาทุกท่าน เมื่ออบรมกันอย่างนี้ ก็รู้สึกว่ามันเข้าไปในสมอง มี

ความรู้สึกที่ผูกพันกับกิจการสาธารณะ และประโยชน์สาธารณะมาตั้งแต่ เรียกได้ว่า **รู้ความ**....

ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 กลุ่มเชื้อพระวงศ์ รุ่นหนุ่ม ไม่เพียงแต่ได้รับผลสะท้อนในระบบความรู้สึกนึกคิดที่มีมาแต่เดิม ซึ่งกำลังถูกท้าทายอย่างหนัก หากแต่ยังได้รับผลกระทบในอาชีพการรับราชการด้วย นอกเหนือจากความรู้สึกไม่มั่นคง ดูเหมือนประเด็นสำคัญคือ แลเห็นว่าเป็นช่องทางที่ไม่ก้าวหน้า

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เล่าว่า

“.....คณะราษฎร ไม่ไว้ใจบุคคลที่เขาเรียกว่า คณะเจ้า เลย กระผมเป็นลูกเจ้า ก็ไม่รู้ว่าคณะเจ้ามันอยู่ที่ไหน แต่เกรงกลัวไปหมด ใครที่ปรากฏว่า มีเป็นพระราชวงศ์ เป็นหม่อมเจ้า หม่อมราชวงศ์ หม่อมหลวง ถ้าคณะราษฎรไม่ไว้ใจจริงๆ แล้ว เกือบจะเรียกว่า ไม่มีทางที่จะรับราชการ หรือมีตำแหน่งใหญ่หลวงอะไรได้.....”

ภายหลัง การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 แล้ว พวกนิยมเจ้า จะได้รับการกระทบกระเทือนทั้งทางตรงและทางอ้อม ถูกลดบทบาทและอำนาจ รวมทั้งถูกกั้นออกนอกวงการเมือง เจ้านายชั้นสูง และบุคคลที่ใกล้ชิด ล้วนถูกปลดออกจากตำแหน่งในระบบราชการ เจ้านายชั้นสูง และบุคคลที่ใกล้ชิด ล้วนถูกปลดออกจากตำแหน่งทางการเมือง

รัฐธรรมนูญ ฉบับ 10 ธันวาคม 2475 มาตรา 11 ได้กำหนดให้พระบรมวงศานุวงศ์ ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป โดยกำเนิด หรือโดยการแต่งตั้งก็ตาม ย่อมดำรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง

คณะราษฎรได้พยายามเข้าลิดรอน และลดอิทธิพล ผู้นำในระบอบเก่า โดยได้กล่าวเตือนให้รู้และคิดอยู่เสมอว่า “สิ่งที่ไม่ควรมองข้าม คือ เจ้านายชั้นสูง ยังคงมีบารมี และอิทธิพลต่ออำนาจรัฐบาลระบอบใหม่อยู่มาก”

เมื่อได้จัดการทุกสิ่งที่เป็นขวากหนามต่อการปฏิวัติค่อนข้างเรียบร้อยแล้ว คณะราษฎรก็ได้จัดตั้งรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวที่ได้เตรียมไว้ก่อน โดยเลือกตั้งประธานกรรมการ หรือนายกรัฐมนตรีขึ้นบริหารประเทศ นายกรัฐมนตรีคนแรก คือพระยามโนปกรณนิติธาดา เดิมเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และคณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่ตำแหน่งสำคัญตกอยู่กับกลุ่มขุนนางเก่า ส่วนสมาชิก คณะราษฎร เป็นรัฐมนตรี (ลอย) ทำหน้าที่บริหารประเทศเป็นชุดแรก ภายใต้อำนาจ 6 ประการของคณะราษฎร

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม – นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

กลุ่มการเมือง หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ซึ่งคณะราษฎรได้กำหนดไว้อย่างหลวมๆ คือหวังเพียงให้พระมหากษัตริย์ลดอำนาจลงมาอยู่ภายใต้กฎหมายเท่านั้น ดังนั้นกลุ่มการเมืองที่เกิดขึ้น จึงได้แยกตัวออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มคณะราษฎร หรือกลุ่มระบอบใหม่ (2) กลุ่มนิยมเจ้า (3) กลุ่มขุนนางเก่า (4) กลุ่มผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ซึ่งคณะราษฎรได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งจากประชาชน

ทั้ง 4 กลุ่มนี้ ขอกล่าวถึงกลุ่มที่ 3 คือกลุ่มขุนนางเก่าก่อน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มอยู่ระหว่างกลุ่มผู้นำระบอบใหม่ กับกลุ่มนิยมเจ้า กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มบุคคลที่มีเชื้อสายมาจากตระกูลขุนนางเก่าในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มียศ “พระยา” มีตำแหน่งและสภาพทางสังคมสูงกว่ากลุ่มผู้นำระบอบใหม่ เช่น พระยามโนปกรณนิติธาดา พระยาศรีวิสารวาจา (เทียนเลี้ยง ฮุนตระกูล) มีตำแหน่งเป็นปลัดทูลฉลอง กระทรวงการต่างประเทศ ฯลฯ กลุ่มนี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างดีทั้งในและต่างประเทศมีแนวคิดอนุรักษนิยมระหว่างกลุ่มผู้นำระบอบใหม่กับกลุ่มนิยมเจ้าสามารถจะเข้า กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ มีความเชื่อว่า แนวโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติที่หลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นผู้ร่างนั้น เป็นลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงให้หันกลับมาเป็นพันธมิตรกับพวกนิยมเจ้า ดังจะได้กล่าวต่อไป

พระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งให้หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นประธานกรรมการร่างโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ และเมื่อร่างเสร็จแล้ว ก็ได้เสนอต่อนายกรัฐมนตรี ได้มีการตั้งกรรมการพิจารณาโครงการดังกล่าว คณะกรรมการได้พิจารณาแล้วลงความเห็นว่าเป็นโครงการนั้นใช้ไม่ได้ เพราะมีลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์ นายกรัฐมนตรีจึงให้ระงับโครงการนั้น และได้บังคับให้หลวงประดิษฐมนูธรรมออกนอกประเทศ ไปอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส นอกจากนี้ ก็ให้ทำการปิดสภาผู้แทนราษฎร และงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา

การดำเนินการของพระยามโนปกรณนิติธาดา คณะราษฎรเห็นว่าเป็นการปฏิบัติคณะของตน พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา พันตรีหลวงพิบูลสงคราม และคณะทหารจึงได้ทำการปฏิวัติรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา และบังคับให้ลาออก และได้เรียกหลวงประดิษฐมนูธรรมให้กลับประเทศไทย แต่งตั้งให้หลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นรัฐมนตรี

ในกลุ่มผู้ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม เป็นผู้ที่ถูกเพ่งเล็งมากที่สุด ได้มีการทำร้ายหลายครั้ง แต่ก็รอดมาได้

ชะตาของ พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม จะกล่าวว่า ดี หรือ เลว ก็ได้ทั้งสองอย่าง

11 ตุลาคม 2476 พระองค์เจ้าบวรเดช ได้คุมทหารต่างจังหวัด ยกกำลังมายึดดอนเมือง และยื่นคำขาดมายังรัฐบาล พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา ให้ตอบภายใน 1 ชั่วโมง คำขาดนั้น มีข้อความดังนี้

1) ต้องจัดการทุกอย่างที่อำนวยความสะดวกให้ประเทศไทย มีพระมหากษัตริย์ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญ
ชั่วคราว

2) ต้องดำเนินการโดยรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง เฉพาะอย่างยิ่งก็คือ การตั้งและถอดถอนคณะ
รัฐบาลต้องเป็นไปโดยเสียงท่วมท้น ไม่ใช่ทำโดยจับอาวุธดังที่แล้วมา โดยเหตุนี้ต้องยอมให้มีคณะ
การเมืองที่ชอบด้วยกฎหมาย

3) ข้าราชการซึ่งอยู่ในตำแหน่งประจำการทั้งทหารและพลเรือน ต้องอยู่นอกการเมือง
เว้นแต่ผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งมีหน้าที่อยู่ในการเมืองโดยตรง แต่ข้อความข้างต้นนั้น ไม่ตัดสิทธิในการที่ข้าราชการประจำจะยึดถือการเมืองใดๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็ห้ามมิให้ใช้อำนาจหรือโอกาสในตำแหน่งหน้าที่
เพื่อสนับสนุนเผยแพร่ลัทธิที่ตนนิยม หรือบังคับขู่เข็ญโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้คนอื่นถือลัทธิที่ตนนิยม
นั้นเป็นอันขาด

ตำแหน่งฝ่ายทหาร ตั้งแต่ผู้บัญชาการทหารบก ทหารเรือ ลงไป ต้องไม่มีหน้าที่ทางการเมือง

4) การแต่งตั้งบุคคลในตำแหน่ง จักต้องถือคุณวุฒิความสามารถเป็นหลัก ไม่ถือเอาความ
เกี่ยวข้องในทางการเมืองเป็นความชอบ หรือเป็นข้อรังเกียจในการบรรจุหรือเลื่อนตำแหน่ง

5) การเลือกตั้งผู้แทนประเภทที่ 2 ต้องถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเลือก

6) การปกครองกองทัพ จักต้องมีหน่วยผสมตามหลักยุทธวิธี เฉลี่ยอาวุธสำคัญแยกกันไป
ประจำท้องถิ่น มิให้มีกำลังส่วนใหญ่อยู่เฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง

รัฐบาลไม่ได้ตกลงตามที่ฝ่ายกบฏเรียกร้อง รัฐบาลได้แต่งตั้ง พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม เป็นผู้บังคับ
กรมผสม ทำการปราบปรามฝ่ายกบฏ และเพียง 1 สัปดาห์ สามารถปราบปรามฝ่ายกบฏเป็นผลสำเร็จ

พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ได้ประสบการลอบประทุษร้าย เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2477 ณ สนาม
หลวง โดยนายพุ่ม ทับสายทอง ใช้ปืนยิง 3 นัด ถูกแก้มซ้ายด้านหน้าทะลุออกทางด้านหลังต้นคอ และลูกที่
2 เข้าทางด้านหน้าไหล่ขวาทะลุด้านหลัง ลูกที่ 3 พลาดเป้า แต่ พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ก็รอดพ้นอันตราย

9 พฤศจิกายน 2481 พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ก็ถูก นายลี คนรับใช้ภายในบ้านทำการไล่ยิง
แต่ก็รอดพ้นมาได้ และ

9 ธันวาคม 2481 ระหว่างรับประทานอาหารกลางวันกับคณะนายทหาร ก็รู้สึกว่าจะถูกยาพิษ ต้อง
รีบนำตัวส่งโรงพยาบาล ปรากฏในเวลาต่อมาว่า อาหารกลางวันวันนั้น คือสารหนู ยาพิษร้ายแรงที่จะทำ
อันตรายต่อชีวิตได้

หลังจากได้ทำการปราบกบฏบรรดาปราบคาบไปแล้ว พ.ท.หลวงพิบูลสงคราม ก็ได้เลื่อนยศ
เป็นพันเอก และได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในฐานะเป็นรัฐมนตรีกลาโหม

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

พันเอกหลวงพิบูลสงคราม ก็ได้ปรับปรุงกำลังกองทัพ โดยเฉพาะกองทัพเรือ ด้วยการเพิ่มพลาญภาพทางทะเลด้วยเรือปืน 2 ลำ ติดตั้งปืนใหญ่ขนาด 8 นิ้ว คือเรือรบหลวงศรีอยุธยา และเรือรบหลวงธนบุรี และเสริมด้วยเรือตอร์ปิโด 12 ลำ เรือสลุบ 2 ลำ และเรือดำน้ำอีก 4 ลำ นอกจากการเสริมกำลังกองทัพเรือแล้วยังได้เสริมกำลังกองอากาศยานขึ้นเป็นกองทัพอากาศ เมื่อ 27 มีนาคม 2480

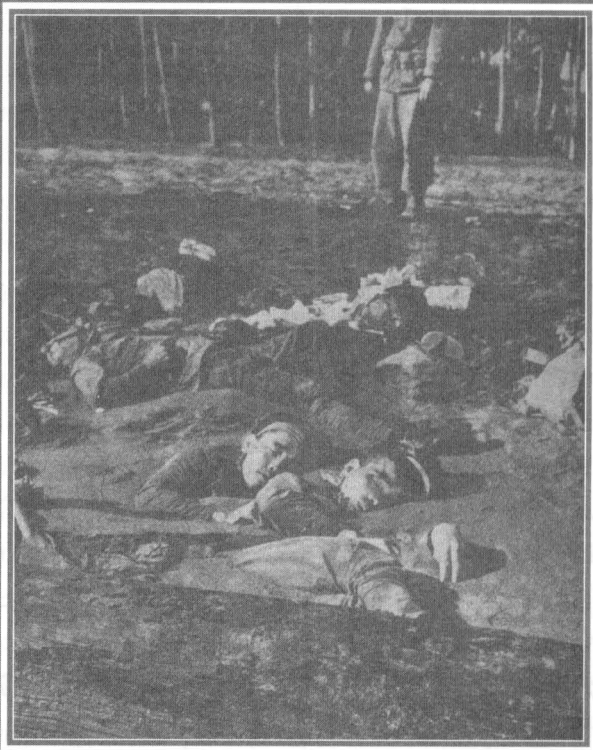
การเสริมกำลังกองทัพ เป็นนโยบายหลักที่พันเอกหลวงพิบูลสงครามจำเป็นต้องกระทำ เพราะจากเหตุการณ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ จนมาถึงสมัยปัจจุบัน ประเทศไทยต้องอาศัยกำลังกองทัพเป็นกำลังสำคัญที่ปกป้องประเทศไทยในสมัยที่หลังกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น พม่า ญวน เขมร ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศตะวันตก และแม้แต่ประเทศไทยก็ต้องเสียดินแดนไปไม่น้อย ทั้งนี้ก็เพราะการขาดกำลังทหารและอาวุธทันสมัย

เมื่อได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นผลสำเร็จแล้ว คณะราษฎรหรือผู้นำระบอบใหม่ก็ได้ใช้รัฐธรรมนูญการปกครองฉบับชั่วคราวประกาศใช้ โดยแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 70 นาย และเมื่อได้รับพระราชทานรัฐธรรมนูญจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ 10 ธันวาคม 2475 ก็ได้ทำการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 จำนวน 78 นาย และแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 2 จำนวนเท่ากัน

การเลือกตั้งดังกล่าว มีสมาชิกประเภทที่ 1 จำนวนหนึ่งจากภาคอีสาน ได้ทำหน้าที่เป็น ฝ่ายค้านอย่างแข็งขันและได้กระทำโดยต่อเนื่องมาตลอด ได้เริ่มต่อต้านนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากมีความเห็นว่ารัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นเผด็จการ เพราะมีการตั้งงบประมาณสำหรับกระทรวงกลาโหม มากกว่ากระทรวงอื่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายอีสาน มีความเห็นว่าควรจะได้ปรับปรุงเศรษฐกิจและพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการทำนุบำรุงกองทัพ การให้ความเห็นของฝ่ายผู้แทนราษฎรภาคอีสาน คงยืนยันว่าจะต้องพัฒนาเศรษฐกิจและท้องถิ่น ความคิดความเห็นดังกล่าวของฝ่ายผู้แทนภาคอีสานกลายเป็นการเมืองที่ต้องขับเขี้ยวเป็นคนละฝ่าย

ฝ่ายผู้แทนภาคอีสาน มีนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล นายเตียง ศิริขันธ์ และนายจำลอง ดาวเรือง และเมื่อรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ก็ตั้งพรรคสหชีพ และตนเป็นหัวหน้าพรรค

การกล่าวหาว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นเผด็จการ เป็นคำกล่าวอ้างกันลอยๆ มิได้บ่งว่าอะไรข้าง ที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กระทำ การปกครองแผ่นดิน ก็กระทำตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มีกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจากประชาชน มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และมีการโหวตใช้คะแนนเสียงตัดสินการเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ญี่ปุ่นปกครองประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

เมื่อกระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นที่สำเร็จเรียบร้อยแล้วคณะราษฎร ก็ได้ดำเนินการตามที่ธรรมนูญการปกครองชั่วคราวได้กำหนดไว้ คือ ทำการแต่งตั้งผู้แทนราษฎรจำนวน 70 นาย และต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 รัฐบาลใหม่ก็ได้ประกาศพระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท 1 จำนวน 78 นาย และได้แต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท 2 จำนวนเท่ากัน เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2476

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท 1 ผู้แทนฯ ที่มีความสำคัญทางการเมืองได้แก่สมาชิกสภาผู้แทนภาคอีสาน ซึ่งได้ทำการคัดค้าน ไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาล และได้ทำการคัดค้านตลอดมา จนกลายเป็นฝ่ายค้านที่มีความเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับฝ่ายรัฐบาล เมื่อรัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติให้มีพรรคการเมือง ก็ได้ตั้งพรรคที่ให้ชื่อว่า พรรคสหชีพ โดยมี นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นหัวหน้าพรรค

การคัดค้านนโยบายของรัฐบาลที่เป็นหลักใหญ่ ก็คือ นโยบายของรัฐบาลต้องการที่จะบำรุงกำลังกองทัพให้มีความเข้มแข็ง แต่นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ กับคณะ ต้องการให้รัฐบาลปรับปรุงเศรษฐกิจและพัฒนาส่วนท้องถิ่น ให้มีความเจริญก่อน

เหตุผลของรัฐบาล ชี้แจงว่า ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนกระทั่งทุกวันนี้ การทำนุบำรุงกองทัพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เราจะเห็นว่าเพื่อนบ้านของเราได้เสียบ้านเมือง เป็นเมืองขึ้นแก่ชาติตะวันตก และแม้แต่ประเทศไทย ก็เสียดินแดนไปไม่น้อย ทั้งนี้เป็นเพราะเราขาดกำลังกองทัพที่เข้มแข็ง จึงจำเป็นต้องบำรุงกองทัพเป็นอันดับแรก ส่วนการทำนุบำรุงส่วนท้องถิ่นนั้น รัฐบาลก็ต้องกระทำตามลำดับ

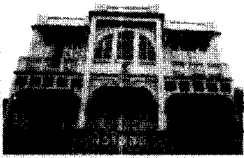
ฝ่ายค้าน ได้กล่าวหาว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นเผด็จการ โดยมีได้แจ้งว่า ได้กระทำการอย่างไรบ้างจึงเป็นเผด็จการ รัฐบาลได้ปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญทุกประการ มีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร มีการไต่สวน การจัดงบประมาณ ก็กระทำตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2481 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แสดงแนวคิดในการจัดตั้งคณะรัฐบาล คือ "ต้องการให้รัฐบาลนี้ แข็งแรงที่สุดเท่าที่จะทำได้"

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ใช้นโยบาย "ลัทธิชาตินิยม" เป็นหลักในการบริหารประเทศ ได้ดำเนินนโยบายสร้างชาติ โดยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การดำเนินการชาตินิยมทางเศรษฐกิจ การเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส เป็นการระดมเรียกร้องคนชั้นกลางเข้ามาสนับสนุนรัฐบาล

การระดมคนชั้นกลางเข้ามาสู่ระบบการเมืองนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กระทำทั้งใน

ระดับพื้นฐานคือให้ความสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจแก่ชนชั้นกลาง ด้วยการดำเนินนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจสนับสนุนพ่อค้าไทยและเข้าแทรกแซงอิทธิพลทางธุรกิจการค้าของชาวจีนในประเทศ (ขณะนั้น จีนแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายเจียงไคเช็ค และฝ่ายจีนแดง) ขณะเดียวกัน จอมพล ป.พิบูลสงครามได้กระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมผ่านการประกาศใช้รัฐนิยมการเรียกร้องดินแดนคืนทั้งนี้เพื่อดึงคนชั้นกลางเข้ามาสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล การดำเนินนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการมาแต่เริ่มต้น ด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ บริษัทกึ่งราชการ และบริษัทเอกชนจำนวนหนึ่ง เพื่อส่งเสริมและอุดหนุนพ่อค้าไทยแข่งขันกับชาวจีน เช่นการจัดตั้งบริษัทข้าวไทย ปี พ.ศ.2481 และได้ขยายออกไปสู่ธุรกิจการค้าด้านอื่นๆ อีกมาก อาทิ คำพิชผลไทย (2482) ธนาคารเอเชียเพื่ออุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม (2482) ประมงไทย (2483) เดินเรือไทย (2483) คำพิชผลอีสาน (2484) คำพิชผลเหนือ (2484) และธนาคารมณฑล (2484) ในขณะเดียวกัน รัฐบาล

ร้านนายบุญผ่อง สิริวระพัตน์
ที่ค้าขายกับกองทัพญี่ปุ่น

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้ดำเนินนโยบายแทรกแซงและกีดกันธุรกิจการค้าของจีนในกิจการต่างๆ หลายประเภท เช่น ได้ตรากฎหมายเพื่อปิดช่องทางการดำเนินธุรกิจของชาวจีนในกิจการต่างๆ โดยกำหนด ให้ผู้ดำเนินการต้องมีสัญชาติไทย และรวมไปถึงการต่อต้านเงิน ซึ่งมีปัญหาเรื่องลูกเงินที่เกิดในเมืองไทย แต่ยังคงผูกพันกับประเทศแม่โดยผ่านการสอนภาษาจีน และการอบรมวัฒนธรรมจากโรงเรียนจีน ที่เปิดสอน อยู่ในประเทศไทยเวลานั้น ด้วยการสั่งปิดโรงเรียนจีนในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ.2481-2483 จำนวนถึง 242 โรงเรียนรวมทั้งได้สั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์จีนในไทยเกือบทั้งหมด นโยบายการต่อต้านชาวจีนนี้กล่าวได้ว่า รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีเป้าหมายเพื่อแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชน

เรื่องคนชั้นกลาง หลวงวิจิตรวาทการ ได้เน้นความสำคัญของชนชั้นกลางไว้ว่า “คนชั้นกลางเป็นหัวใจของชาตินิยม” และ “ชาตินิยมพยายามสร้างคนชั้นกลางให้มากที่สุดที่จะสร้างได้ เพราะความมั่นคงของชาติและสังคม อยู่ที่มีคนชั้นกลางมาก”

วิธีสร้างคนชั้นกลางของหลวงวิจิตรวาทการ โดยรัฐ คือ รัฐบาลต้องมีนโยบายส่งเสริม “อุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมในครอบครัว ร้านค้าขนาดเล็ก หุ่นยนต์ขนาดเล็ก โรงงานที่คนน้อยคนจะทำได้ ยิ่งทำกันเองในหมู่ครอบครัวเดียวกันได้ก็ยิ่งดี” และที่สำคัญ คือ รัฐต้องเข้ามาจัดระบบเศรษฐกิจ โดยถือเอาชาติเป็นจุดหมายสหกรณ์เป็นวิธีการ

รัฐบาลได้พยายามกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพ เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ โดยรัฐบาลได้ออกกฎหมายสงวนอาชีพสำหรับคนไทย รวม 27 อาชีพ ได้สนับสนุนการจัดสรรที่ดินแก่ผู้ไม่มีที่

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

ดินในการทำกิน กระตุ้นให้คนไทยขยัน รู้จักค้าขาย มีอาชีพอิสระ รวมไปถึงจูงใจให้ประชาชนช่วยเหลือซื้อสินค้าของไทยเอง

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ยังความพอใจให้แก่คนชั้นกลาง กลายเป็นพลังการเมืองสำคัญที่ให้การสนับสนุนรัฐบาล

รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังได้ออกกฎหมาย เปลี่ยนชื่อประเทศ และปรับปรุงการแต่งกาย การจัดระเบียบกฎหมายทางสังคม การบริโภคอาหาร การเปลี่ยนชื่อชายและหญิง ตลอดจนการกระตุ้นความรู้สึกละและความสำนึกบางอย่างต่อเนื้อให้กับคนไทย และการรักสามัคคีของคนในชาติ การร่วมชีวิตจิตใจของคนทั้งชาติ รวมทั้งสิ้น 12 ฉบับ

นโยบายต่างประเทศของไทย ตั้งแต่โบราณกาลมา มีเป้าหมายจะรักษาเอกราชและความอยู่รอดของประเทศโดยไม่ประสงค์จะเข้ามีส่วนเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในกรณีพิพาท หรือข้อขัดแย้งระหว่างประเทศใดๆ

เมื่อโลกกำลังระอุด้วยสงคราม ประเทศไทยจำเป็นต้องระมัดระวังตัว และกระทำการที่จะรักษาผลประโยชน์และรักษาความเป็นกลางของประเทศอย่างเต็มที่

โลกด้านตะวันตก กำลังเกิดสงคราม ด้วยเยอรมัน อิตาลี ทำสงครามกับอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศยุโรป ส่วนทางโลกตะวันออก ญี่ปุ่นก็ได้ทำการรบพุ่งกับจีนซึ่งมีเจียงไคเช็ค เป็นนายกรัฐมนตรี ญี่ปุ่นได้รุกและยึดเมืองต่างๆ ในประเทศจีน แต่ก็ยังไม่สามารถจะเอาชนะจีนได้ ญี่ปุ่นได้หันนโยบายกรรกรบมาปิดการส่งกำลังให้กับจีนทางด้านใต้ของจีน โดยคุกคามประเทศอินโดจีนฝรั่งเศส ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ฝรั่งเศสได้รบพ่ายแก่เยอรมันฝรั่งเศส ไม่มีกำลังพอที่จะยับยั้งการกระทำของญี่ปุ่นได้นอกจากกำลังรบของญี่ปุ่นแล้ว เยอรมันซึ่งมีชัยในการรบกับฝรั่งเศส ก็ส่งเสริมช่วยญี่ปุ่นด้วย ญี่ปุ่นได้สั่งให้ประเทศอินโดจีน ปิดพรมแดนกับประเทศจีน เพื่อมิให้มีการส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ และสินค้าอื่นจากภายนอกไปให้รัฐบาลจีน ขอเข้าควบคุมเมืองท่าในอินโดจีน ขอตั้งฐานทัพอากาศในดินแดนอินโดจีน และยิ่งกว่านั้น ญี่ปุ่นได้ส่งกำลังทหารจำนวนมาก มาขึ้นที่เมืองไซ่ง่อน หรือเมืองโฮจิมินห์ โดยอ้างว่า เพื่อให้ทหารได้คุ้นเคยกับอากาศในย่านบริเวณนี้

การกระทำของญี่ปุ่น ทางฝ่ายโลกตะวันตก ต่างเล็งเห็นว่า ญี่ปุ่นกำลังเตรียมการรบกับฝ่ายโลกตะวันตก เพื่อยึดประเทศต่างๆ ที่เป็นเมืองขึ้น และทั้งนี้ประเทศไทยจะเป็นทางผ่านที่ประเทศญี่ปุ่นจะต้องขอผ่าน ทุกประเทศจึงได้พยายามชักนำให้ประเทศไทยเข้าข้างตน หรือวางตัวเป็นกลาง

ประเทศไทยได้เล็งเห็นเช่นที่ประเทศตะวันตก และมีความเห็นเช่นเดียวกัน ความมุ่งหมายของประเทศไทย ดังได้กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่า ต้องการที่จะรักษาความเป็นกลางอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน ก็

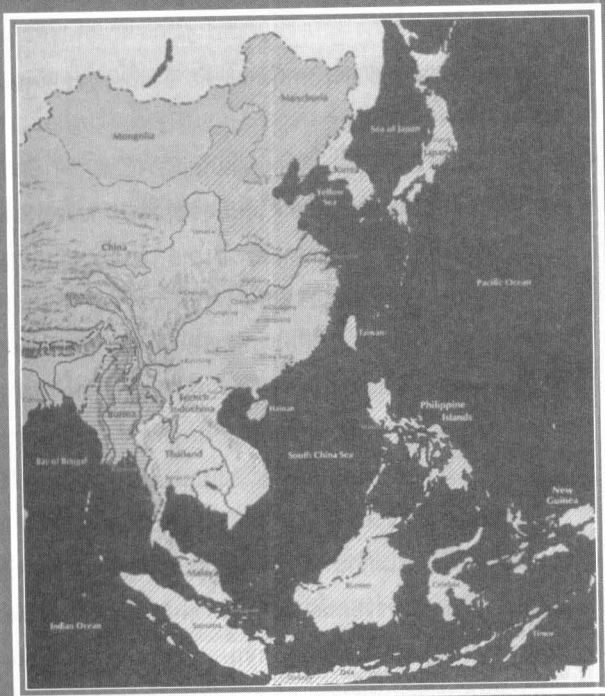
มีความต้องการที่จะได้ดินแดนที่ฝรั่งเศสยึดเอาไป เมื่อครั้งรัชกาลที่ 5 การที่ญี่ปุ่นได้มามีอำนาจในประเทศอินโดจีน นอกจากจะเป็นการเตรียมรบกับประเทศโลกตะวันตกแล้ว ยังเป็นการรังแกขูดรีดดินแดนของไทยไปด้วย การได้ดินแดนคืนจากฝรั่งเศส จะทำให้เกียรติภูมิของไทยฟื้นตัวขึ้น และจะทำให้การป้องกันประเทศ มีผลดีด้วย เพราะเป็นการยึดอาณาเขตให้ไกลออกไป ทั้งนี้จะต้องกระทำก่อนที่ญี่ปุ่นจะเข้ามายึดอินโดจีนฝรั่งเศส

ไทยได้แสดงความเป็นกลางอย่างหนักหน่วง และเพื่อแสดงว่าไทยเป็นกลางอย่างจริงจัง จึงในวันที่ 11 สิงหาคม กระทรวงการต่างประเทศไทยได้ออกแถลงการณ์ ปฏิเสธข่าวที่กล่าวว่า ไทยจะเปลี่ยนท่าทีเป็นกลาง และยืนยันในมิตรภาพเท่าเทียมกันสำหรับทุกชาติ และได้ชี้ว่า เมื่ออังกฤษและฝรั่งเศส ประกาศสงครามต่อเยอรมนี เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2482 ประเทศไทยก็ได้ประกาศความเป็นกลางทันทีในวันที่ 5 เดือนเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 27 ตุลาคม 2482 นายกรัฐมนตรีของไทยก็ได้ ขอให้อัครราชทูตอังกฤษและฝรั่งเศสไปพบ และยืนยันที่จะช่วยความจำ ว่าด้วยการทำสัญญาไม่รุกรานต่อกัน โดยเฉพาะในร่างที่เสนอจะทำกับฝรั่งเศส มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปรับปรุงเกาะในลำน้ำโขงแทรกเข้าไปด้วย เพราะประเทศไทยเห็นว่า ข้อตกลงที่ทำไว้กับฝรั่งเศสเกี่ยวกับพรมแดนด้านแม่น้ำโขง ซึ่งถือเกาะในแม่น้ำโขงทุกเกาะเป็นของ ฝรั่งเศสนั้น ไม่ยุติธรรมต่อฝ่ายไทย และไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ญี่ปุ่นระแวงในท่าทีของไทย รัฐบาลไทยยินดีที่จะพิจารณาทำความตกลงทำนองเดียวกับฝ่ายญี่ปุ่นด้วย

การเจรจากับทั้งสามประเทศ ได้ดำเนินมาจนกระทั่งวันที่ 12 มิถุนายน 2483 รัฐบาลไทยได้ลงนามในสัญญาไม่รุกรานกับอังกฤษและฝรั่งเศสที่กรุงเทพฯ และในวันเดียวกันก็ได้ลงนามในสัญญาเคารพบูรณาภาพแห่งอาณาเขตต่อกันกับญี่ปุ่นที่โตเกียว

ประเทศไทยได้เสียดินแดนไปให้แก่ประเทศฝรั่งเศส และอังกฤษ เกี่ยวกับดินแดนที่เสียให้แก่อังกฤษนั้น เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2484 เซอร์ โจเซฟ ครอสมบี้ ได้มีรายงานลับถึงนายแอนโทนี อีเดน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศอังกฤษ ให้ภูมิหลังไว้ ดังนี้ "กระบวนการเรียกร้องดินแดนคืนในประเทศไทย พอแบ่งออกได้เป็นสองสาย สายหนึ่ง ได้แก่ที่ต้องการจะได้คืนดินแดนที่ประเทศไทย ต้องสูญเสียให้แก่ฝรั่งเศสด้วยการที่ฝรั่งเศสใช้อำนาจบังคับเอาในระยะเวลาประมาณ 50 ปีที่ล่วงแล้วมา อีกสายหนึ่งมุ่งถึงดินแดนที่ประเทศไทยโอนให้แก่ฝ่ายอังกฤษ โดยสนธิสัญญาปี 2452 การเรียกร้องทั้งสองสายนี้ มีความเข้มข้นต่างกันมาก รัฐเกดดาห์ เปอร์ลิส กลันตัน และตรังกานู ไม่เคยถือเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทยเลย หากเป็นเพียงประเทศราชที่ส่งบรรณาการประจำมาให้ราชสำนักไทยเท่านั้น ปวงชนที่พำนักอาศัยอยู่ ล้วนนับถือศาสนาอิสลาม ต่างกับชาวไทยที่นับถือพุทธศาสนา แตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อ

ชาติและภาษาอีกด้วย นอกจากนี้ การโอนอธิปไตยในปี 2452 ยังเป็นไปด้วยความสมัครใจของรัฐบาลไทย เพื่อแลกกับการสละสิทธินอกอาณาเขตที่คนชาติบริติชเสวยอยู่ในประเทศไทย ตามสัญญาสมัยก่อน การทำความตกลงปี 2452 ไม่มีสัญญาแห่งการขู่เข็ญบังคับแต่อย่างใด ฉะนั้นกรณีจึงต่างกับขบวนการเรียกร้องดินแดนด้านอินโดจีนฝรั่งเศส”

ในเรื่องดินแดนนี้ นายกรัฐมนตรีไทยได้ยืนยันต่อ เซอร์ โจชัว หลายครั้งหลายหนว่า ไม่มีเจตนาที่จะเรียกร้องสิทธิที่ประเทศไทยได้ให้แก่อังกฤษ เมื่อปี 2452 เกี่ยวกับรัฐมลายูทั้ง 4 เพราะความแตกต่างระหว่างทั้งสองฝ่ายมีอยู่มาก

การเรียกร้องดินแดนคืนของไทย ประเทศทั้งสอง คือ อังกฤษและสหรัฐอเมริกา ไม่เห็นด้วยที่จะใช้กำลังทหาร

อิทธิพลของญี่ปุ่นกำลังแพร่ขยายเข้าไปในอินโดจีน และอาจเป็นการดำเนินขั้นแรก ก่อนที่ญี่ปุ่นจะเข้ายึดครองอินโดจีนอย่างสิ้นเชิงในอนาคต ประเทศไทยมีความเห็นว่า หากฝรั่งเศสจะต้องสูญเสียดินแดนอินโดจีนแก่ญี่ปุ่นแล้ว ก็น่าจะมีการพิจารณาคืนดินแดนเดิมของไทย ให้แก่ไทยเสียก่อน

เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2484 รัฐบาลอังกฤษได้ให้ เซอร์ โจชัว คอรอลบี้ แจ้งต่อนายกรัฐมนตรีไทยว่า รัฐบาลอังกฤษ พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในรูปการให้กู้ยืมเงิน และการจัดหาผลิตภัณฑ์น้ำมัน ให้แก่ประเทศไทย ถ้าฝ่ายไทยยอมให้คำมั่นสัญญาว่า (1) รัฐบาลไทยจะไม่ทำความตกลงใดๆ อันเป็นปฏิปักษ์ต่ออังกฤษโดยตรงหรือโดยอ้อม (2) รัฐบาลไทยแจ้งให้อังกฤษทราบถึงความผูกพันที่มีต่อญี่ปุ่น ในเรื่องการส่งยาง ดีบุก และข้าว และ (3) ประเทศไทยจะไม่เปลี่ยนแปลงการส่งสินค้าทั้งสามนี้ไปจากตลาดปกติ เพื่อประโยชน์ของญี่ปุ่นและเยอรมัน นายกรัฐมนตรีไทยได้ยืนยันต่อ เซอร์ โจชัว คอรอลบี้ ว่า ประเทศไทยต้องการวางตนเป็นกลาง และจะไม่เข้าข้างญี่ปุ่นเป็นอันขาด เพื่อรักษาความเป็นกลางและเอกราชของประเทศ รัฐบาลไทยจำต้องได้รับความช่วยเหลือในทางการเงิน อาวุธยุทโธปกรณ์ และน้ำมัน

รัฐบาลไทย ได้ติดอยู่ระหว่างกลาง ระหว่างอังกฤษ-สหรัฐอเมริกา กับญี่ปุ่น คณะรัฐมนตรีไทย ได้พิจารณาเรื่องต่างๆ ที่โอบล้อมประเทศไทยอยู่ถึง 4 ชั่วโมง โดยไม่สามารถจะมีมติชัดเจนอย่างใดได้ รุ่งขึ้น วันที่ 29 กรกฎาคม 2484 กรมโฆษณาการไทย ได้ออกแถลงการณ์มีใจความว่า ตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ รัฐบาลไทยขอแถลงยืนยันนโยบายต่างประเทศ ดังนี้

1. รัฐบาลจะคงยึดถือนโยบายผูกมิตรเท่าเทียมกันกับทุกประเทศ เพื่อสันติภาพของมนุษยชาติ
2. ไม่มีต่างประเทศใดเลยที่บีบบังคับประเทศไทยทางเศรษฐกิจหรือทางทหาร
3. ประเทศไทยไม่มีความหวังใญ่ว่า จะต้องเผชิญกับการรุกรานจากต่างประเทศ
4. ประเทศไทยจะปฏิบัติทุกอย่างที่จะรักษาสันติภาพภายในดินแดนของไทย และจะไม่เข้า

แทรกแซงในการขัดกันใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นนอกอาณาเขตไทย

5. ในที่สุดประเทศไทยพร้อมอยู่เสมอที่จะทำการค้ากับชาติอื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจต่อกัน และโดยสันถวไมตรี เพื่อความสัมพันธ์ฐานมิตรกับประเทศอื่น จะไม่ต้องกระทบกระเทือน

วันที่ 20 ตุลาคม นายกรัฐมนตรีไทย ได้กล่าวคำปราศรัยต่อประชาชนชาวไทย ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงสาเหตุในการที่ฝ่ายไทยได้เสนอต่อรัฐบาลฝรั่งเศสขอให้มีการปรับปรุงเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับอินโดจีน เพื่อให้เป็นไปตามธรรมชาติและความยุติธรรม โดยได้เริ่มตั้งแต่ปี 2479 สมัยที่ไทยเจรจาสนธิสัญญาทางไมตรี พาณิชย และการเดินทางระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ฝ่ายไทยขอให้มีการพิจารณาปรับปรุงเขตแดนด้วยแต่รัฐบาลฝรั่งเศสขอให้อ่าวไฉนเจรจกันเมื่อจะทำสนธิสัญญาใหม่เกี่ยวกับอินโดจีน แต่แล้วก็ได้มีการดำเนินการอย่างไร เมื่อสงครามในยุโรปใกล้เข้ามาเต็มที่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าชาติไทยรักษาสันติภาพอย่างแท้จริง รัฐบาลจึงตกลงในหลักการที่จะเจรจาด้วย โดยขอให้รวมการพิจารณาปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนเสียด้วย รัฐบาลไทยกับฝรั่งเศสได้ลงนามในสัญญาไม่รุกรานกัน แต่ฝ่ายฝรั่งเศสยังไม่ยอมให้มีการพิจารณาเรื่องเขตแดนทั่วไป

นายกรัฐมนตรีไทยได้กล่าวว่า ในการขอให้ปรับปรุงเขตแดนนี้ รัฐบาลได้รับการสนับสนุนเป็นเอกฉันท์จากมวลชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย

ระหว่างนั้น กรณีเหตุชายแดนระหว่างไทยกับอินโดจีน ค่อยๆ ปะทุขึ้น มีการโจมตีซึ่งกันและกัน การเดินขบวนเรียกร้องดินแดนเพิ่มเติมขึ้นแต่อังกฤษและสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้มีการใช้กำลังในการเรียกร้องดินแดนจากอินโดจีน

ปัญหาการเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส นายปรีดี พนมยงค์ ไม่เห็นด้วยกับการสร้างประชาคมติจากประชาชน เป็นการนำไปสู่การใช้กำลัง นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองได้เรียกประชุมนักศึกษา ขอให้ระงับการเดินทางไว้ ด้วยเห็นว่า "รัฐบาลได้กระทำไปทุกอย่างเกี่ยวกับกรณีขอคืนแดนครั้งนี้ ด้วยความยุติธรรมและด้วยสันติวิธีแล้ว ถ้าหากจะมาทำการแทนกันขึ้นอีก ก็จะเป็นการไม่เหมาะสม" แนวคิดของกลุ่มพลเรือนที่ปรากฏว่าต้องการได้ดินแดนคืนมาด้วยวิธีการ "เจรจาทางการทูต" ในเบื้องต้น และตัดสินใจโดย "วิธีทางกฎหมายระหว่างประเทศ" ในขั้นปลาย

วันที่ 10 ธันวาคม นายมัตสึโอกะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น แถลงเป็นการเปิดเผยว่า ญี่ปุ่นจะวางตัวเป็นกลางในข้อพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เกี่ยวกับดินแดนอินโดจีน แต่ฝ่ายอังกฤษมีความเข้าใจว่า ญี่ปุ่นต้องการจะให้ไทยแข็งพอที่จะเอาชนะฝรั่งเศสได้ โดยจะส่งอาวุธเข้าเสริมกำลังทหารไทย และเมื่อญี่ปุ่นจะเข้าโจมตีมลายูหรือพม่า จะได้รับการสนับสนุนจากไทยด้วย

วันที่ 7 มกราคม 2484 รัฐบาลไทยประกาศสถานะสงครามกับอินโดจีนฝรั่งเศส โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากฝ่ายฝรั่งเศสล่อลวงล้าอชิบิโดยของไทย จนไม่สามารถจะทนนิ่งอยู่ได้ ในตอนนั้นกำลังทหารไทยสามารถเข้ายึดพื้นที่ในอินโดจีนฝรั่งเศส ได้เมืองหลวงพระบาง นครจำปาศักดิ์ และที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง และกำลังคืบหน้าต่อไป

เมื่อเห็นว่า การตีระหว่างไทยกับฝรั่งเศสทางชายแดนอินโดจีน มีทีท่าจะลุกลามเป็นภัยต่อความสงบในภูมิภาค รัฐบาลญี่ปุ่นได้ยื่นมือเข้ามาเป็นคนกลางไกลเกลี่ยข้อพิพาท ทั้งสองฝ่ายตกลงรับข้อเสนอของญี่ปุ่น และส่งคณะผู้แทนไปเจรจาทำความเข้าใจตกลงพักรบที่ไซ่ง่อน และไปเจรจาสันติภาพที่กรุงโตเกียว การเจรจาพักรบเริ่มเมื่อวันที่ 29 มกราคม ถึงวันที่ 31 ตกลงกันได้ในสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ให้กองทัพบกของแต่ละฝ่ายถอนไป 10 กิโลเมตร จากที่มั่นอันแท้จริงที่ยึดไว้ได้ เวลา 10.00 น. ในวันที่ 28 มกราคม 2484 ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ ก่อนที่จะได้ทำการตกลงเด็ดขาดเพื่อระงับข้อพิพาทนี้ ตามข้อตกลงนี้ ฝ่ายกองทัพไทยคงยึดอยู่ในแนวพอประมาณคือ เริ่มแต่ด่านโพลิน ขึ้นไปจนถึงแคว้นหลวงพระบางในแนวและจุด ดังนี้

ด่านจันทบุรี บ้านบ่อตั้งสู้ บ้านกุ่มเรียงกรม จรดทิศตะวันตก บ้านดง 30 กม. บ้านวังสมัคร ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เมืองศรีโสภณ

ด่านปราจีนบุรีต่อบ้านวังสมัคร คงถือแนวซึ่งกำลังส่วนใหญ่ของกองทัพบูรพาโยอยู่ระหว่างบ้านลำโรงกันดัลกับบ้านสวยจิก

ด่านบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ จากบ้านสวยจิกตรงไปยังเขตแดนบริเวณระลุมแบง ครั้นแล้วแนวตัดตรงไปยังเขตแดนทิศเหนือบ้านอำบล แล้วแนวหักตรงไปบ้านลำโรง (เหนือจกัล) จากบ้านลำโรงไปจรดเขตแดนทิศเหนือบ้านอัลลองเวง ต่อจากนั้นแนวขนานกับแนวอัลลองเวง-เจียมกะสาน ไปจนจรดเขตแดนทิศเหนือเจียมกะสาน

ด่านอุบลราชธานี จากช่องเปี้ยะจำบัก เป็นแนวตรงไปจนมูลป่าโมกข์ ซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งขวาลำน้ำโขงจากมูลป่าโมกข์ถือลำน้ำโขงเป็นเขต จนจรดแม่น้ำบุย ในแคว้นหลวงพระบางแล้วถือแม่น้ำบุยเป็นแนวมาจนจรดเขตแดนของเราในจังหวัดน่าน

2. ในทางทะเล จะมีเส้นแบ่งเขต ซึ่งเรือรบของประเทศที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย มีอาจล่าวงล่าเข้าไปได้

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

3. ในทางอากาศจะมีเส้นแบ่งเขตซึ่งเครื่องบินทหารของแต่ละฝ่ายไม่อาจบินล่วงล้ำเข้าไปได้

4. การถอยของกองทัพบกและของแต่ละฝ่าย จะต้องกระทำให้เสร็จสิ้นภายใน 72 ชม. นับแต่เวลาที่ได้ลงนามในข้อตกลงพักรบ

การเจรจาสันติภาพ ณ กรุงโตเกียว เริ่มเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2484 ทั้งสองฝ่ายตกลงรับแผนการไกล่เกลี่ยของญี่ปุ่น ตกลงลงนามย่อในแผนนั้น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม และลงนามในอนุสัญญาเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม ปีเดียวกัน ยังผลให้ประเทศไทยได้รับดินแดนแคว้นหลวงพระบางฝั่งขวาแม่น้ำโขง แคว้นจำปาศักดิ์ และแคว้นเขมรกลับคืนมา และสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้ความเห็นชอบอนุสัญญากรุงโตเกียว เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2484

เมื่อทำอนุสัญญาลงวันที่ 9 พฤษภาคม ไทยและญี่ปุ่นได้ลงนามในพิธีสารว่าด้วย "เงื่อนไขประกันและความเข้าใจทางการเมืองฉบับหนึ่ง" มีข้อความสำคัญว่า รัฐบาลญี่ปุ่นให้หลักประกันแก่รัฐบาลไทย ในการใช้บังคับอนุสัญญาอย่างเด็ดขาดและไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนรัฐบาลไทยจะช่วยรักษาสันติภาพในเอเชียตะวันออก โดยกระชับสัมพันธไมตรีฐานเพื่อนบ้านที่ดีและส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธอันสนิทระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น และรับว่าจะไม่ทำความตกลงหรือความเข้าใจใดๆ กับประเทศอื่นในทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือกรทหาร ที่อาจจะขัดกับญี่ปุ่นโดยตรงหรือโดยปริยาย

โดยผลแห่งความสำเร็จในการได้ดินแดนคืนจากฝ่ายฝรั่งเศสนี้ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้พระราชทานยศ จอมพล จอมพลเรือ จอมพลอากาศ ให้แก่ นายพลตรี หลวงพิบูลสงคราม เพื่อเป็นเกียรติศักดิ์แก่กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2484 และในวันเดียวกันนั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์ กับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้าฯ พร้อมด้วยสร้อยทองคำ ให้แก่ จอมพล หลวงพิบูลสงคราม

รัฐบาลไทยมีความกังวลเป็นอย่างมากถึงการที่ยังไม่มีประเทศใดที่ยอมรับความเป็นกลางของไทย ทั้งๆ ที่ไทยได้ยืนยันต่อ เซอร์ โจเซฟ ครอสมบี้ ว่า ประเทศไทยต้องการวางตนเป็นกลาง และจะไม่เข้าข้างญี่ปุ่นเป็นอันขาด และเพื่อรักษาความเป็นกลางและเอกราชของประเทศ รัฐบาลไทยจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือในทางการเงิน อาวุธยุทธภัณฑ์และน้ำมัน

เซอร์ โจเซฟ ครอสมบี้ ได้ วาดภาพนายกรัฐมนตรียไทยว่า เป็นบุคคลที่เข้าใจลัทธิสังคมนิยมญี่ปุ่นเต็มที่ จนรู้สึกลบลมปราณของมังกรบนใบหน้า จึงเกิดความหวาดกลัว นอกจากอุปนิสัยที่เอาแน่ไม่ได้แล้ว ยังมีลักษณะประจำของรัฐบาลอีกสองประการ คือ ประการหนึ่ง ไม่อยากลงวินัจฉัยเรื่องใดให้เด็ดขาดลงไป และประการที่สอง ลังเล ไม่ยอมตัดสินใจเข้าข้างใด จนกว่าจะตระหนักแล้วว่าฝ่ายใดจะชนะสงคราม นายก

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

รัฐมนตรีไทยเหยียบเรือสองแคมอยู่ระหว่าง ญี่ปุ่นกับอังกฤษ เข้าข้างหนึ่งอยู่ในค่ายอังกฤษ อีกข้างหนึ่ง ในค่ายญี่ปุ่น

ภายในกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ เจ้าหน้าที่เห็นด้วยกับเซอร์ โจเซฟ ครอสบี้ ว่า นายกรัฐมนตรีจะอยู่ในท่ามกลางความไม่แน่นอน กล่าวอำนาจโจมตีของญี่ปุ่นก็แล้ว แต่ก็ไม่เชื่อว่า ญี่ปุ่นจะสามารถเอาชนะในที่สุดจากอังกฤษและสหรัฐอเมริกา จึงทำให้แกว่งไปแกว่งมาอยู่เนื่องนิตย์ รอวันที่จะตัดสินใจอยู่ในเรื่องนี้ ฝ่ายญี่ปุ่นก็กระแวงนายกรัฐมนตรีไทย ไม่น้อยกว่าอังกฤษระแวง

จะอย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีไทยเชื่อว่า เอกราชของไทย จะเป็นอันรักษาไว้ได้ ก็ต่อเมื่อมีการแสดงออกชัดแจ้งว่า สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ จะดำเนินมาตรการจริงจัง เพื่อคุ้มครองเอกราชของประเทศไทย ด้วยการขัดขวางการก้าวหน้าของญี่ปุ่น

การที่อังกฤษ ไม่แสดงที่ท่าว่าจะขัดขวางการกระทำของญี่ปุ่น เป็นที่เชื่อได้ว่า เพราะอังกฤษ ไม่มีกำลังเพียงพอที่จะกระทำเช่นนั้น และต้องการให้ประเทศไทยทำการต่อสู้กับญี่ปุ่นตามลำพัง

นายกรัฐมนตรีไทย ได้พยายามที่จะแสดงให้ชาติต่างๆ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษเชื่อว่า ประเทศไทยจะดำรงความเป็นกลางอย่างแท้จริง จึงในวันที่ 28 สิงหาคม 2484 รัฐบาลไทยได้ออกพระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญว่า "เพื่อรักษาความเป็นมิตรที่ดีของทุกชาติ ชาติไทยได้ดำรงอยู่ในความเป็นกลาง และปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม คือมั่นในความสงบ และในกรณี จะไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ชาติใดชาติหนึ่ง แต่ทั้งนี้ ชาติต่างๆ ที่เป็นมิตรกับชาติไทย มีความสัมพันธ์สนิทกันมา นับเป็นเวลานานนั้น ก็ต้องเห็นใจชาติไทยและไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ชาติไทยด้วย แต่ทั้งนี้ ได้ทราบกันอยู่แล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างไม่แน่นอน และถ้าจะสมมุติกรณีให้ร้ายแรงที่สุด กรณีก็อาจจะเป็นได้ว่า ชาติไทยอาจถูกชาติอื่นบีบบังคับ และเข้ามารุกรานในบ้านเมือง กรณีเช่นนี้เป็นเหตุที่ร้ายแรง ซึ่งเป็นกรณีเกี่ยวกับความเป็นความตายของชาติ ประชาชนชาวไทยก็ตกอยู่ในฐานะที่จำเป็นต้องต่อสู้จนกว่าจะหมดลมหายใจ ถึงศัตรูจะมีอำนาจใหญ่หลวงเพียงใดก็ตาม เมื่อเกิดมาเป็นไทยแล้ว ต้องต่อสู้จนสิ้นกำลัง ชาติไทยย่อมรู้สึกว่าเป็นชาติเล็กไม่มีกำลังจำนวนมากมาย แฉกยีนดีจะยอมตายด้วยความเป็นไทย ดีกว่าอยู่ด้วยความเป็นทาส เมื่อจำเป็นถึงชาติไทยจะต้องต่อสู้จนสิ้นชาติ ชื่อของไทยก็คงดำรงอยู่ตลอดชั่วกัลปาวสานว่า **เป็นนักสู้จนตัวตาย**"

รัฐบาลไทยในเหตุการณ์ครั้งนั้น เป็นเหตุการณ์ที่คับขัน ทราบดีว่า ถึงแม้จะพยายามที่สุดใน การให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการสงคราม ทำได้ไม่ ญี่ปุ่นจะต้องขอผ่านประเทศไทยแน่นอน เพื่อไปตี สิงคโปร์ มลายู และพม่า เพราะไม่มีทางใดที่ให้ความสะดวกในการรบเท่ากับเอาประเทศไทยเป็นกำลังร่วมด้วย ประเทศไทยพยายามที่จะดึงเอาอังกฤษและสหรัฐอเมริกามาร่วมด้วย เพื่อปกป้องประเทศไทย ไม่เป็นผล

ความจำเป็นที่จะปฏิบัติการเพื่อความอยู่รอดของประเทศ **จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ร่วมกันวางแผนกับ นายปรีดี พนมยงค์ รู้กันเพียงสองคนเท่านั้น**

ภายใต้ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างฝ่ายญี่ปุ่นกับฝ่ายไทย หลังจากกรณีสงครามอินโดจีนนั้น ไม่ใช่ปัจจัยอันสำคัญ ที่ผลักดันให้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตัดสินใจเลือกหนทางยินยอมให้กองทหารญี่ปุ่นเดินทัพผ่านและเข้าร่วมสงครามข้างฝ่ายญี่ปุ่น หลังจากนั้น ทั้งนี้เพราะพื้นฐานของสังคมไทย ไม่ได้ประสบกับปัญหาการเรียกร้องเอกราชจากประเทศตะวันตก เช่นที่เกิดขึ้นกับประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ความรู้สึกชาตินิยมของกลุ่มผู้นำไทยทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนมีลักษณะแตกต่างกันไปจากผู้นำชาตินิยมชาวพื้นเมืองในแถบประเทศเพื่อนบ้านด้วยกัน ประการสำคัญคือ ในขณะที่ผู้นำชาตินิยมชาวพื้นเมืองดังกล่าว มีทัศนคติต้อนรับการบุกรุกเข้ามาของกองทหารญี่ปุ่น เพราะแลเห็นว่า กองทหารญี่ปุ่นนั้น จะเป็นแนวร่วมสำคัญในการขับไล่และทำลายอิทธิพลของตะวันตกแต่ผู้นำชาตินิยมของไทยกลับมีทัศนคติไม่ได้ยินดีหรือต้อนรับต่อการบุกรุกเข้ามาของกองทหารญี่ปุ่นอย่างชัดเจน ความแตกต่างที่ว่านี้ สะท้อนให้เห็นได้จากการวางแผนการเตรียมทางทหารของญี่ปุ่น ก่อนที่จะเปิดฉากบุกเข้ามาในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ถึงแม้ว่าฝ่ายทหารญี่ปุ่นได้มีความพยายามอยู่มาก ในอันที่จะชักชวนให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้าร่วมตกลงเป็นพันธมิตรทางทหารอย่างลับๆ ในช่วงสงครามอินโดจีน แต่ฝ่ายทหารญี่ปุ่นก็ไม่สามารถบรรลุเป็นผลสำเร็จ เช่นเดียวกับที่ได้รับจากผู้นำชาตินิยมของพม่า อย่างองซาน ซึ่งได้ให้การสนับสนุนการบุกรุกของญี่ปุ่นอย่างชัดเจน โดย องซาน ได้มาร่วมเตรียมดำเนินแผนการสำหรับบุกพม่ากับญี่ปุ่นที่กรุงเวทพาดด้วย ส่วนท่าทีของผู้นำทหารไทย จวบจนเมื่อฝ่ายทหารญี่ปุ่นตัดสินใจเปิดสงครามนั้น ฝ่ายญี่ปุ่นไม่สามารถชักชวนเป็นพันธมิตร และไม่เห็นใจท่าทีของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วย ถึงกับได้เตรียมแผนการสำหรับยึดประเทศไทย หากมีการต่อต้าน “โดยการใช้อำนาจทหาร 2 กองพลจากกองทัพบก และใช้กำลังสนับสนุนเล็กน้อยจากกองทัพเรือและกองทัพอากาศ” เนื่องจากท่าทีของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในเวลานั้น ได้แสดงความ “หวาดระแวงญี่ปุ่น อันเนื่องมาจากกองทหารญี่ปุ่นได้เข้ามาตั้งประชิดติดกับชายแดนของไทย” โดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีความพยายามเคลื่อนไหวหันไป “ทาบทามอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ให้ช่วยเหลือไทย ในเมื่อถูกญี่ปุ่น รุกรานด้วย” ท่าทีและการเคลื่อนไหวของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังกล่าวนี้อาจแสดงให้เห็นว่าผู้นำไทยมีทัศนคติต่อญี่ปุ่นแตกต่างไปจากผู้นำชาตินิยมแถบประเทศเพื่อนบ้านในเวลาเดียวกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะแนวคิดพื้นฐานของผู้นำไทยนั้น ย่อมแลเห็นผลประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากการดำเนินนโยบายเป็นกลางได้มากกว่าการอิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างฝ่ายตะวันตกกับญี่ปุ่น

การดำเนินนโยบายเป็นกลางของรัฐบาลไทยนั้น ได้ประกาศหลังจากอังกฤษและฝรั่งเศสประกาศสงครามต่อเยอรมัน ในปี 2482 พร้อมกันนี้ รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ดำเนินการให้มี

การทำสัญญาไม่รุกรานต่อกัน ระหว่างไทยกับอังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น เมื่อเป็นที่ตกลงแล้ว รัฐบาลได้ลงนามในสัญญาไม่รุกรานกับอังกฤษและฝรั่งเศส ที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 12 มิถุนายน 2483 และในวันเดียวกันนั้นก็ได้ลงนามในสัญญาเคารพบูรณภาพแห่งอาณาเขตต่อกันกับญี่ปุ่นที่กรุงโตเกียวด้วย หลังจากนั้น รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้มีความพยายามอยู่ไม่น้อยในอันที่จะแสวงหาผู้ทางสำหรับค้าประกันนโยบายเป็นกลาง ทนทางหนึ่งนั้น รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แสดงความเห็นไม่ต้องการให้ญี่ปุ่นตั้งไทยเข้าไปมีส่วนพัวพันความขัดแย้งหรือสงคราม

ไทยเตรียมป้องกันประเทศ

สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้อุบัติขึ้น และเมื่อกองทัพนาซีเข้ายึดประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ ประเทศไทยก็เกิดความหวั่นเกรงว่า ญี่ปุ่นอาจจะถือโอกาสเข้ายึดดินแดนเนเธอร์แลนด์อีสต์อินดีส์ อันมีเกาะชวาและสุมาตราเป็นสำคัญ และยึดสิงคโปร์ของอังกฤษด้วย ภัยสงครามใกล้เขตแดนไทยเข้ามา และเมื่อ 22 มิถุนายน 2483 โดยรัฐบาลฝรั่งเศสได้ย้ายไปตั้งทำการที่เมืองวีซี ปล่องกรุงปารีสเป็นเมืองเปิด ภายใต้การควบคุมของกองทัพนาซี รัฐบาลไทยยิ่งเกรงหนักว่า ในไม่ช้าฝรั่งเศสอาจจะต้องเสียดินแดนอินโดจีนให้แก่ญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นเริ่มเบนหน้าปายมาทางอินโดจีนฝรั่งเศส

รัฐบาลไทยได้ส่งคณะทูตทหาร มีพันเอกหลวงพรหมโยธี เป็นหัวหน้าคณะ ไปเยือนญี่ปุ่น และอีกคณะหนึ่งมีหลวงสินธุสงครามชัย ไปยุโรป โดยจะผ่านทางไซบีเรีย การเดินทางไปยุโรปตามเส้นทางปกติ กระทำไม่ได้ เพราะสงครามวัตถุประสงค์ของการส่งคณะนี้ นอกจากจะเป็นการเจริญสัมพันธไมตรีแล้ว ยังเป็นทางให้ไทยได้มีโอกาสแถลงถึงปัญหาเรื่องดินแดนของไทย เพื่อขอความเห็นใจและการสนับสนุนจากต่างประเทศ

วันที่ 31 สิงหาคม รัฐบาลฝรั่งเศส ภายใต้การนำของจอมพลเปแตงที่วีซี ได้ทำความตกลงทางการเมืองกับรัฐบาลญี่ปุ่น ยอมรับนับถือความสำคัญของผลประโยชน์ของญี่ปุ่นในอินโดจีน และยอมเจรจาทำข้อตกลงอีกสองฉบับ ฉบับหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ และอีกฉบับหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาทางทหาร

จากการทำสัญญาสองฉบับนี้แสดงว่าอิทธิพลของญี่ปุ่น กำลังแพร่ขยายเข้าไปในอินโดจีน และอาจเป็นการดำเนินขั้นแรกก่อนที่ญี่ปุ่นจะเข้ายึดครองอินโดจีนฝรั่งเศสอย่างสิ้นเชิงในอนาคต

บินกลหนักแบบ 66

ฝรั่งเศสได้คะยั้นคะยอ จะให้ใช้บังคับกติกาไม่รูกรานซึ่งกันและกันระหว่างไทยกับฝรั่งเศส โดยไม่ต้องแลกเปลี่ยนสัตยาบัน รัฐบาลไทยตอบฝรั่งเศสเมื่อ 11 กันยายน ว่าพร้อมจะสนองความประสงค์ของฝรั่งเศส ถ้าฝรั่งเศสยอมตกลงในหลักการสามข้อ ดังต่อไปนี้

1. ให้เส้นเขตแดนตามลำน้ำโขง เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ โดยถือร่องน้ำลึกเป็นเกณฑ์

2. ปรับปรุงเส้นเขตแดนให้เป็นไปตามธรรมชาติ โดยถือแม่น้ำโขงเป็นเขตแดนระหว่างไทยกับอินโดจีน ตั้งแต่ทิศเหนือมาจรดทิศใต้จนถึงเขตกัมพูชา ให้ฝ่ายไทยได้รับดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงตรงข้ามหลวงพระบางและปากเซ

และ 3. ในกรณีที่หากจะมีการเปลี่ยนแปลงอธิปไตยภายในอินโดจีน ฝ่ายฝรั่งเศสจะคืนอาณาเขตลาวและกัมพูชาให้แก่ไทย

วันที่ 13 กันยายน 2483 สมาชิกแทนราษฎรไทยมีมติเห็นด้วยกับท่าทีของรัฐบาลในการเจรจากับฝรั่งเศส และในวันเดียวกันนั้น นายดิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้แจ้งข้อเสนอของประเทศไทยให้แก่นายแกรีนต์อัครราชทูตอเมริกาทราบโดยย้ำว่ารัฐบาลไทยไม่ประสงค์จะใช้กำลังในการเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส แต่เชื่อว่าญี่ปุ่นอาจจะเข้าควบคุมรัฐบาลอินโดจีนในไม่ช้า จึงปรารถนาขอให้ฝรั่งเศสพิจารณาคืนดินแดนของไทยเดิมให้แก่ไทย หวังว่ารัฐบาลอเมริกาคงจะมองเห็นเหตุผล และความจำเป็นของไทย

โดยที่มีข่าวลือว่า ญี่ปุ่นพยายามที่จะบีบให้รัฐบาลไทยยอมรับให้ญี่ปุ่นใช้ฐานทัพเรือและอากาศในประเทศ เซอร์ โจชยา ครอสบี้ อัครราชทูตอังกฤษ ได้รับคำสั่งจากรัฐบาลอังกฤษ ให้แจ้งต่อรัฐบาลไทย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2484 ว่า การให้ประเทศที่ 3 ใช้ฐานทัพของไทย เท่ากับการละเมิดสนธิสัญญาไม่รูกรานระหว่างไทยกับอังกฤษ และรัฐบาลอังกฤษขอเตือนว่า จะดำเนินการทุกประการที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของอังกฤษตามความเหมาะสม

นายแกรีนท์ อัครราชทูตสหรัฐ คาดว่าเมื่อญี่ปุ่นขยายตัวทางการทหารและการเมืองในอินโดจีน ไทยจะได้รับโอกาสให้ขยายเข้าไปในราชอาณาจักรลาวและกัมพูชา จอมพล ป. พิบูลสงคราม คงจะยอมรับข้อเสนอของฝ่ายญี่ปุ่นทำนองเดียวกันกับที่ได้ยอมรับข้อเสนอใกล้เคียงของญี่ปุ่น เมื่อทำศึกอินโดจีนกับฝรั่งเศส เพราะต้องการจะวางตัวเป็นผู้ให้กำเนิดประเทศไทยใหม่ที่ยิ่งใหญ่ยิ่งขึ้น นายแกรีนท์ลงความเห็นเห็นว่าถ้ารัฐบาลอเมริกาตกลงให้ไทยกู้เงินตามที่ขอร้องไว้ก็เท่ากับเป็นการช่วยผู้รุกรานอันขัดต่อนโยบายของสหรัฐ

นายแกรีนท์ เป็นนักการเมืองพรรคเดโมแครต ที่มีความคิดเห็นแหวกแนวออกไปเสมอ ไม่สู้จะ

ให้ความร่วมมือกับ เซอร์ โจเซฟ ครอสมีย์ นายแกรินท์ เป็นผู้ที่มีส่วนโดยตรงที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับไทยเสื่อมทรามลง โดยเสนอให้รัฐบาลอเมริกาทำที่อันแข็งกร้าวต่อรัฐบาลไทยเรื่อยมา สหรัฐจึงได้เปลี่ยนตัวเอกอัครราชทูตเป็นนายวิลลิซ อาร์ เบ็ก ข้าราชการในกรมกิจการตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ แทนนายแกรินท์ เมื่อ 22 สิงหาคม 2484

วันที่ 29 กรกฎาคม 2484 กรมโฆษณาการไทย ได้ออกแถลงการณ์ มีใจความว่า ตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ รัฐบาลไทยขอแถลงย้ายนโยบายต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

- 1) รัฐบาลจะถือนโยบาย ผูกมิตร เท่าเทียมกันกับทุกประเทศ เพื่อสันติภาพของมนุษยชาติ
- 2) ไม่มีต่างประเทศใดเลย ที่บีบบังคับประเทศไทย ทางเศรษฐกิจ หรือทางทหาร
- 3) ประเทศไทยไม่มีความหวังใว้ว่า จะต้องเผชิญหน้ากับการรุกรานจากต่างประเทศ
- 4) ประเทศไทยจะปฏิบัติกรทุกอย่าง ที่จะรักษาสันติภาพภายในดินแดนของไทย และจะไม่เข้า

แทรกแซงในการขัดกันใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนอกอาณาเขตของไทย

5) ในที่สุดประเทศไทย พร้อมอยู่เสมอที่จะทำการค้ากับชาติอื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจต่อกัน และโดยสันถวไมตรี เพื่อที่ความสัมพันธ์ฐานมิตรประเทศอื่น จะไม่กระทบกระเทือน

วงการทหารไทย คาดว่า ญี่ปุ่นจะเข้าโจมตีประเทศไทยทั้งทางบกและทางทะเล ทางบกอาจจะมุ่งจากดินแดนเขมร ส่วนทางทะเลอาจจะขึ้นทางชายฝั่งบริเวณกรุงเทพฯ และอาจใช้กำลังทางเรืออีกส่วนหนึ่งขึ้นในบริเวณคอคออดกระ เพื่อตัดทางคมนาคมระหว่างไทยกับมลายู ดังนั้น ไทยจึงจำต้องมีทั้งปืนใหญ่หนัก เครื่องบินทิ้งระเบิด และเครื่องบินขับไล่ โดยเร่งด่วน ซึ่งหวังว่า สหรัฐจะช่วยเหลือดังกล่าว เมื่อญี่ปุ่นบุกไทย แต่สหรัฐก็หาได้ช่วยไม่ กลับยึดเครื่องบินรบที่ประเทศไทยได้ซื้อและส่งมาแล้ว ไว้ที่ฟิลิปปินส์

ประเทศไทย ได้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะให้อังกฤษได้ให้ความสนับสนุนทางทหารแก่ประเทศไทย ในเมื่อถูกญี่ปุ่นรุกราน

ในการต่อสู้ศัตรูภายนอกนี้ รัฐบาลไทยตระหนักดีว่า จะพึ่งพาอาศัยตัวเองเท่านั้น หาเพียงพอไม่ กำลังทหารของไทยมีน้อย เมื่อเทียบกับกำลังทหารของญี่ปุ่น ที่ค่อยๆ ขยายตัวเข้ามาใกล้ชายแดนไทยทางอินโดจีนทุกที่อาวุธยุทธโธปกรณ์ของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ไทยจำต้องอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เฉพาะอย่างยิ่งจากอังกฤษและอเมริกา จึงจะอยู่ในฐานะที่จะป้องกันตนเองได้

ประเทศไทยตระหนักดีว่า ถ้าเกิดสงครามขึ้น จะไม่สามารถปกป้องตนเองได้ เพราะกองทัพไทยเป็นกองทัพขนาดเล็ก อาวุธยุทธโธปกรณ์ก็ล้าสมัย และมีจำนวนน้อย จึงได้พยายามที่จะวางตนเป็นกลาง และแสวงหามิตรประเทศมหาอำนาจมาช่วยปกป้อง เช่น อังกฤษ แต่อังกฤษก็สงวนท่าที และใช้การเจรจาต่างๆ เป็นหลัก

ภาพเหล่ายูวชนทหาร

ศาลากลางจังหวัดยุคสงคราม

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2484 ไทยได้ส่งสารจากนายกรัฐมนตรี ถึงรัฐบาลอังกฤษ มีใจความสำคัญว่า

(1) ประเทศไทยจะคงรักษาความเป็นกลางไว้ และถือเอกราชของชาติเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไทยมีนโยบายเป็นมิตรกับอังกฤษกับญี่ปุ่น และถึงอย่างไร ก็จะไม่เข้าข้างญี่ปุ่นเป็นอันขาด

(2) ประเทศไทยมิได้ท้อความตกลงทางทหารพิเศษกับญี่ปุ่น เพราะการกระทำเช่นนั้น จะขัดต่อความเป็นกลางของไทย

(3) ในการชำระไว้ซึ่งความเป็นกลางและเอกราช ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องได้เงินและอาวุธยุทธภัณฑ์

(4) รัฐบาลอเมริกาเข้าใจความเป็นอยู่ของประเทศไทยดี และญี่ปุ่นย่อมพึงพอใจในข้อนี้

(5) ประเทศไทยต้องการกู้เงินจากอังกฤษหรือสหรัฐ ต้องการซื้ออาวุธยุทธภัณฑ์จากอังกฤษหรือสหรัฐ (ไม่มากนัก) และต้องการน้ำมัน ถ้าความต้องการเหล่านี้เป็นอันสองได้ อังกฤษและสหรัฐจะกำจิตใจของทหารไทยไว้ และเป็นเครื่องโต้วาทีกับญี่ปุ่นซึ่งแพร่กระจายอยู่ในกลุ่มทหาร สืบจากการที่ญี่ปุ่นจัดให้อาวุธแก่ประเทศไทย นายกรัฐมนตรีจะขอบคุณมาก หากรัฐบาลอังกฤษสามารถทำให้รัฐบาลอเมริกาเข้าอกเข้าใจประเทศไทยดีขึ้น นายกรัฐมนตรีไม่ต้องการทาบทามรัฐบาลอเมริกันโดยตรง และจะไม่ทาบทามอัครราชทูตอเมริกาที่กรุงเทพฯ

(6) นายกรัฐมนตรีถือว่า ฝ่ายอังกฤษดำเนินนโยบายคอยแต่รับต่อญี่ปุ่นมากเกินไป อยากทราบเหตุผลใด อังกฤษจึงไม่คิดจะรุกบ้าง ด้วยการเพิ่มกำลังทัพเรือรักษาแนวชายฝั่งของกันตัน นายกรัฐมนตรีแนะนำให้อังกฤษเพิ่มกำลังทหารบกและทหารอากาศในมลายูและพม่า บริเวณที่ติดต่อกับไทย แต่ไม่ควรขีดดินแดนไทยนัก เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทบกัน และการเข้าใจผิดกับกำลังทหารของรัฐบาลไทย นายกรัฐมนตรีต้องการให้คงการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับกำลังทหารในบริเวณชายแดนระหว่างไทยกับอังกฤษต่อไป

(7) ประเทศไทยจะไม่ขัดขวางฝรั่งเศสเสรีจากอินโดจีนที่ประสงค์จะเดินทางไปสิงคโปร์

(8) ประชาชนชาวไทยเกิดความตื่นตัวในปัญหาดินแดนที่ต้องสูญเสียดินแดนในอินโดจีน และต้องการจะเอาคืนให้ได้

(9) ประเทศไทยจะต้านญี่ปุ่นด้วยกำลังหากมีการล่วงละเมิดความเป็นกลางของไทย

โดยหลักการที่พอจะมองออกว่า ถ้าญี่ปุ่นจะโจมตีมลายูหรือพม่า ก็จะต้องผ่านประเทศไทย และถ้ากองทหารญี่ปุ่นผ่านประเทศไทย ถ้าประเทศไทยไม่ได้รับความช่วยเหลือ การขัดขืนญี่ปุ่น ก็เท่ากับเป็นการทำลายตัวเอง ประเทศไทยอาจต้องแสดงบทบาทอย่างเด่นชัดในสงครามยุโรป นายกรัฐมนตรีไทยเชื่อว่า ไทยจะรักษาเอกราชได้ ก็ต่อเมื่อสหรัฐและอังกฤษ จะดำเนินการอย่างจริงจังในการคุ้มครองเอกราชของไทย ด้วยการขัดขวางการก้าวหน้าของญี่ปุ่น

ทางด้านอังกฤษ รัฐบาลพินุลสงคราม ได้ขอความช่วยเหลือไปหลายครั้งหลายหน โดยใครจะขอให้รัฐบาลอังกฤษยื่นยื่นรับรองว่า จะช่วยไทยเมื่อถูกญี่ปุ่นโจมตี

วันที่ 6 ธันวาคม 2484 นายวินสตัน เชอชิลล์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ ได้ส่งสารถึง จอมพล ป. พินุลสงคราม โดยผ่านทางอัครราชทูตอังกฤษ มีข้อความว่า "ญี่ปุ่นอาจจะบุกเข้าประเทศไทยของท่าน ในเร็ววันนี้ ถ้าท่านถูกโจมตี **ขอให้ป้องกันตนเอง การปกป้องรักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยสมบูรณ์ของประเทศไทย เป็นผลประโยชน์ของอังกฤษ และอังกฤษจะถือการโจมตีประเทศไทย เป็นเสมือนการโจมตีประเทศอังกฤษเอง"**

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ระหว่างปี 2457 ถึง 2460 สหรัฐได้ถูกเหตุการณ์ดึงเข้าร่วมสงครามทางทวีปยุโรป จนได้ชัยชนะ และได้เป็นเจ้าก็เจ้าการสถาปนาสันนิบาตชาติ เพื่อมิให้เกิดสงครามอีก แต่โดยเหตุผลทางการเมืองภายในประเทศ รัฐบาลสหรัฐมิได้เข้าเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติ ที่ประธานาธิบดีวิลสันเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งขึ้น มติมหาชนส่วนใหญ่ภายในสหรัฐแสดงออกอย่างประจักษ์ชัดว่า ไม่ควรที่เลือดอเมริกันจะต้องแห้งไหลในข้อพิพาทระหว่างรัฐในยุโรปอีก เมื่อญี่ปุ่นได้ทำสงครามกับประเทศจีนโดยไม่มี การประกาศ สหรัฐก็พยายามบ่ายเบี่ยงหลีกเลี่ยงในการเข้าเผชิญหน้าระหว่างประเทศในเอเชียทั้งสองฝ่าย สหรัฐพยายามไม่แสดงตนเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รักษานโยบายเป็นกลางด้วยความหวงแหนในสันติภาพ และความมั่นคงในอาณาบริเวณรอบๆ และใกล้เคียงของสหรัฐ สหรัฐได้ประกาศห้ามส่งผลิตภัณฑ์สินค้า และวัตถุดิบไปยังประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของญี่ปุ่นอย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องจักรกล เหล็ก และเหล็กกล้า ซึ่งญี่ปุ่นถือว่า การกระทำเช่นนั้น เป็นปฏิบัติการต่อญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจึงได้ประกาศกักกันสินค้าของสหรัฐในญี่ปุ่นเป็นการตอบแทน การค้าระหว่างสหรัฐกับญี่ปุ่นต้องชะงักงันลงสิ้นเชิง ญี่ปุ่นเห็นว่าการจะต่อต้านนโยบายบีบบังคับของสหรัฐ ญี่ปุ่นจะต้องเตรียมกำลังทหารไว้ให้พร้อมสรรพ ในการนี้รัฐบาลได้ส่งคณะผู้แทนสันติภาพไปเจรจากับสหรัฐ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2484 เพื่อหาทางป้องกันสงครามระหว่างสองประเทศ ข้อเรียกร้องของญี่ปุ่นตอนนั้น มีรวมสามข้อด้วยกัน คือ (1) ขอให้สหรัฐจัดการเลิกการกักกันสินค้าน้ำมัน (2) จัดส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันให้แก่ญี่ปุ่นตามเดิม และ (3) ยุติการช่วยเหลือประเทศจีน ญี่ปุ่นมิได้คาดหวังว่า สหรัฐจะยินยอมตามคำเรียกร้องทั้งสามข้อ แต่ญี่ปุ่นต้องการเวลาที่จะวางแผนทางยุทธศาสตร์ให้เรียบร้อยในการจะทำศึกกับสหรัฐ

ก่อนที่ข้อเสนอสุดท้ายของญี่ปุ่นจะส่งถึงรัฐบาลอเมริกา กำลังทหารญี่ปุ่น ได้เข้าโจมตีฐานทัพของอเมริกาที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2484 และในขณะเดียวกันก็ได้ส่งกำลังทหารคืบหน้าเข้าประเทศไทยหลายต่อหลายจุด เพื่อที่จะผ่านเข้าไปยังดินแดนมลายู สิงคโปร์ พม่า พร้อมกัน

ชนวนสงครามบูรพา

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีเกาะเล็กเกาะน้อยรวบรวมกันอยู่ มีพลเมืองหนาแน่น ขาดทรัพยากรธรรมชาติที่จะดำรงอยู่ ความจำเป็นได้บังคับให้ญี่ปุ่นต้องไผ่หา แสวงหาดินแดนที่จะขยายตัวเข้าไปหาทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นเส้นทางชีวิตของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นได้บุกกรบกับจีน เริ่มแต่เมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2480 แล้วได้กลายเป็นสงครามใหญ่โต ลูกหลานร้ายแรงขยายตัวออกไปยิ่งขึ้น ญี่ปุ่นสามารถกรบจากจีนเหนือลงมาจรดจีนใต้ ตลอดชายฝั่งทะเลในปลายปี 2481

รัฐบาลจีนในขณะนั้น อันมี จอมพล เจียงไคเช็ค เป็นประมุข ต้องอพยพ ถอยร่นไปตั้งมั่นอยู่ลึกเข้าไปในใจกลางของประเทศห่างทะเลถึง 1,000 ไมล์ โดยไปตั้งเมืองหลวงใหม่ที่นครฉงกิง แม้จีนจะย่อเย้ยอับจนปานใด ก็ยังคงแข็งใจสู้รบกับญี่ปุ่นต่อไป อย่างไม่มีวันยอมแพ้ แม้ญี่ปุ่นจะได้ยื่นข้อเสนอหย่าศึกมาแล้วก็ตาม

ในที่สุด ญี่ปุ่นก็เคลื่อนพลเข้าสู่อินโดจีนภาคเหนือ ซึ่งเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส เพื่อทำการอุดช่องทางส่งอาวุธ เสบียง และยุทธโศปกรณ์ให้จีน ในเวลานั้น ฝรั่งเศสได้ปราชัยแก่เยอรมัน ซึ่งเป็นสัมพันธมิตรกับญี่ปุ่นใน "สัญญาต่อต้านคอมมิวนิสต์สากล" (แอนตี้คอมินเทอร์น) ตั้งแต่ พ.ศ.2479 ต่อมาอิทาลี่ก็ได้เข้า ร่วมเป็นภาคีในสัญญานับนี้ด้วย แถมยังมีสัญญา "อักษะโรม-เบอร์ลิน" หรือแกน "โรม-เบอร์ลิน" ลงนามกันเมื่อ 25 ตุลาคม 2479 แล้วต่อมาญี่ปุ่นก็ได้เข้าร่วมเป็นภาคีในสัญญานับนี้อีก เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2483 ขณะที่สงครามโลกครั้งที่ 2 อุบัติขึ้นแล้ว และเยอรมันกำลังมีชัยไปทั่วภาคพื้นยุโรป

ด้วยเหตุนี้ ญี่ปุ่นจึงสามารถบีบฝรั่งเศส โดยผ่านเยอรมัน ให้สิทธิพิเศษทั้งทางเศรษฐกิจและการทหาร ส่งกองทหารเข้าคุมจุดยุทธศาสตร์สำคัญในอินโดจีนได้

เรื่องนี้ได้ทำให้ประเทศไทยต้องร้อนใจเป็นอันมาก ด้วยไทยก็ต้องการได้ดินแดนบางส่วนของเราที่เสียไปให้แก่ฝรั่งเศสในปี ร.ศ.112 กลับคืนมา ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะดวกและปลอดภัยในการป้องกันประเทศ โดยใช้แม่น้ำโขงเป็นเส้นกันเขตแดนระหว่างประเทศ ตามหลักสากลอีกด้วย

แต่ก่อนที่ญี่ปุ่นจะครอบครองดินแดนในอินโดจีน ไทยก็ได้ฉวยโอกาสเข้าเรียกร้องดินแดนคืน และผลก็สามารถยึดดินแดนบางส่วนมาได้ โดยมีญี่ปุ่นเป็นผู้ไกลเกลี่ย

การที่ญี่ปุ่นได้เป็นผู้ไกลเกลี่ย ทำให้อังกฤษและสหรัฐแน่ใจว่าญี่ปุ่นจะต้องเปิดสงครามกับ

อังกฤษและสหรัฐอเมริกาและอาศัยดินแดนไทยเป็นทางผ่าน เพื่อทำการยึดดินแดนในอาณัติของอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐ

ยุทธศาสตร์ในการรบ ญี่ปุ่นก็เรียน และรอบรู้ทุกอย่างเช่นเดียวกับประเทศมหาอำนาจ และประเทศไทยได้เตรียมกำลังรบเท่าที่มีอยู่ และวางแนวรบตามที่คาดไว้ รวมทั้งการออก พ.ร.บ. กำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ ซึ่งในมาตรา 4 ว่า "คนไทยที่ล่วงรู้แผนการ ฐานที่ตั้ง การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกำลังคน กำลังอาวุธ การเงินหรือการอื่นใด ทำนองที่กล่าวมานี้ของข้าศึก จะต้องรายงานต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือฝ่ายปกครองโดยมิชักช้า" ยิ่งกว่านั้นยังได้กำหนดโทษสถานหนักไว้ สำหรับผู้ฝ่าฝืน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 4 และมาตรา 5 ไว้ว่า **จะต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตพร้อมทั้งให้ทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวเสียสิ้น**

การที่กฎหมายพิเศษฉบับนี้มีบทบัญญัติรุนแรง กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องต่อสู้อริราชศัตรูของประเทศชาติทุกวิถีทางก็เพื่อเป็นเครื่องมือเตือนมิตรประเทศทั้งหลายให้ตระหนักทราบวาประเทศไทยต้องการเป็นมิตรกับทุกประเทศ ประเทศไทยยึดมั่นในความเป็นกลาง หากมีประเทศใดรุกรานเข้ามาในประเทศไทยแล้ว คนไทยทุกคนจะลุกขึ้นต่อสู้อย่างเข้มแข็ง และพร้อมที่จะเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเอกราชของชาติไทย

ก่อนเวลา 20.00 น. นายทศโปกามิ เอกอัครราชทูตญี่ปุ่น พร้อมด้วยผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารและคณะได้ไปขอพบนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่วังสวนกุหลาบ แต่นายกรัฐมนตรีไม่อยู่ เพราะไปตรวจดูสถานการณ์ทางชายแดนด้านอรัญประเทศ เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นแจ้งต่อคณะรัฐมนตรีว่า ญี่ปุ่นอยู่ใน บังคับที่จะต้องต่อสู้เพื่อความเป็นความตายกับอังกฤษและอเมริกา การเจรจาทางออกทางสันติกับรัฐบาลสหรัฐ ไม่มีทางที่จะสำเร็จได้ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงจำต้องตัดสินใจประกาศสงครามและส่งกำลังเข้าโจมตีดินแดนของทั้งสองประเทศในวันที่ 8 ธันวาคม เวลา 01.00 น. ดินแดนบางแห่งที่ญี่ปุ่นส่งกำลังทหารเข้าไป จะต้องผ่านประเทศไทย เพื่อไปทำศึกกับอังกฤษ ฝ่ายญี่ปุ่น ขอให้ไทยตอบภายในเวลา 02.00 น. และอ้างว่า กำลังทหารญี่ปุ่นเคลื่อนเข้าสู่ดินแดนไทยแล้ว ญี่ปุ่นไม่ต้องการรบกับไทย ฝ่ายไทยได้ขอให้ฝ่ายญี่ปุ่น ได้ยับยั้งการเคลื่อนพลเข้าประเทศไทยไว้ก่อน จนกว่านายกรัฐมนตรีจะกลับถึงกรุงเทพฯ และการพิจารณาข้อเสนอของญี่ปุ่นนั้น เป็นอำนาจของผู้บัญชาการทหารสูงสุด จึงต้องรอการกลับของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เดินทางกลับถึงวังสวนกุหลาบเวลาประมาณ 07.00 น. และเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีทันที และได้มีความเห็นกันว่า ไทยไม่มีกำลังพอเพียงที่จะต่อสู้กับญี่ปุ่นได้ ชินสุ ไทยจะเสียหายหนัก ฝ่ายญี่ปุ่นได้เสนอให้ฝ่ายไทยเลือกเอาระหว่าง 4 แผน

แผนที่ 1 ไทยกับญี่ปุ่นทำสัมพันธไมตรีในทางรุกรานและป้องกันร่วมกัน

แผนที่ 2 ไทยเข้าเป็นภาคีในกติกาไตรภาคี ฉบับลงวันที่ 27 กันยายน 2483 กล่าวคือเข้าร่วมฝ่ายอักษะกับเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ทั้งสองแผนที่ ญี่ปุ่นจะรับประกันว่าจะเคารพอเอกราชอธิปไตยและเกียรติยศของประเทศไทย และร่วมมือกับประเทศไทยในการเอาดินแดนที่เสียไปกลับคืนมา

แผนที่ 3 ไทยให้ความร่วมมือทางทหารตามที่จำเป็นแก่ฝ่ายญี่ปุ่น รวมทั้งการอนุญาตให้ทหารญี่ปุ่นผ่านอาณาเขตไทย และให้ความสะดวกทุกอย่างที่จำเป็น พร้อมทั้งป้องกันมิให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น

หรือ แผนที่ 4 ไทยกับญี่ปุ่นรับร่วมกันจะป้องกันประเทศไทย

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้ตกลงรับตามแผนที่ 3 ที่ญี่ปุ่นเสนอ ได้มีการลงนามในข้อตกลงที่ไทยยอมให้ญี่ปุ่นส่งกำลังผ่านประเทศไทย และรัฐบาลได้ออกคำแถลงการณ์ดังต่อไปนี้

ข้อตกลงระหว่างผู้แทนฝ่ายไทยและญี่ปุ่น

ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องแล้วจากรัฐบาลของตน ตกลงกันดังต่อไปนี้

1. เพื่อจะจัดการกับสถานการณ์เร่งด่วนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยจะอนุญาตให้กองทหารญี่ปุ่นผ่านดินแดนของประเทศไทยไปได้ และจะให้ความสะดวกทุกอย่างเท่าที่จำเป็น เพื่อการผ่านดังกล่าว ตลอดจนดำเนินการต่างๆ โดยทันที เพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันทุกอย่าง อันอาจเกิดขึ้นได้ ระหว่างกองกำลังทหารญี่ปุ่นกับกองกำลังทหารไทย

2. รายละเอียดเพื่อการปฏิบัติตามวรรคแรก จะต้องตกลงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของทั้งสองประเทศ

3. ประเทศญี่ปุ่นให้ประกันว่า เอกราช อธิปไตย และเกียรติยศของประเทศไทย จะได้รับการเคารพ

ทำไว้สองชุดที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 1941

(ลงชื่อ) ดิเรก ชัยนาม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฝ่ายไทย

(ลงชื่อ) ท. หลูโบกะมิ

เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย

การที่ญี่ปุ่นได้ยกกองทหารบุกกรุกเข้ามาในประเทศไทย ญี่ปุ่นก็ได้กำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติต่อประเทศไทยล่วงหน้าไว้แล้ว โดยข้อเท็จจริง ญี่ปุ่นก็พร้อมที่จะเข้ายึดประเทศไทย ถ้าหากว่าเจรจากับประเทศไทยไม่เป็นที่ตกลง และโดยเฉพาไทยได้ทำการต่อสู้อย่างจริงจังทุกแห่งที่ญี่ปุ่นส่งกำลังเข้าบุกกรุก ญี่ปุ่น เตรียมทหารบกไว้แล้ว 2 กองพล เพื่อยึดประเทศไทย

คณะรัฐมนตรีไทยได้ทำการประชุมกันอย่างเคร่งเครียด และเมื่อมองไปข้างหน้าแล้ว ไม่มีทางที่ไทยจะทำการป้องกันการรุกรานของกองทัพญี่ปุ่นได้ ญี่ปุ่นตั้งเงื่อนไขขอผ่านประเทศไทยเพื่อไปโจมตีมลายู สิงคโปร์ และพม่า ญี่ปุ่นต้องการที่จะรุกรบกับประเทศเหล่านี้โดยรีบด่วน ถ้าญี่ปุ่นยังรือรืออยู่กับประเทศไทยเพื่อขอผ่าน ถ้าประเทศไทยไม่ยินยอมให้ผ่านไปก็จะต้องรบพุ่งกัน จะทำให้แผนการรบต้องล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

คณะรัฐมนตรีของไทย ได้พิจารณาถกกันแล้ว ทุกท่านต่างเห็นพ้องกันว่า ควรอนุญาตให้ญี่ปุ่น ผ่านไปได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการถนอมกำลังรบ และถนอมชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

จึงได้ตกลงยอมทำสัญญาให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทยไปได้

เมื่อได้ตกลงยอมให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทย และได้ทำสัญญาต่อกัน อย่างไรก็ตาม เรื่องหาได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น ญี่ปุ่นได้ยื่นเงื่อนไขใหม่ หลังจากการตกลงทำสัญญาผ่านประเทศไทยเพียง 2 วันซึ่งยังไม่ทันได้นำสัญญาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เงื่อนไขใหม่ที่ญี่ปุ่นขอแก้ไข คือ ขอให้ประเทศไทยผูกสัมพันธ์กับประเทศญี่ปุ่น และทำการร่วมรบ

คณะรัฐมนตรีไทย ต้องกลับมาประชุมกันใหม่ ว่าจะยอมรับข้อเสนอมของญี่ปุ่นหรือไม่ ทั้งนี้เพราะญี่ปุ่นไม่ไว้วางใจว่าไทยจะไม่หักหลัง เพราะถ้าไทยหักหลัง งานในเขตหลังของญี่ปุ่นจะยุ่งยาก และอาจทำให้แผนการรบต้องเปลี่ยนแปลงไป ผลสุดท้ายไทยต้องยอมทำตามที่ญี่ปุ่นต้องการ และญี่ปุ่นได้ให้สัญญาว่า จะเคารพ ต่อเอกราชและอธิปไตยของประเทศไทย

ญี่ปุ่นได้ยกเลิกสัญญาเดิม ที่อนุญาตให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทยได้ และได้ใช้สัญญาใหม่แทน นอกจากนั้น ฝ่ายญี่ปุ่นเพื่อความแน่ใจว่า ไทยจะไม่หักหลัง ก็ได้ขอให้ไทยเซ็นสัญญาต่อหน้าพระแก้วมรกต ซึ่งญี่ปุ่นทราบดีว่า คนไทยนับถือบูชาพระแก้วมรกตเป็นอย่างยิ่ง

การร่วมรบนั้น ฝ่ายญี่ปุ่นได้ขอให้ฝ่ายไทยส่งกำลังไปรบกับจีนทางภาคเหนือ เพื่อแบ่งกำลังรบของญี่ปุ่นที่ต่อสู้กับจีนอยู่

ในระยะแรกที่ฝ่ายไทยยอมให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทยไปได้นั้น เพราะการรุกรบของญี่ปุ่นต่อประเทศไทยได้เป็นการโจมตีอย่างรุนแรง และไม่มีฝ่ายสัมพันธมิตรเข้ามาช่วยเหลือเลย เราต้องทำการรบตามลำพัง

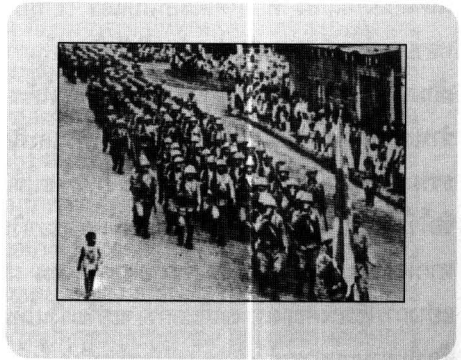
ในระยะที่สอง ที่ญี่ปุ่นขอแก้สัญญาใหม่ เป็นการผ่อนปรน และมีการให้สัญญาว่าจะเคารพต่อเอกราชและอธิปไตยของไทย

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องวางนโยบายที่จะปฏิบัติต่อญี่ปุ่นใหม่ ดังนี้

เมื่อคณะรัฐมนตรีของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ลงมติยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านประเทศไทย ไปรบกับมลายู สิงคโปร์ และพม่า แล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้ให้นโยบายแก่คณะรัฐมนตรี ดังนี้

“ที่นี่เรื่องเกี่ยวกับกรณีของเรา ก็คือ ผมเห็นว่าเราจะไม่พูดกันถึงเรื่องว่า เสียใจหรือไม่เสียใจ เพราะว่าเราจะไปนั่งรำพันถึงความเสียใจกันอยู่ทุกวันนี้ ผมเห็นว่าไม่มีประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นผมเห็นว่า เมื่อเราเกิดมาเป็นคนไทยแล้ว เราก็ไม่มีทางอื่น นอกจากจะต้องฝ่าฟันอุปสรรคของเราไป จนกว่าเราจะตาย หรือจะมีทางออกอย่างไร แต่ในที่สุดเราก็ตายเหมือนกัน เพราะฉะนั้นการที่เราจะมานั่งเศร้าโศกอยู่ แล้วก็เลยหัวเสีย ไม่ต้องทำอะไร ในที่สุดก็จะเลยฉิบหายกันหมด ผมยังจำเพลงของหลวงวิจิตวาทการได้อันหนึ่งว่า ครวยยิ้มได้เมื่อภัยมา ไม่ใช่มิได้เมื่อเราอยู่ในวิมาน ทุกคนก็เสียใจ ผมเองก็เสียใจ ทุกคนก็ร้องไห้ แต่เมื่อเราร้องต่อไปอีกนั้น จะได้ประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้น เรามาทำดู เราทำของเราเพื่อภูมิลำเนาบ้านเมืองของเราต่อไปจนสุดความสามารถ บางทีพระเจ้าจะบันดาลให้เรารอดพ้นได้ นี่เป็นหลักที่เกี่ยวกับชีวิตจิตใจ ซึ่งบรรดาท่านรัฐมนตรีทุกคนควรจะปรับความเข้าใจกับบรรดาข้าราชการในใต้บังคับบัญชาของท่านในเวลานี้ขอแต่ว่าที่จะมานั่งร้องไห้กันนั้น มันไม่ใช่สมบัติของผู้ชายเสียแล้ว เพราะว่าถ้าจะมานั่งร้องไห้กันอยู่อย่างนี้อีก 5 พันปี ก็คงจะเป็นอย่างนี้ และใครจะมาปรับเหตุการณ์ให้เป็นอย่างอื่นก็ไม่ได้ หมายความว่าถ้าสถานการณ์บ้านเราจะต้องเป็นไปตามพรหมลิขิตที่ขีดเขียนไว้ใครจะมานั่งร้องไห้บนดำนินทาซัดกัน ร้อยแปด มันก็ต้องเป็นไปและในการที่จะต้องเป็นไปนั้น จะเป็นอย่างไร นี่ผมเห็นว่าเราควรจะให้ข้าราชการของเราได้มีความเข้าใจกันเสีย

การที่เราได้ตกลงกับญี่ปุ่นไปนั้น เราจะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานที่เราจะต้องปฏิบัติ และการปฏิบัตินั้น ถ้าจะให้ดีแล้ว ก็ต้องให้มีการปฏิบัติโดยครบถ้วนทางฝ่ายเรา แต่ทางฝ่ายเขา นั้น ผมนึกว่าการที่จะไปร้องให้เขาปฏิบัติให้ถูกนั้นเรื่องนี้ทุกคนก็ควรจะเข้าใจดีอยู่แล้ว เราควรจะนึกว่า สมัยนี้กฎหมายก็ดี ศิลธรรมก็ดี เราฟังไม่ได้ เราจะต้องฟังอำนาจ และในการที่เราจะต้องปฏิบัติโดยใช้อำนาจ

เมื่อเขาใช้อำนาจแล้ว เราจะไปร้องว่าผิดกฎหมาย เราจะไปร้องว่าผิดกฎหมายชาติ เราจะไปร้องว่าผิดกฎหมายศีลธรรมนั้น ผมนึกว่าปัจจุบันนี้ เป็นการพันสมัย เพราะฉะนั้นในการที่ข้าราชการของเราถูกข่มเหงหรือได้ถูกอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น เราควรจะนึกว่าอำนาจของเรายังไม่มีพอ เพราะฉะนั้น ในการที่เราอดมาได้ เราก็ต้องนั่งไว้ก่อน การที่นั่งและทำใจเย็นไว้ แล้วเราหาหนทางแก้ไขให้ประเทศชาติของเราได้รอดพ้นไปนั้น เป็นนโยบายที่เราควรจะยึด โดยทำใจให้เยือกเย็นไว้ ในเรื่องนี้ ตามที่ได้ตกลงกันแล้วนั้น ตกลงกันเป็น 2 ทาง คือ ทางทูตทางหนึ่ง และทางทหารอีกทางหนึ่ง ทั้งสองทางนี้ เมื่อได้ตกลงกันไปแล้ว กว่าจะปรับความเข้าใจให้ถูกต้องกันได้นั้นก็ต้องกินเวลาเพราะฉะนั้นในเรื่องการทหารที่เขาเข้ามาอยู่ในตอนต้นนี้ทางการทูตเรายังเพิ่งเริ่มประชุมกันอยู่ คือเรามีกรรมการที่ไปตกลงกันในข้อปลีกย่อย ว่า เราจะจะปฏิบัติอย่างไร ตามสัญญาที่เราเซ็นกับเขาไว้ เพราะฉะนั้นในตอนนั้นก็ยังไม่มีความเข้าใจกัน ทางทหารที่เขา ก็ต้องใช้อำนาจทหาร มีการยึดที่โน่น มีการล่อลวงที่นี่ เป็นธรรมดา เพราะเหตุว่าในตอนต้นนั้น ทางทหารเขาได้รับคำสั่งว่า ให้ถือว่าประเทศเรานั้นเป็นประเทศศัตรู เพราะฉะนั้นเขาจึงได้ยกกำลังทหารเข้าโจมตีเรา ซึ่งทุกท่านก็ได้ทราบแล้ว เพราะฉะนั้นทหารที่เข้ามาในกรุงเทพฯ นี้ จึงเข้ามาในฐานะที่จะมาโจมตีเรา แต่เมื่อมากลางทางนั้น เราได้ตกลงเลือกทางเดิน คือ ให้เขาผ่านไปและได้กลายเป็นมิตรกัน แต่ในการที่จะให้ทางฝ่ายทหาร มีความเข้าใจอันดีนั้น มันต้องกินเวลา ทหารเขาก็ต้องปฏิบัติไปตามหน้าที่ของเขา ก่อน จนกว่าเขาจะได้รับคำสั่งใหม่ คราวนี้ผลแห่งการที่กรรมการได้ไปตกลงประชุมกันก็รู้สึกว่าจะทางฝ่ายญี่ปุ่นได้พยายามที่จะประนีประนอมกับเราเป็นอย่างดี และข้อตกลงต่างๆ นั้น เป็นไปในทางที่เขาจะเคารพเอกราช และอธิปไตยของเราทุกอย่าง มีอยู่อันเดียวที่เขาทำ คือในการที่เขาขนทหารผ่านเราไป และการป้องกันรักษา ขบวนทหารของเขา และกิจการอื่นๆ อันมีความจำเป็นในความปลอดภัยของกองทหารของเขา แต่ในกิจการนอกนั้น เขาก็เคารพอยู่ เช่นการใช้รถไฟ ที่แรกเขาก็สงสัยว่าทหารที่เข้ามานั้น จะมายึดพระนคร แต่บัดนี้ได้ตกลงกันแล้ว เขาก็ได้เคลื่อนไปแล้ว เขาพยายามรีบไปที่สุดเพื่อไปทางใต้ และวันนี้ก็ได้เคลื่อนไปหลายขบวน ส่วนการพักผ่อน เราก็เห็นใจเขาในการที่เขาจะพักอยู่นอกเมืองนั้น ที่ทางเราก็ไม่มี เขาก็ได้เข้ามาอยู่ในเมือง แต่กระนั้นก็ดี เราได้ขีดเส้นให้เขาอยู่นอกเขตชุมชน แม้รถไฟที่เขาใช้ เขาก็บอกว่า จะชำระเงินให้ เขาจะไม่ใช้เปล่า การซื้ออาหารและสิ่งของต่างๆ เขาก็ได้ปฏิบัติไปตามกฎหมาย ที่นครศรีธรรมราชเกี่ยวกับการใช้เงินเยนมาใช้ การที่เขาใช้เงินเยนนั้น แสดงว่าเขาไม่มีเงินไทย แล้วเขายังขอเงินซื้อไว้ให้อีกด้วย เพราะเป็นการสุดวิสัยที่เขาจะเอาเงินบาทติดตัวมาด้วย จึงได้เซ็นบิลไว้ให้เป็นหลักฐาน ถ้าหากใครจะมาถามว่า เราจะเรียกรอเงินได้ไหม ผมก็คงตอบได้ว่า ต้องไปถามพระเจ้าบนสวรรค์ หรืออย่างการใช้รถไฟของเรา เขาก็บอกว่า จะชำระเงินให้เหมือนกัน แต่จะถามว่า จะเก็บได้ไหม ผมก็ต้องตอบว่า ต้องไปถามบนสวรรค์ หรืออย่างที่มีทหารญี่ปุ่นขึ้นไปลพบุรี นั่นก็เป็นของธรรมดา เพราะเหตุว่า ผมได้บอก

แล้วว่า กองทหารที่มานั้น เขาได้รับคำสั่งให้มาโจมตีเมืองไทย เพราะฉะนั้นเมื่อกองหนึ่งเข้ามาโจมตีพระนครแล้ว อีกกองหนึ่ง เขาก็รู้ว่า ลพบุรีมีทหาร เขาก็ต้องขึ้นไปทีลพบุรี เพื่อเป็นการป้องกันตัวเขา และเมื่อเราได้ทราบแล้ว ไปพูดในที่ประชุมกรรมการเขาก็ยอมให้เราแต่ในการที่จะทำไปให้รวดเร็วนั้นย่อมจะทำได้ไม่ได้ในตอนต้นนี้ เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่า มีเรื่องละเอียดยิบที่ไม่เข้าใจกันอยู่บ้าง และในการที่เขาทำไปนี้เป็นใหญ่ การที่เขาจะมาพูดกับเราอย่างนั้นอย่างนี้ มันว่ามติสำนวนโวหารกันอยู่นั้น เขายอมทำไม่ได้ เช่นเขาบอกว่า เขาจะเข้ามาเอาโรงเรียนแห่งหนึ่ง หรือสถานทูตอังกฤษนั้น เขาจะใช้เป็นที่ทำงานของเขาละ ถ้า

อนุสาวรีย์วีรไทย จังหวัดนครศรีธรรมราช

จะเจรจากันในทางการทูตมีหนังสือไปยังกระทรวงการต่างประเทศแล้วเจรจาผ่านไปยังเซอร์โยเซอาร์ครอลส์อย่างนั้นผมเองก็เห็นว่า ทำไม่ได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้น เมื่อทหารของเขาเข้ามาแล้ว จะเอาที่ไหน เขาก็ไปยึดเอาอย่างนี้เป็นของธรรมดา รวมความก็คือว่าเท่าที่เป็นมาจนปัจจุบันนี้ รู้สึกว่าทางฝ่ายญี่ปุ่นได้พยายามทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเอาอกเอาใจเรา และพยายามที่จะปฏิบัติตามสัญญา แต่ถ้าจะถามว่า ต่อไปเขาจะปฏิบัติ

หรือไม่ และจะคาดคั้นเอากับผม ผมก็ไม่รู้ใครจะตอบได้ ถ้าเวลานี้ ผมมีกองทัพอยู่ในมือสักล้านคน มีเครื่องบินสักหมื่นลำก็ตอบได้ นี่มันไม่มี

ข้อต่อไปที่ผมอยากจะปรับความเข้าใจ ก็คือ ที่เรากลงไปแล้วนั้น ผมขอยืนยันว่า รู้สึกว่าเป็นทางที่ดีที่สุด เป็นทางที่จะให้เรารอดพ้นไป และเป็นทางที่จะให้เราได้กู้อิสรภาพของเราคืนมาได้ ผมเห็นว่ามีทางเดียว คือทางนี้เท่านั้น แต่เหตุผลในเรื่องนี้ผมไม่สามารถจะชี้แจงได้และมีเหตุอีกหลายอย่างซึ่งไม่สามารถที่จะบอกให้คนอื่นฟังได้ แต่ในหลักการบรรนั้น คืออยากขอจะให้ทุกคนยอมหวานอมขมกลืนพยายามผูกมิตรกับเขา ก็ขอว่าอย่าไปดูถูกคนญี่ปุ่น เราควรจะหลีกเลี่ยงไปเสีย ในทางที่เราจะทำการรบกับเขา ซึ่งในเวลานี้ก็มีเสียงให้เช็ดไปว่า อยากรจะรบ ผมขอถามว่า รบอะไร การรบนั้นไม่ใช่ว่าเป็นการเข้าไปใน รันเกล้า แล้ว เกิดทะเลาะแย่งเหล่ากันกิน ตีกลางกันสลบกันไป ฝ่ายนั้นก็ก็เป็นฝ่ายแพ้ การรบสมัยนี้เป็นการทำลายกันทั้งชาติและเป็นสงครามที่เคียดแค้น เพราะฉะนั้นถ้าเรารบกับญี่ปุ่น ก็ไม่มีปัญหาเลย ถ้าเรารบตั้งแต่วันนั้นแล้ว ผมก็นึกว่าป่านนี้พวกเขาจะไม่ได้อะไรอยู่อย่างนี้ และเอกราชก็จะต้องเสียไป บ้านเมืองก็อาจจะเป็นขี้เถ้าไปก็ได้ แล้วได้อะไร ได้เกียรติยศหรือ ผมเคยได้พูดเมื่อก่อนนี้ว่า เรารบตายอย่าง ชาวบ้านบางระจันนั้น เป็นของวิเศษ มีเกียรติยศ แต่นั่นเป็นการปลุกขวัญประชาชน เพราะว่าตามหลักการ

โฆษณาของรัฐบาลในเวลาก่อนมีเรื่อง กับเวลาที่มีเรื่องแล้วนั้น เป็นคนละอย่าง เมื่อก่อนมีเรื่องนั้น เราจะต้องทำตัวเก่งด้วยประการทั้งปวง เดี่ยวนี้มันก็ผ่านไปแล้ว ที่ว่าเราจะต้องต่อสู้จนคนสุดท้าย ก็ไม่มีชาติไหนเลยที่สู้จนคนสุดท้าย แต่อันนี้ก็เป็นกรันสงคราม คือแสดงให้เห็นว่า เราจะสู้ เพราะฉะนั้นการที่ใครมารุกรานเราก็ควรจะยับยั้งซึ่งใจเสียก่อนให้ตีเป็นการแสดงให้เห็นผลจากการที่เราประกาศว่าจะต่อสู้อย่างจริงจังนั้นแล้วอย่างไร คืออาจเป็นผลในทางที่ญี่ปุ่นปฏิบัติกับเราอยู่ในเวลานี้

แต่การปฏิบัติในการที่ควรจะรบหรือไม่นั้น เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งทางทหารหรือทางรัฐบาลจะต้องตกลงเลือกว่า จะเอาในทางใด การที่ชาติของเราจะกลับพื้นหรือเป็นเอกราชอยู่อีกนั้น เป็นของดี ถ้าเราตกลงไปในทางรบนี้ก็เหลว และพวกเราจะไม่มีโอกาสที่จะมานั่งปรับความเข้าใจกัน หรือไม่มีโอกาสที่จะคิดหาหนทางแก้ไขได้ และเมื่อเหลวไปแล้ว บ้านเมืองที่เราวาดภาพเห็นก็จะระส่ำระสาย ซึ่งอาจจะยิ่งกว่าเมื่อคราวกรุงแตกก็ได้ และใครจะควบคุม ป่านนี้ฝูงชน 14 ล้าน อาจจะไปกระจัดกระจาย ที่ตายก็ตายไป ทรัพย์สินสมบัติเสียหายวอด แล้วยังไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เราจะต้องทิ้งประเทศไว้ ผกกับธรรมชาติว่า เมื่อไรประเทศญี่ปุ่นจะถูกธรรมชาติลงโทษให้สูญไปจากโลก แล้วใครจะเป็นคนกู้ กว่าจะมีสมเด็จพระนเรศวรส่งเข้ามาสักคนหนึ่ง และการกู้ชาติในสมัยนี้ เป็นของที่ยาก เพราะฉะนั้นผมนี้กว่าที่ได้ตกลงไปแล้วนั้น เป็นของดีที่สุด เรายังมีช่องทางอีกบ้าง ไม่มากก็น้อยที่เราจะมานั่งคิดว่า ควรที่จะทำให้ชาติบ้านเมืองของเราพัฒนาการอยู่ได้โดยวิธีใดบ้าง ผมขอขอร้องไปกล่าวถึงข้อเดิม ข้อแรกที่จะให้รอดพ้นไปได้ั้น ในเวลานี้ก็คือหมายความว่า เราจะต้องแสดงตนเป็นมิตรกับญี่ปุ่นทุกอย่าง จะโดยจริงใจหรือไม่ก็ตาม ปล่อยให้เขาผ่านไป เขาจะทำอะไรเราบ้างก็ตาม เราสงวนชาติของเราไว้ อย่าเพิ่งให้ตายเสีย ถ้าเราไปตื้อตึงเข้า ชาติของเราตายแล้ว ก็จะไม่วันฟื้น ถ้าหากว่าเราได้ผ่อนผันคล้ายๆ กับว่าพายุแรงมา เราก็ผ่อนโอนไป อย่านำมันมาสู้กับหักได้ มันไม่ยังคงอยู่นี้ ถ้าเปรียบเทียบกับต้นไม้ และต่อไปข้างหน้า ลูกมันก็จะออกมาซึ่งเราจะเก็บกินผล กินได้อีก เพราะฉะนั้นข้อนี้เป็นข้อสำคัญซึ่งไม่เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้น จะต้องให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของเรา ต้องหัดใจผ่อนสั้นผ่อนยาวไปกับญี่ปุ่นที่ได้ตกลงไว้เท่าที่จะสามารถทำได้ ผมจะไม่ใช้ศัพท์ว่าปฏิบัติ คือต้องหัดใจปฏิบัติผ่อนปรนให้รอดไป ปล่อยให้ญี่ปุ่นเขาทำงานของเขาให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย อย่าไปขัดคอเขาคราวนี้ ในหลักการปฏิบัติเรื่องที่ยู่งั้น ก็คือญี่ปุ่นจะต้องการเอาโน่นเอานี่ ข้อสำคัญก็คือที่พักทหาร สนามบิน ประเดี๋ยวไปยึดที่นั่น ประเดี๋ยวมาคุมที่นี้ ประเดี๋ยวไปตีตุลการักษ์ เหล่านี้เป็นต้น และนอกจากนั้นยังมีว่า ญี่ปุ่นไปกระหีบเด็กตายหรือไปจับเหรียญชัยสมรภูมิ พลิกดูแล้วก็หัวร่อ เห็นหน้ายูวชนแล้ว หัวเราะเยาะ เรื่องเหล่านี้ผมอยากจะวางหลักไว้ว่า เหตุการณ์ในเวลานี้ เป็นเหตุการณ์ร้ายๆ เป็นเรื่องโลก เพราะฉะนั้นการที่จะมาพูดถึงว่าได้ข่าวว่าญี่ปุ่นไปซื้อขนมแล้วไม่ให้สตางค์ กินเบียร์แล้วไม่ให้สตางค์ ญี่ปุ่นไปเล่นผู้หญิงจนชั่วแล้วไม่ให้เงิน หรือ

ว่าญี่ปุ่นใส่หมวกเปิดหน้าแล้วน่าจะ เรื่องพรรคนี้ผมเห็นว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญ เป็นเรื่องของผู้หญิงและคนแก่ ไม่ใช่สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันนี้ เรื่องของสถานการณ์ปัจจุบันนี้มีว่าชาติลิมหายที่เดียว ไม่ใช่ว่าปัญหาญี่ปุ่น ไม่ว่าจะปฏิบัติตามศีลธรรมหรือญี่ปุ่นไปซื้อขนมแล้วไม่ให้สตางค์ เรื่องที่เราพูดนี้เป็นเรื่องยักษ์ คือเอกราชของเรานั้น อะไรที่ควรจะทำ อะไรที่ควรหักใจผ่อนปรนให้เขามีความพอใจ ไม่ใช่เรื่องที่จะมาพูดว่า ญี่ปุ่นกินเบียร์แล้วไม่ให้สตางค์ เรื่องเหล่านี้ถ้าพูดไป ก็จะทำให้คนที่อ่อนการศึกษาของไทยเราเอง มีความเคียดแค้น เพราะคนอ่อนการศึกษานั้น แกไม่เห็นการใหญ่ๆ แกเห็นแตงงานชิ้นเล็กๆ ไม่ใช่ว่าผมจะว่าพวกสามล้ออ่อนการศึกษา แต่สามล้อนั้นถ้าคนญี่ปุ่นขึ้นแล้วไม่ให้สตางค์ นั่นเป็นปัญหาเป็นตายของแกที่เดียว ตัวอย่างเช่นนี้เป็นปัญหาเป็นตายสำหรับคนชนิดหนึ่ง แต่สำหรับรัฐบาลนั้น การที่เราจะกู้ชาติ รักษาชาติของเรานั้น ไม่ใช่เป็นปัญหาที่เป็นตายอะไร เป็นปัญหาอยู่ที่ว่า เราจะล้มรัฐบาล จะควบคุมรัฐบาล เราจะไล่เราออกหรือไม่ เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าต้องพยายามช่วยกัน ในคำพูดที่ผมพูดทั้งหมดนี้คือ ผมอยากจะวิงวอนทุกๆ ท่านว่าขอให้นึกถึงว่าสิ่งที่ผมได้พูดในที่นี้ ไม่เหมือนกับที่ได้พูดเมื่อก่อนนี้ ถ้าหากว่าจะช่วยกันกู้ชาติแล้ว ถ้าผมบอกว่าขอให้พยายามทำสิ่งใดแล้ว ไม่ไปช่วยกันทำ เอาทั้งไว้ที่โต๊ะนี้ ไม่ไปบอกผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต่อไป โดยจะให้เรื่องเป็นการใส่ร้ายเรา เข้าถึงหูญี่ปุ่น คือผมบอกไปแล้ว ไม่ไปทำ เมื่อกลับไปแล้วก็ทิ้งไว้ที่โต๊ะเช่นนี้ ไม่มีประโยชน์อะไร เวลานี้ไม่ใช่เวลาที่พูด เป็นเวลาที่จะต้องทำ ถ้าไม่เช่นนั้น ก็ไปไม่รอด คำว่าไปไม่รอดนี้ ไม่ใช่ว่าผมเพิ่งพูดเมื่อสองสามวันนี้ เดียวนี้ไม่รอดจริงๆ ไม่รอด เมื่อก่อนนี้ มันยังเหลือ 80% แต่เดี๋ยวนี้ที่ว่าไม่รอดนั้น คือ ไม่รอด 200% ไม่ใช่จะเขียนเหลืออะไร เพราะฉะนั้น ผมอยากจะวิงวอนว่า ขอย้ายใต้ทั้งเอาไว้ที่โต๊ะนี้ เมื่อกลับไปแล้ว ขอให้ช่วยกันให้เต็มที่ เรามีทางเลือกหลายทาง เช่นเราเห็นทหารญี่ปุ่นทำอะไรไม่ดี

ยุวชนทหาร (ภาพจากภาพยนตร์เรื่องยุวชนทหาร)

เราเคือง แต่เราต้องมีทางเลือกหลายทาง ทางไหนกันที่เราจะทำ สมมุติว่า ญี่ปุ่นมาถึงก็ตบหน้าเรา หรือญี่ปุ่นคนหนึ่งเข้ามาในสถานที่ราชการของเรา เราควรจะปฏิบัติอย่างไร ก็มีทางเลือกอยู่ คือทางหนึ่งแข็ง แกรเข้ามาเป็นการบุกรุก ถ้าแกแข็งเข้ามา ฉันท่า แต่ว่าอย่างนี้ เราควรจะทำไหมในสถานการณ์เช่นนี้ ถ้าหากเราชินทำเช่นนั้น ก็ไม่มีปัญหาที่เขาจะต้องเอากำลังทหารเข้ามาจัดการกับเจ้าหน้าที่ และเรื่องจะเป็นอย่างไร ในที่สุดเขาอาจจะถือโอกาสปลดอาวุธกองทัพเรา ถือโอกาสควบคุมอะไรต่ออะไร ร้อยแปด ซึ่งเพียงแต่ว่าเราไปตีกระบาลเขาไม่ให้เขาเข้าในสถานที่ราชการ ฉะนั้น เราต้องคิดว่านี่เป็นหน้าลี้วหน้าขวาน คน

หน้าลิวหน้าขวานนั้น หัวมันเสีย ทหารญี่ปุ่นที่มานี้ เลือดมันเข้าตา เพราะฉะนั้นคนที่เลือดมันเข้าตา เมื่อเห็นคนเข้า ธรรมดาก็ฆ่ากัน แต่เลือดเข้าตาขึ้นมา ก็ฆ่ากันได้ ทหารญี่ปุ่นนั้นบ้าเลือดและงานของเขาเป็นงานใหญ่ เขาไม่มีเวลาที่จะมาพูดกับเรา ไม่มีเวลาที่จะมาโอ้กับเรา เพราะถ้าเราไม่เลือกในทางอ่อนโยนอะอะไรไปตีกระบาลเขา แทนที่จะให้ญี่ปุ่นผ่านไปรบกับอังกฤษ ก็กลับให้ญี่ปุ่นมันมารบกับเรา แล้วเราก็ฉิบหาย เพราะฉะนั้นถ้าเราอ่อนโยนไป และเราหาวิธีไปพูดทางคณะกรรมการ พูดกันทางทูตอ่อนโยนขอความกรุณา รวมความมาให้เรื่องของเราสำเร็จไป ซึ่งมันจะเป็นอย่างไรก็ช่าง ขอให้ได้รับความประสงค์ของเราไปแล้วกัน เรื่องก็จะเห็นว่าญี่ปุ่นเขาก็ไม่อยากจะมายุ่งกับเรา เขาก็จะผ่านไปทำงานซึ่งเป็นที่หมายใหญ่ เป็นที่หมายสำคัญคือการตีสิงคโปร์ หรือชวาต่อไป เราเป็นคนไทยเราต้องเข้าไปปัญหาของเมืองไทยนั้น เป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ คนไทยทุกคนในเวลานี้ต้องคิดว่า เมืองไทยนั้นเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุด ใครจะมาพูดถึงเรื่องอื่นนั้น เราไม่อยากจะ แต่เรากลับไปพูดของคนญี่ปุ่นๆ เขาจะนึกหรือพูดถึงเมืองไทย เป็นสิ่งสำคัญหรือไม่ เปล่าเลย เมืองไทยเป็นเมืองที่มีพลเมือง 14 ล้านคน และถ้าจะพูดไป เรามืออะไรที่จะให้เขา มีข้าว มีไม้ขอนสัก มียาง มีเท่านี้ และอื่นๆ เราก็กินไม่ได้ เพราะฉะนั้นญี่ปุ่นจะมาถือเมืองไทยเป็นที่เป้าหมายอันสำคัญยิ่ง ทำไม่กัน ที่หมายอันสำคัญยิ่งของญี่ปุ่น คือ อังกฤษ อเมริกา เพราะฉะนั้นเราอย่าไปดึงให้ญี่ปุ่นมาตีเรา เราต้องปล่อยให้เขาผ่านไป ซึ่งถ้าจะสมมุติ ก็คือประตูๆ หนึ่ง และมีเก้าอี้ขวางอยู่ เขาเข้ามาต้องการจะผ่านประตูไป เขาก็เหยียดเก้าอี้ล้มไป แล้วเขาก็เดินผ่านไปเท่านั้น แต่ตรงกันข้าม เราผู้เป็นเจ้าของเก้าอี้ เราจะทำอย่างไรที่จะให้เขาออกประตูไป อย่าให้เขามาเหยียดเก้าอี้ของเราเลย เราจะยกเก้าอี้หลีกเสีย หรือเขาจะกระโดดข้ามเราไปหรืออย่างไรก็ตาม เพราะฉะนั้นรวมความว่า ถ้าชาวญี่ปุ่นจะเข้าไปในสถานที่ราชการต่างๆ ก็ให้ถือว่า เป็นคำสั่ง ดังนี้คือ

- (1) ให้จัดการห้ามเขา บอกว่าที่นี้ถ้าเขาจะเข้ามาแล้ว มันผิดตามข้อตกลงกันได้
- (2) ถ้าเขาขึ้นจะเข้าไป เราควรอธิบายว่าเขาควรจะไปตกลงกับคณะกรรมการเสียก่อน
- (3) ถ้าเขาขัดขึ้น อยากจะเข้าไปอีก เราก็ปล่อยให้เขาเข้าไป แล้วให้เจ้าหน้าที่นั้นรายงานเหตุการณ์ทั้งสิ้นเหล่านี้ส่งมายังผมที่วังสวนกุหลาบ เพื่อผมจะได้พิจารณาและสั่งการส่งให้กรรมการไปพิจารณาปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายญี่ปุ่น ซึ่งได้ตั้งขึ้นเป็นประจำไว้แล้ว ให้เขาไปว่ากัน

ถ้าเราจะตีกระบาลเขาโครมลงไป แล้วก็เรียกว่าขายชาติ คือไม่ใช่ขายชาติจริงๆ ทีเดียว แต่อยากจะใช้คำแรงๆ อย่างนั้น คือถ้าใครไปทำรุนแรงกับญี่ปุ่น คนนั้นก็เท่ากับขายชาติ ไม่ใช่คนรักชาติ ทั้งนี้ไม่ใช่ผมจะชอบเขา ความจริงผมก็ชอบอยู่แต่เมืองไทย แต่ผมพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าใครไปทำรุนแรงกับญี่ปุ่น ก็เท่ากับเป็นการขายชาติ ที่ว่าป้องกันตัวนั้น ก็เป็นการป้องกันเกียรติศักดิ์ส่วนตัวของตน ไม่ใช่เป็นการป้องกันเกียรติศักดิ์ของชาติ อันนี้ขอให้คุณทวี บุญยเกตุ ทำเป็นคำสั่งในวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ

คนญี่ปุ่นใน 3 ข้อที่ผมพูดมาแล้วนั้น ที่ผมพูดอย่างนี้ หมายความว่า มีทางอยู่คือมีหลายเรื่องหลายสิ่งที่เราทำสำเร็จและขายอมแล้วทั้งนั้น เช่นที่เขาคงคุมสถานีบางซื่อ นั้น เมื่อเจ้าหน้าที่รายงานมาเราก็ขอเขาสำเร็จ แต่มีเรื่องลับซับซ้อนอีกหลายอย่าง ซึ่งผมไม่สามารถจะอธิบายได้ แต่ทุกท่านคงจะคิดเอาเองได้ว่า สถานการณ์เช่นนี้เราควรปฏิบัติอย่างไร ใจความก็คือ เราเก็บชาติของเราไว้ดูเหตุการณ์ข้างหน้าดีกว่าที่จะนำชาติของเราไปเผาไฟเสียภายใน 2-3 ชั่วโมง ผมเห็นอย่างนั้น

เรื่องทั้งหมดที่ผมพูดมานี้ เป็นนโยบายที่อยากให้ท่านรัฐมนตรีทุกคนไปทำตาม และอยากจะพูดเติมอีกนิดหนึ่งคือเราจะต้องฝ่าฟันอุปสรรคไปด้วยใจเย็นและมีหวัง ไม่ใช่ว่าจะมานั่งร้องไห้ เพราะเห็นทหารญี่ปุ่น เราต้องดูเหตุการณ์เฉพาะหน้าและดูการณ์ไกลข้างหน้าด้วยว่าชาติของเราจะไปอยู่ที่ไหน เราเป็นรัฐบาล เพราะฉะนั้นเราจะต้องแสดงตนให้เป็นบุคคลที่มีความมานะ เป็นบุคคลที่มีความหวัง เตรียมตัวไว้ ไม่ใช่จะไปแสดงให้คนอื่นตกใจ ที่ผมพูดแล้วย่ำเท้าว่าผมล่งเกิน คือเช่นเมื่อกลับไปบ้าน แล้วก็ไปบอกลูกเมียว่าไม่ไหวแล้ว ลูกน้องออกหมด เมื่อเช่นนี้แล้ว ใครจะมึนกำลังใจที่จะช่วยชาติ ในเมื่อรัฐบาลบอกว่าไม่ไหว เราต้องมีมานะต้องไม่กลัว เราต้องนึกว่าเหตุการณ์อย่างนี้จำเป็นจะต้องเป็นของไทยเสียบ้าง เราจะต้องนึกว่าชาติของเราจะต้องอยู่และวัฒนาถาวรต่อไป และขอให้แต่ละกระทรวงปฏิบัติตามดังนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่พอจะแยกเป็น 2 สถานคือ ปฏิบัติตามหน้าที่ของท่านอย่างในเวลาปกติอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเนื่องมาจากสถานการณ์ได้เป็นไปอย่างนี้ เราจะต้องไตร่ตรองดูว่า ในเมื่อเหตุการณ์ของโลกได้เป็นไปอย่างปัจจุบันนี้ เมืองไทยเราได้เปลี่ยนทางจากเก่ามาเป็นใหม่อย่างไรบ้าง แล้วก็คิดปฏิบัติแก้ไขให้มันลุล่วงไป ที่นี้มีอีกอันหนึ่งที่อยากจะสรุป ก็คือว่า ในวงการเมืองเรา จะทำอะไรจะต้องระมัดระวัง ต้องถือว่าคนที่อยู่ใกล้เรานั่นเป็นภัยต่อเรา ในเวลานี้เราจะต้องผูกมิตรกับญี่ปุ่นเป็นของสำคัญ ถ้าเปรียบเหมือนเรานั่งในบ้านไฟจะไหม้ก็ไหม้ที่หน้าบ้านของเราก่อนที่จะอื่น

ต่อไปการที่จะเปลี่ยนก็คือ งบประมาณของเรานั้น จะต้องเปลี่ยนไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้เสนอว่า จะปรับปรุงงบประมาณใหม่ คณะรัฐมนตรีก็คงจะไม่ขัดข้อง และควรจะอนุมัติ เมื่องบประมาณเปลี่ยนไปแล้ว อะไรที่ทำได้งบประมาณเปลี่ยนนั้น ทุกท่านจะต้องคิด สิ่งที่ได้ให้งบประมาณเปลี่ยนนั้น ก็คือรายได้ของเราจะต้องเปลี่ยนแปลงไป เพราะว่าเขารบกันและชาวไทยถูกบล็อกเขตหมด เราไม่สามารถจะรับสินค้าจากที่อื่น และเราไม่สามารถที่จะส่งสินค้าของเราออกไปขายต่างประเทศได้อย่างเด็ดขาด เมื่อเป็นเช่นนี้ รายได้ของเราก็คงเหลือแต่รายได้อันเกิดจากภายใน คือหมายความว่า จะต้องแหะกระดุกคนไทยด้วยกันเอง ฉะนั้นการจะทำงานงบประมาณต่อไปนี้ เราก็หวังแต่เพียงรายได้ที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในประเทศของเราเท่านั้น ที่นี้เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ในทางเศรษฐกิจของชาติก็ต้องเปลี่ยนใหม่หมด ในการที่จะเปลี่ยนนั้น เวลานี้ก็มีว่า เราจะค้าขายกับใคร และการที่เราจะค้าขายกับใครนั้น ก็ต้องดูว่า

เราจะออกทางไหน และเราจะได้สินค้าเข้ามาทางไหน และการที่จะตกลงใจทำเช่นนั้น ไม่จำเป็นจะต้องนึกถึงทางการเมืองอะไร ตัดช่องน้อยเฉพาะตัว เราจะต้องหาทางติดต่อกับต่างประเทศให้ได้ และในทางการเมือง เราก็อ่อนป่วนไป สิบเบี้ยใกล้มือเรา ต้องเอาทั้งนั้น นี่เป็นของสำคัญ

ในเรื่องการปกครอง เราจะต้องคิดว่า บรรดาข้าราชการที่เรามีอยู่นี้ ต่อไปงบประมาณจะพอไหมที่จะให้เป็นเงินเดือน ผมว่าอภยการพร้อมกระแพร้ง เมืองงบประมาณรายได้ไม่มี เราจะเอาเงินที่ไหนมาจ่ายเป็นเงินเดือน เพราะฉะนั้นข้อนี้ผมขอฝากให้ไปคิดว่า ควรจะอย่างไร คือข้าราชการอาจจะต้องถูกตัดทอนลงไป หรือบางทีเงินเดือนอาจจะต้องลดลงไป ถ้าอยากจะทำคนเดียวมากเกินไป เงินเดือนก็น้อย หรือถ้าเอาคนไว้น้อย เงินเดือนคงที่ซึ่งจะต้องดูสถานการณ์ต่อไป ในเรื่องการเงินนี้ ยิ่งนานวันไปก็ต้องเปลี่ยนแปลง ในที่สุดผลร้ายก็จะต้องบังเกิด แต่ยั้งดีที่เรามีทองอยู่บ้าง เราก็สามารถจะเอาเลี้ยงตัวเองได้ ถ้าหากว่าญี่ปุ่นได้ซื้อของๆ เราไปบ้าง และเขารับรองว่า จะให้ทองคำเราๆ ก็มีหวัง เมื่อเรามีทอง เราก็อิมพจน์บัตรออกไปได้ ส่วนทุนสำรองที่ลอนดอนเราก็มักได้คิดหวังอะไร แต่ผมเห็นว่าทางกระทรวงการเศรษฐกิจควรจะคิดคือถ้าขอเขาไม่ได้ จะทำอย่างไร คือ (1) ของที่เราได้นั้น มีอะไรบ้าง เดิมได้มาจากไหนบ้าง และเดี๋ยวนี้ได้จากไหน และได้จากไหน นี่พูดถึงที่จะได้มาใหม่ ส่วนของๆ เราที่มีอยู่แล้วในบ้าน ผมเห็นว่าคุณพระจะต้องรับทำเรชั่นทุกอย่าง เช่น ไม้ขีดไฟ เราจะมีใช้หรือไม่ ต่อไปเราจะได้ฟอสฟอรัสมาจากไหน ถ้าไม่มีเราก็คงจะต้องตีหินเหล็กไฟกัน หยุกยามีหรือเปล่าก็ไม่รู้ อีกหน่อยจะผ่าท้อง ต้องใช้วิธีตีหัวกัน ยาสลบไม่มี เรื่องมันไม่ใช่แต่ทางทหารเท่านั้น เป็นงานใหญ่ทางเศรษฐกิจก็ล่ม แต่เราไม่ใช่เป็นคนทำให้ล่ม และเมื่อล่มไปแล้ว เราจะมาเสียใจร้องว่าไม่ไหวแล้ว มันผิดหลักการ เราเป็นรัฐบาล เวลาที่บ้านเมืองตีฟุ่มเฟือย เรารับอาสาเป็นรัฐมนตรี เวลาที่บ้านเมืองฉิบหาย เราก็คงต้องรับอาสาเป็นรัฐมนตรีต่อไป และต้องฝ่าฟันอุปสรรคไปจนสุดความสามารถ ไม่ใช่เวลาที่ดีแล้ว เราจะเป็น แต่เวลาร้ายแล้ว เราก็ถอน รวมความว่าเท่าที่ผมได้เรียนต่อที่ประชุมมานี้ มีแนวความคิดนี้ (1) ในเรื่องการเมืองที่เราได้ตกลงกับเขาไปแล้ว เราก็หวังที่จะเป็นไปโดยราบรื่น ถ้าเราได้ปรับความเข้าใจผูกมิตรกับเขาไว้ และไม่ใช่เฉพาะเรา แต่หมายถึงราษฎรทุกคนด้วย (2) ในทางการทหารของเราที่มีอยู่ (3) ในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ ทางกระทรวงเศรษฐกิจ จะต้องเป็นผู้ทำ (4) ในทางการคลัง ขอมอบให้อาจารย์เป็นผู้ทำ ที่เสนอเมื่อกี้ ก็เพื่อขจัดปัญหา คือเราถอนบุคลากรที่ออกเสียเลย

โดยสรุปแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เห็นนโยบายที่จะปฏิบัติกับญี่ปุ่น ดังนี้

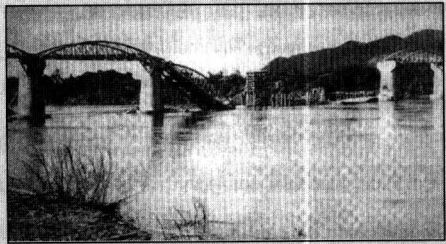
เป็นไทยต้องใจเย็น

"เราควรจะนึกว่า สมัยนี้กฎหมายก็ดี ศิลธรรมก็ดี เราฟังไม่ได้ เราต้องฟังอำนาจ และในการที่เราจะต้องปฏิบัติ เราก็จจะถูกปฏิบัติโดยการใช้อำนาจ เมื่อเขาใช้อำนาจแล้ว เราจะไปร้องว่าผิดกฎหมายนานาชาติ เราจะไปร้องว่าผิดศีลธรรมนั้น ผมนึกว่าปัจจุบันนี้เป็นการณ์ผสม เพราะฉะนั้นในการที่ข้าราชการของเราถูกข่มเหง หรือได้ถูกอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเราก็คควรจะนึกว่า อำนาจของเรายังมีไม่พอ เพราะฉะนั้นในการที่เราจะออกมาได้ เราก็ต้องนิ่งไว้ก่อน การที่นิ่งและทำใจเย็นไว้แล้ว เราหาทางแก้ไขให้ประเทศชาติของเรา ได้รอดพ้นไปนั้น เป็นนโยบายที่ควรจะยึด โดยทำใจให้เยือกเย็นไว้"

"คราวนี้ผลแห่งการที่กรรมการได้ไปตกลงประชุมกัน ก็รู้สึกว่าจะทางฝ่ายญี่ปุ่นได้พยายามที่จะประนีประนอมกับเราเป็นอย่างดี และข้อตกลงต่างๆ นั้น กำลังให้เขาพินิจอยู่ ยังทำไม่เสร็จ รู้สึกว่าข้อตกลงนั้นเป็นไปในทางที่เขาจะเคารพเอกราช และอธิปไตยของเราทุกอย่าง มีอยู่อันเดียวที่เขาทำคือ ในการที่เขาขนทหารผ่านเราไป และการป้องกันรักษาขบวนทหารของเขาและกิจการอื่นๆ อันมีความจำเป็นในความปลอดภัยของกองทัพของเขา แต่ในกิจการนอกนั้นเขาก็เคารพอยู่ เช่นการใช้รถไฟ ที่แรกเราก็สงสัยอยู่ว่าทหารที่เข้ามานั้น จะมายึดพระนคร แต่บัดนี้ได้ตกลงกันแล้ว เขาก็ได้เคลื่อนไปแล้ว ส่วนการพักผ่อน เขาก็เห็นใจเขา ในการที่เขาจะพักอยู่นอกเมืองนั้น ที่ทางเราก็ไม่มี เขาก็ได้เข้ามาอยู่ในเมือง แต่กระนั้นก็ดี เราก็ได้ขีดเส้นให้เขาอยู่นอกเขตชุมชน แม้อไฟที่เขาใช้ก็บอกว่าจะชำระเงินให้เขาไม่ใช่เปล่า การซื้ออาหารและสิ่งของต่างๆ เขาก็ได้ปฏิบัติไปตามกฎหมาย"

"----- รวมความก็คือว่า เท่าที่เป็นมาจนปัจจุบันนี้ รู้สึกว่าทางฝ่ายญี่ปุ่นได้พยายามทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเอาใจเรา และพยายามที่จะปฏิบัติตามสัญญา แต่ถ้าจะ

มาถามต่อไปว่า เขาจะปฏิบัติหรือไม่ และจะคาดคั้นเอาผม ผมก็ไม่รู้ใครจะตอบได้ ถ้าเวลานี้ ผมมีกองทัพอยู่ในมือสักล้านคน มีเครื่องบินสักหมื่นลำ ก็ตอบได้ นี่มันไม่มี"

สะพานข้ามแม่น้ำแควถูกระเบิดเมื่อ 28 พ.ย.2487

ทางรอด

“ข้อเสนอที่ผมอยากจะทำคือปรับความเข้าใจ คือที่เราได้ตกลงไปแล้วนั้น ผมขอยืนยันว่าเป็นทางที่ดีที่สุด เป็นทางที่จะให้เรารอดพ้นได้ และเป็นทางที่จะให้เราทั้งคู่สภาพของเราคืนมาได้ ผมเห็นว่ายังมีทางเดียวคือทางนี้เท่านั้น แต่เหตุผลในเรื่องนี้ ผมไม่สามารถจะชี้แจงได้ และมีเหตุผลอีกหลายอย่างซึ่งไม่สามารถที่จะบอกให้ผู้อื่นฟังได้ แต่ในหลักการนั้น คือว่า อยากจะขอให้ทุกคนยอมหวานอมขมกลืน พยายามที่จะผูกมิตรกับคนญี่ปุ่นเท่าที่จะสามารถจะทำได้และถ้ายังไม่อยากจะทำก็ผูกมิตรกับเขา ก็ขอว่าอย่าไปดูถูกคนญี่ปุ่น เราควรจะต้องหลีกเลี่ยงไปเสียในทางที่เราจะทำการรบ ซึ่งในเวลานี้ก็มีเสียงให้แช่ตไปว่า อยากรบ ผมขอถามว่าจะรบอะไร การรบนั้นไม่ใช่เป็นการเข้าไปนั่งในร้านเหล้า แล้วเกิดทะเลาะกัน แย่งเหล้ากันกิน ตีกรรบาลกันที่สองที่ ฝ่ายนั้นก็ป็นฝ่ายแพ้ การรบสมัยนี้ เป็นการรบกันทั้งชาติ และเป็นสงครามเคียดแค้น เพราะฉะนั้นถ้าเรารบกับญี่ปุ่น ก็ไม่มีปัญหาเลย ถ้าเรารบตั้งแต่วันนั้นแล้ว ผมก็ว่าบ้านนี้พวกเราจะไม่ได้อ่านั่งอยู่อย่างนี้ และเอกราชก็ต้องเสียไป บ้านเมืองอาจเป็นขี้เถ้าไปได้ แล้วได้อะไร เกียรติยศหรือ”

“ผมขอย้อนกลับไปถึงข้อเดิม ข้อแรกจะให้รอดพ้นไปได้ั้น ในเวลานี้ก็คือหมายความว่า เราจะต้องแสดงตนเป็นมิตรกับญี่ปุ่นทุกครั้ง จะโดยจริงใจหรือไม่ก็ตาม เราสวณชาติของเราไว้ อย่าเพิ่งให้ตายเสีย ถ้าเราไปดื้อดึงเข้า ชาติของเราตายแล้ว ก็ไม่มีวันฟื้น ถ้าหากว่าเราได้ผ่อนผัน คล้ายๆ กับว่าพายุแรงมาเราก็ผ่อนโอนไป อย่าให้ต้นไม้ถึงกับหักได้ ต้นไม้นั้นยังคงอยู่ นี่ถ้าเปรียบกับต้นไม้ และต่อไปข้างหน้า ลูกมันอาจจะออกมาซึ่งเราจะเก็บผลกินได้อีกเพราะฉะนั้นข้อนี้เป็นข้อสำคัญซึ่งไม่เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นจะต้องให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของเรา ต้องหัดใจผ่อนสั้นผ่อนยาวไปกับญี่ปุ่นที่ได้ตกลงไว้ เท่าที่จะสามารถทำได้จะไม่ใช้ศัพท์ว่า ให้ปฏิบัติ คือต้องหัดใจปฏิบัติผ่อนปรนให้รอดไป”

“----- เราต้องคิดว่านี่เป็นหน้าสิวหน้าขวาน ในหน้าสิวหน้าขวานนั้นมันเสีย ทหารญี่ปุ่นที่มานี้ เลือดมันเข้าตา เพราะฉะนั้นคนที่เลือดเข้าตา เมื่อเห็นคนเข้า ธรรมดาก็ฆ่ากัน ซึ่งเรื่องไม่ควรจะถึงฆ่ากัน แต่เลือดมันเข้าตาขึ้นมา ก็ฆ่ากันได้ ทหารญี่ปุ่นนั้น บ้าเลือด และงานของเขาเป็นงานใหญ่ เขาไม่มีเวลาจะมาพูดกับเรา ไม่มีเวลาจะมาโอ้กับเรา เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่เลือกทางอ่อนโยน อะอะไปตีกระบาลเขา แทนที่จะให้ญี่ปุ่นผ่านไปรบกับอังกฤษ ก็กลับนำไปญี่ปุ่นมารบกับเรา”

“----- ที่หมายถึงสำคัญยิ่งของญี่ปุ่นก็คือ อังกฤษ อเมริกา เพราะฉะนั้นเราอย่าไปดึงให้ญี่ปุ่นมาตีเรา เราต้องปล่อยให้เขาผ่านไป ซึ่งถ้าจะสมมุติ ก็คือมีประตูๆ หนึ่ง และมีแก้วอิฆางอยู่ เขาเข้ามาต้องการจะผ่านประตูไป เขาก็เหยยแก้วอิฆัม แล้วเขาก็เดินผ่านไป เพราะฉะนั้น เมื่อพูดถึงมหาประเทศ ที่เขาจะนึกถึงประเทศไทยนั้น ก็เหมือนกับแก้วอิฆางประตูอยู่ เขาก็เอาเท้าเหยยล้มไป แล้วเขาก็เดินผ่านไปเท่านั้น แต่ตรงกันข้าม เราผู้เป็นเจ้าของแก้วอิฆา เราจะทำอย่างไรที่จะให้เขาออกประตูไป อย่าให้เขามาเหยยแก้วอิฆาของเราเลย

เราจะยกแก้อ้อหลักหนีเสีย”

“----- ใจความก็คือ เราเก็บชาติของเราไว้ ดูเหตุการณ์ข้างหน้า ดีกว่าที่จะนำชาติของเราไปเผาเสียภายใน 2-3 ชั่วโมง ผมเห็นอย่างนี้”

จบวาทะของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีเพียงเท่านั้น ซึ่งนับว่ามีเหตุผลที่ถูกต้องที่สุด ที่ไม่นำชาติไทยไปสูสงคราม ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ประเทศไทยอยู่รอดปลอดภัยได้อย่างสมบูรณ์จนถึงทุกวันนี้ บางคนถึงกับกล่าวว่า เป็นเพราะพระสยามเทวาธิราช ที่ปกป้องรักษาคุ้มครองชาติไทยอยู่ พระองค์ได้เป็นผู้ทรงดลบันดาลด้วยซ้ำไป

นโยบายของญี่ปุ่นต่อประเทศไทย

ญี่ปุ่นมีนโยบายที่จะต้องทำการรบ ในการเข้ายึดอาณานิคมของอังกฤษโดยเร็ว ซึ่งมีมลายู สิงคโปร์ และพม่า เพื่อควบคุมแหลมทอง ทั้งนี้จะต้องอาศัยประเทศไทยเป็นทางผ่าน การผ่านประเทศไทยนั้น เป็นทางลัด ถ้าประเทศไทยยินยอม ฉะนั้น ญี่ปุ่นจะต้องดำเนินการทุกอย่าง เพื่อให้ไทยยินยอมให้เป็นทางผ่าน เพราะเมื่อประเทศไทยยอมให้เป็นทางผ่าน ก็จะทำให้การรบสำเร็จรวดเร็ว ประเทศไทยเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของกองทัพ ประเทศไทยเป็นฐานทัพในด้านการคุ้มครองทางด้านหลัง ส่วนการที่ประเทศไทยไม่ยินยอมนั้น ญี่ปุ่นจะดำเนินการยึดเมื่อใดก็ได้ เพราะกองทัพไทยเป็นกองทัพที่มีศักยภาพด้อยกว่า

ญี่ปุ่นจึงได้ผ่อนปรนปฏิบัติตามที่ไทยต้องการ เท่าที่ไม่เสียประโยชน์ในการรบ ให้ไทยได้มีรัฐบาลปกครองตนเอง โดยไม่รบกวน ญี่ปุ่นพอใจเพียงต้องการควบคุมเฉพาะรัฐบาลไทย เพื่อให้ความร่วมมือร่วมใจ และช่วยเหลือการทำสงครามของญี่ปุ่น แม้แต่องค์การตำรวจลับ **เคมเปไต** (Kempeitai) ซึ่งเป็นตำรวจลับที่มีชื่อเสียงในการสอดแนม และการสืบราชการลับ ญี่ปุ่นก็ได้ใช้ในเมืองไทย ญี่ปุ่นได้ปล่อยให้รัฐบาลดูแลประชาชนเอง มิได้เข้าควบคุมแต่ประการใด หรือพอจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ญี่ปุ่นเคารพต่ออธิปไตยของไทย เมื่อภายหลังจากฝ่ายญี่ปุ่นกับรัฐบาลไทย ได้มีข้อตกลงทำสัญญาเป็นพันธมิตรทางทหารต่อกันแล้ว ฝ่ายญี่ปุ่นได้กำหนดแผนการและมาตรการต่อไทย ดังนี้

1. อาศัยหลักการของสนธิสัญญาพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น จะดำเนินการถอนกำลังทหารออกไปจากไทยตามลำดับ
2. ให้ทูตทหารบกประจำสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ดำเนินการปิดล้อมเงินให้มากขึ้น และควบคุมป้องกันการลักลอบติดต่อกับฝ่ายข้าศึก
3. รีบเร่งดำเนินการสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า ให้เสร็จโดยเร็ว เพื่อใช้เป็นเส้นทางลำเลียงสำหรับแนวหลัง

ฝ่ายญี่ปุ่น จะไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในของไทย และป้องกันไม่ให้เกิดการขัดแย้งใดๆ ขึ้น

ระหว่างกันอย่างที่สุด โดยยึดหลักความร่วมมือเพื่อบรรลุชัยชนะในการสงครามเป็นสำคัญ

ตลอดสงคราม ฝ่ายญี่ปุ่นได้ปฏิบัติยึดถืออย่างเคร่งครัด ในข้อกำหนดว่า **ฝ่ายญี่ปุ่นจะไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในของไทย** จะเห็นได้ว่า การบริหารการปกครองยังคงอยู่ในมือของรัฐบาลไทย ระบบราชการในกระทรวง ทบวง กรม ยังคงทำงานได้ตามปกติ อำนาจการจับกุมบุคคลหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่าทำการต่อต้านญี่ปุ่น ญี่ปุ่นได้ปล่อยให้เป็นที่นั่งที่ของตำรวจไทย เช่น เสรีไทยในอังกฤษและในอเมริกา ที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทย ก็คงให้อยู่ในมือของ พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส

ญี่ปุ่นได้พยายามอย่างมากในอันที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น อันเป็นเขตหลังของทหารญี่ปุ่น โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการของกองทัพที่ 15 และเป็นศูนย์กลางบัญชาการรบด้านพม่า รวมทั้งการใช้กรุงเทพฯ เป็นฐานรับส่งกำลังทหารเพิ่มเติมและสัมภาระยุทธปัจจัยต่างๆ จากญี่ปุ่น เพื่อส่งต่อไปยังแนวรบ และเป็นสถานที่รักษาที่พักพิงของทหารญี่ปุ่น ซึ่งได้รับการบาดเจ็บจากการสู้รบ

กล่าวถึงขบวนการเสรีไทย นายดิเรก ชัยนาม หัวหน้าคนสำคัญคนหนึ่งของขบวนการเสรีไทย ได้กล่าวว่า การเคลื่อนไหวของเสรีไทยในสายตาของญี่ปุ่น ว่าญี่ปุ่นทราบดี แต่ในขณะที่กำลังของเสรีไทย ได้เป็นรูปเป็นร่างขึ้น ก็ประจวบกับเป็นเวลาที่ยกทัพญี่ปุ่นเริ่มถูกตอบได้อย่างหนักจากฝ่ายสัมพันธมิตร

นักเขียนญี่ปุ่นผู้หนึ่ง กล่าวว่า การที่ฝ่ายญี่ปุ่นไม่ทำอะไรให้รุนแรงกับฝ่ายรัฐบาลไทย เป็นเพราะหลัก 3 ประการ คือ

1. ฝ่ายไทยได้ให้ความร่วมมือต่างๆ เช่น การให้กองทัพญี่ปุ่น ภูเงินใช้จ่ายเป็นอย่างดี
2. การปฏิบัติราชการของเสรีไทยในขณะนั้น ยังไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการทำสงครามของกองทัพญี่ปุ่นมากนัก
3. ฝ่ายญี่ปุ่นได้คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นด้วยสายตาที่ยาวไกล ดังนั้นจึงไม่ต้องการให้เกิดจุดต่างพริ้วจากการปลดอาวุธหรือเข้ายึดครองไทย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคนไทยไม่ได้รับความกดขี่โหดร้ายจากทหารญี่ปุ่น ทำให้ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกเกลียดชังหรือต่อต้านญี่ปุ่น และอีกประการหนึ่ง ที่คนไทยไม่มีการเกลียดชังญี่ปุ่น ในแง่ของเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ถึงแม้จะเกิดปัญหาการขาดแคลนสินค้าบางอย่าง และทำให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ แต่คนไทยยังมีอาหารการกินที่จัดว่าดีมีอย่างสมบูรณ์ตลอดสมัยสงคราม ประเทศไทยไม่ประสบปัญหาขาดแคลนอาหารโดยเฉพาะข้าว ไทยมีเหลือเฟือ ทำให้ส่งออกไปขายยังดินแดนที่ญี่ปุ่นยึดครองได้ตลอดสมัยสงคราม

นโยบายต่อต้านญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นได้ยกกองทหารเข้าบุกรุกประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 คณะรัฐมนตรีไทย ได้ประชุมกันอย่างเคร่งเครียด และเมื่อไม่มีทางใดที่จะแก้ไขได้ จึงจำต้องยอมให้ญี่ปุ่นยกกองทหารผ่านประเทศไทย ไปรบกับอังกฤษ เพื่อยึดดินแดนที่อังกฤษยึดครองอยู่ มี มลายู สิงคโปร์ และพม่า

ในขณะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง การต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศไทย อยู่ในความคิดและนโยบายของคนไทย ผู้นำในการนำคนไทยเข้าต่อสู้ในยามนั้น มีเพียง 2 ท่าน คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และนายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ที่ม่บารมีที่จะดำเนินการได้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้ควบคุมทหาร และเข้าข้างญี่ปุ่นตามสัญญา และจะต้องปฏิบัติให้ญี่ปุ่นมีความเชื่อว่า ไทยจะไม่กระทำการที่ผิดสัญญา

นโยบายที่จะต่อสู้ญี่ปุ่นได้ จะต้องแบ่งพวกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายญี่ปุ่น และฝ่ายพันธมิตร ฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะ ประเทศไทยก็จะเป็นฝ่ายชนะด้วย

ผู้นำฝ่ายพันธมิตร จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ตกลงให้ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้นการพิจารณาโต้เถียงกันทั้งสองฝ่ายจะต้องทำให้สมจริงดังเช่นการที่ญี่ปุ่นขอกู้เงินเพื่อใช้ในกิจการทหาร นายปรีดี พนมยงค์ ไม่เห็นด้วยที่จะให้กู้ แต่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นว่าควรให้ญี่ปุ่นกู้ได้ และก็ได้ตกลงให้ญี่ปุ่นกู้ได้ ตามความเห็นของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ครั้นเมื่อ เจ้าพระยาযะราช ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ถึงแก่อนิจกรรม จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็แต่งตั้งให้ นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งแทนเจ้าพระยาযะราช นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงความไม่พอใจเป็นอย่างมาก และประกาศความไม่เห็นด้วย พร้อมทั้งตั้งตัวเป็นศัตรู

นายปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวหาว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นเผด็จการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ความสัมพันธ์ระหว่าง จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับนายปรีดี พนมยงค์ เริ่มสิ้นสุดลง นายปรีดี พนมยงค์ เริ่มหันมาเคลื่อนไหวต่อต้าน โดยจัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่น

ความสัมพันธ์ระหว่าง จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับนายปรีดี พนมยงค์ ถ้าพิจารณาจากการเริ่มต้นที่ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นดินแดนที่ทำการคิดทำการปฏิวัติทั้ง 2 คน เป็นผู้ที่มีความสนิทสนมกัน และเป็นเพื่อนตายมาด้วยกัน เมื่อครั้งที่พระยามโนปกรณนิติธาดา ขับให้นายปรีดี พนมยงค์ ไปอยู่นอกประเทศที่ฝรั่งเศส ในกรณีที่ทำโครงการเศรษฐกิจของชาติ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้ร่วมมือกับ พ.อ.พระยาพหลพล

ปรีดี พนมยงค์

พยุหเสนา ทำการปฏิวัติ ขับไล่ พระยามโนปกรณนิติธาดา และนำนายปรีดี พนมยงค์ กลับเข้าประเทศไทย พร้อมทั้งแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และตลอดเวลาที่พระยาพหลพลพยุหเสนา และจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี นายปรีดี พนมยงค์ ก็ได้ช่วยกิจการมาอย่างแข็งขัน ไม่มีการขัดแย้งกันแต่ประการใด และการที่มาขัดกันเรื่องให้ญี่ปุ่นกู้เงิน จึงเป็นเรื่องเล็กน้อย และยิ่งการแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ยิ่งเป็นการป้องกันมิให้ญี่ปุ่นทำการรบกวนในเรื่องใดๆ

การสร้างขบวนการเสรีไทย

นายปรีดี พนมยงค์ เริ่มติดต่อกับบรรดาลูกศิษย์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง และได้มีการพบปะกับนายจำกั๊ด พलगูร เมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2485 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างองค์การใต้ดิน "กู้ชาติ" ของนายจำกั๊ด พलगูร ทั้ง 2 ฝ่าย ได้วางนโยบายทางปฏิบัติมี 4 แนวทางคือ

1. พยายามโค่นอำนาจรัฐบาลจอมพล
2. พยายามก่อวินาศกรรมต่อญี่ปุ่น
3. พยายามโฆษณาทำลายความเชื่อถือและความยินยอมในรัฐบาลจอมพลและญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกันเผยแพร่ให้เกิดศรัทธาในชัยชนะและอุดมการณ์ของฝ่ายสัมพันธมิตร
4. พยายามติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตร

นายปรีดี พนมยงค์ เริ่มดำเนินการ

นายปรีดี พนมยงค์ เมื่อได้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แล้ว ได้แสดงความรู้สึกต่อตำแหน่งนี้ว่า "โดยเนื้อแท้แล้ว ไม่มีภาระมาก จึงช่วยให้ข้าพเจ้ามีเวลาที่จะจัดตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นเป็นการลับ แม้ว่าข้าพเจ้าจะรู้สึกว่าถูกบังคับก็ตาม ข้าพเจ้าก็ยอม เพราะคิดว่าตำแหน่งใหม่นี้ จะทำให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่น" นายปรีดี พนมยงค์ กล่าวถึงแผนการต่อต้านญี่ปุ่น "หลักสำคัญอยู่ที่ทำพราง" นโยบายแห่งการต่อต้านญี่ปุ่น มีอยู่ว่าไม่ให้ญี่ปุ่นมายึดประเทศ และจะต้องทำทุกอย่างเพื่อให้การได้เป็นไปตามความประสงค์นี้ จึงได้เกิดวิธี Underground ทั้งนี้โดยมีแผนการเอา จอมพล ป. พิบูลสงคราม ออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี

ในทางการเมืองภายในนั้น แม้ว่าชื่อเสียงของนายปรีดี พนมยงค์ จะมีความเป็นผู้นำอย่างโดดเด่น แต่ประเด็นหลักที่เห็นได้ชัดคือ นายปรีดี พนมยงค์ ไม่มีฐานอำนาจทางการเมืองเป็นการเฉพาะอย่างเช่นที่

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีอยู่ นี่เป็นข้อจำกัดเบื้องต้น และจะผลักดันให้นายปรีดี พนมยงค์ เริ่มก่อร่างสร้างฐานอำนาจของตน ด้วยการเชื่อมเข้ากับกลุ่มแรกสุดที่ต่อต้าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในขณะนั้น หมายถึงกลุ่มผู้นำอีสานเพื่อตั้งเข้ามาเป็นฐานทางสภาผู้แทนราษฎร และมองหาฐานกำลังเข้ามาคานอำนาจกับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จากกลุ่มทหารเรือ

นายปรีดี พนมยงค์ ได้เริ่มดำเนินการหาพรรคพวกตามแนวที่กำหนดไว้ ซึ่งในการนี้ก็ได้ผู้ร่วมมือเป็นคนแรกคือ นายจำกัฏ พलगูร ซึ่งได้จัดตั้ง "คณะกู้ชาติ" โดยมีนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเตียง ศิริขันธ์ นายจำลอง ดาวเรือง ร่วมด้วย และได้กำหนดนโยบายดังนี้

1. พยายามโค่นอำนาจรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม
2. พยายามก่อวินาศกรรมต่อญี่ปุ่น
3. พยายามโฆษณาทำลายความเชื่อถือและความนิยมในรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม และญี่ปุ่น และขณะเดียวกัน เผยแพร่ให้เกิดศรัทธาในชัยชนะและอุดมการณ์ของฝ่ายสัมพันธมิตร
4. พยายามติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อขอความช่วยเหลือ

ในวาระต่อไป คือการติดต่อกับภายนอกประเทศ นายปรีดี พนมยงค์ ได้ส่งนายจำกัฏ พलगูร เดินทางไปอังกฤษ เพื่อพบและทำความเข้าใจถึงการที่จัดตั้งกลุ่มต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อให้จอมพลเจียงไคเช็คได้ทราบรวมทั้งการหาบทรณสถานที่การจัดตั้งรัฐบาลใหม่นอกประเทศด้วย แต่เรื่องนี้ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะนายจำกัฏ พलगูร ได้เสียชีวิตที่อังกฤษ

กิจการในประเทศ นายปรีดี พนมยงค์ มิได้หยุดยั้ง ได้ทำการชักชวนติดต่อกับฝ่ายทหารเรือ เพื่อเป็นกำลัง เป็นผลสำเร็จ และพยายามหาคะแนนเสียงในสภา

นายปรีดี พนมยงค์ ได้วางแผนที่จะจัดตั้งรัฐบาลเสรีขึ้น ในขั้นแรกจะทำการจัดตั้งขึ้นทางภาคเหนือของประเทศ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะญี่ปุ่นได้คุมพื้นที่ทางภาคเหนือไว้จึงได้วางแผนที่จะตั้งรัฐบาลเสรีนอกประเทศ โดยกำหนดผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นคณะรัฐบาลเสรี ดังนี้

นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
นายทวี บุณยเกตุ (สมัครเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยลาออกจากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี)
นายควง อภัยวงศ์ (สมัครเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม)

ม.ล.กรี เดชาติวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประมาณ 20 คน

ครั้นเมื่อเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญ ในวันที่ 26 มิถุนายน 2486 การก็เป็นไป

ตามแผน คือ นายทวี บุณยเกตุ ได้รับเลือกเป็นประธานสภา และนายควง อภัยวงศ์ ได้รับเลือกเป็นรองประธานสภา แต่สิ่งที่มีได้คาดหมายไว้ก็คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในฐานะนายกรัฐมนตรี ชัดชิ่ง ไม่ยอมรับสนองประกาศพระบรมราชโองการ การจัดตั้งประธานสภาและรองประธานสภา ก็เป็นอันไม่เป็นผล จึงจัดตั้งรัฐบาลเสรีไม่ได้

วันที่ 21 ธันวาคม 2484 รัฐบาลไทยนายปรีดี พนมยงค์ ได้ตกลงทำสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่น ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ทำบันทึกยืนยันต่อผู้ช่วยหัวหน้ากอง กรมกิจการตะวันออกไกล กระทรวงการต่างประเทศอเมริกา เมื่อวันที่ 24 เดือนเดียวกัน มีข้อความสำคัญยืนยันว่าการกระทำของรัฐบาลไทย ไม่สอดคล้องกับเจตนาของประชาชนชาวไทย ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ยืนยัน ด้วยความซื่อสัตย์ต่อองค์พระมหากษัตริย์ และต่อประเพณีดั้งเดิม จะคงทำการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของเราและประเทศไทย **นี่เป็นจุดเริ่มของการจัดตั้งคณะเสรีไทยในสหรัฐอเมริกา**

นักศึกษาไทยหลายคนอาสาเข้าประจำการในกองทหารอเมริกาเพื่อออกรบกับญี่ปุ่น แต่ต้องติดขัดเรื่องสัญชาติ เขารับแต่คนชาติอเมริกาเท่านั้น หลายต่อหลายคนไม่ประสงค์จะอยู่เฉยๆ ถึงกับคิดจะตั้งเป็นกองทหารต่างด้าว แต่กระทำไม่ได้ทันทีทันควัน ระหว่างที่รอ ต่างคนต่างรอ ก็หางานที่พอจะทำได้ ผู้มีความรู้ในด้านวิศวกรรม การวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การเกษตร หรือวิชาชีพอื่น บรรดาสตรีไทย เข้าสมัครทำงานให้กาชาด

โดยเฉพาะสิ่งที่อยู่ในห่วงหวั่นแห่งความไฝฝืนของ (เสรีไทย) ในสหรัฐขณะนั้น ก็คือ เมื่อใดจะมีโอกาสทำงานเป็นกิจลักษณะในการกู้ชาติ จำนวนคนนับรวมกันแล้ว ก็ได้แค่ 50-60 คนเท่านั้น

เมื่อรอมมาถึง จนกระทั่ง วันที่ 13 มิถุนายน 2485 ประธานาธิบดีโรสเวลท์ ในฐานะผู้บัญชาการทหารบกและทหารเรือของสหรัฐออกประกาศจัดตั้งองค์การ โอ.เอส.เอส. (OFFICE OF STRATEGIC SERVICES) ขึ้น ให้อยู่ในบังคับบัญชาของคณะเสนาธิการทหารร่วม มี พลตรี วิลเลียม เจ. โดโนแวน เป็นผู้อำนวยการ มอบหน้าที่ให้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ (1) รวบรวมและวิจัยข่าวสารทางยุทธศาสตร์ ตามที่คณะเสนาธิการร่วมต้องการ และ (2) วางแผนและประกอบกิจการพิเศษ ตามคำสั่งของคณะเสนาธิการทหารร่วม ซึ่งในทางปฏิบัติ หมายถึงบรรดามาตรการที่เป็นปัจจัยช่วยการยุทธในสมรภูมิ อาทิเช่น การสู้รบนอกแบบการกองโจรในแนวหลังของข้าศึก การติดต่อประสานงานกับกลุ่มต่อต้านที่ฟักตัวในพื้นที่ที่

พรรคเสรีไทยสวนสนาม 25 ก.ย.2488

ข้าศึกควบคุม การบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม ฯลฯ ในการปฏิบัติดังกล่าว จำต้องอาศัยบุคคลที่กล้าหาญชาญชัย พร้อมทั้งจะสละชีพเพื่อประโยชน์ของการดำเนินงาน ทั้งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเข้าไปปฏิบัติการในแนวหลังของข้าศึกได้ จัดเจนในภูมิประเทศ พูดยาษาพื้นเมืองได้ และสามารถเข้าผสมปนเปไปกับประชากรในท้องถิ่น ผู้ทรงคุณสมบัติที่เหมาะสมที่สุดสำหรับงานในหน้าที่ของ โอ.เอส.เอส. จึงได้แก่คนชาติของประเทศที่ถูกข้าศึกยึดครองนั่นเอง

ความหวังที่รอคอยมานาน เพิ่งจะปรากฏให้เห็นชัดเจน คณะเสรีไทยในสหรัฐ ไม่รีรอ พวกกันไปเสนอตัวต่อหน่วยงานของ พลตรี โดโนแวน และเมื่อได้ฝึกอบรมวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ เป็นพิเศษ เมื่อครบเสร็จสิ้นตามหลักสูตรแล้ว กลุ่มเสรีไทยก็เดินทางโดยเรือไปประเทศอินเดียในเดือนมีนาคม 2486 จากนั้นก็เดินทางไปประเทศจีน ทางทางเข้าไปปฏิบัติการในประเทศไทย สืบเหตุการณ์ที่แท้จริงในประเทศไทย และความเคลื่อนไหวของกองกำลังทหารญี่ปุ่น จัดส่งนักบินสัมพันธมิตรที่ถูกญี่ปุ่นยิงตกและเชลยศึกก็อันกลับ จัดตั้งสถานีตรวจอากาศเพื่อให้ข่าวแก่กองทัพอากาศออเมริกา ตลอดจนจุดหมายที่จะให้มีการทิ้งระเบิดทำลายที่มั่นของทหารญี่ปุ่น

เสรีไทยในอังกฤษ

เมื่อกองทหารญี่ปุ่น ได้เข้าบุกรุกประเทศไทยเมื่อ 8 ธันวาคม 2484 พระมณูเวทย์วิมลนาท หุตไทยประจำราชสำนักเซนต์เจมส์ได้วางตัวเป็นข้าราชการประจำเต็มตัว รัฐบาลสั่งมาอย่างไรก็ต้องปฏิบัติตามอย่างนั้น เพราะถือว่ารัฐบาลที่กรุงเทพฯ ตระหนักในผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของชาติดียิ่งกว่าผู้ที่ถูกส่งออกไปอยู่ต่างประเทศ วันที่ 22 ธันวาคม 2484 พระมณูเวทย์ฯ ได้รับหนังสือเป็นทางการ จากกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ มีข้อความว่า "แม้จะไม่เชื่อว่าความร่วมมือที่ไทยให้แก่ญี่ปุ่น จะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนชาวไทยก็ตาม รัฐบาลอังกฤษไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจะต้องถือประเทศไทยเป็นประเทศที่ถูกศัตรูยึดครองและรัฐบาลไทยตกอยู่ในความควบคุมของศัตรู หน้าที่ของหุตไทยในอังกฤษได้สิ้นสุดลงเมื่อไทยตกลงให้ประเทศอื่นรักษาผลประโยชน์ของไทยในอังกฤษ" อย่างไรก็ตาม ทางการอังกฤษมิได้กักกันตัวข้าราชการสถานหุต นักเรียน นักศึกษา และคนไทยอื่นที่พำนักอยู่ในอังกฤษ หากเพียงถือว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นคนต่างประเทศ ชาติศัตรู กำหนดให้ไปแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทุกวันออกจากเขตที่พำนักอยู่โดยมิได้รับอนุญาตไม่ได้ เงินของไทยในอังกฤษถูกอายัด

คนไทยในอังกฤษไม่มีผู้ใดยอมเป็นผู้นำ แม้จะมีเจ้านายอยู่ในอังกฤษอยู่มาก ก็ไม่มีผู้ใดแสดงตนว่าจะเป็นผู้นำ จนกระทั่งข่าวจากการจัดตั้งเสรีไทยในอเมริกา โดย ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นหัวหน้า จึงได้รวมตัวกันปรึกษาว่าคนไทยในอังกฤษควรจะปฏิบัติอย่างไร ที่ประชุมลงความเห็นว่า ควรรวมตัวกันจัด

ตั้งเสรีไทยในอังกฤษอย่างเดียวกันกับในอเมริกา การหาผู้ที่จะเป็นผู้นำก็ไม่สามารถจะหาได้ จะอาศัยเจ้านายที่มีบารมีก็เกรงเรื่องการเมือง และบรรดาพวกเจ้านายก็ไม่ยอมที่จะเป็นผู้นำ เรื่องการจัดหาผู้นำในเรื่องนี้ ทางกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ ได้หารือกับกระทรวงการต่างประเทศอเมริกาว่า กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษไม่คิดว่า ความดำริที่จะจัดตั้งขบวนการเสรีไทยในอังกฤษจะแจ่มใสในความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ หน่วยทหารไทยเล็กๆ นี้ อาจจะเป็นประโยชน์ในประเทศอินเดียในการกระจายเสียงทางวิทยุ การแปลเอกสาร การเป็นมัคคุเทศก์ การส่งไปปฏิบัติการภายในประเทศไทยได้ เมื่อส่งหน่วยทหารไทยไปอินเดียแล้วก็เหลือคนไทยไม่กี่คนที่กรุงลอนดอน อังกฤษมีความเห็นว่าควรส่งอาสาสมัครไปเข้าประจำหน่วยการโยธาจะเป็นวิธีทดสอบผู้อาสาสมัครว่ามีความจริงใจที่จะช่วยฝ่ายสหประชาชาติเพียงใด

ได้รวมมาจนกระทั่งวันที่ 3 สิงหาคม กระทรวงสงครามจึงได้ตกลงใจในหลักการรับคนไทยที่อาสาสมัคร โดยจัดให้เข้าประจำหน่วยการโยธาชั้นหนึ่งก่อน อาสาสมัครพวกนี้เดิมมีฐานะเป็นทหารอเมริกา ภายหลังได้รับการรับรองเป็นทหารไทยอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของนายทหารไทย ทั้งนี้เพราะรัฐบาลอเมริกา รับฐานะของเสรีไทยเป็นทางการ โดยยกย่องยอมรับนับถือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นหัวหน้าในฐานะทูตไทย การใช้จ่ายเงินต่างๆ ของหน่วยทหารเสรีไทย อาศัยเงินของรัฐบาลไทย ซึ่งเมื่อเกิดสงคราม มีเงินสดฝากอยู่ในสหรัฐ 2 ล้านเหรียญ และมีทองคำสำรองเงินตรา ฝากไว้อีกกว่า 9 ล้านเหรียญ รวมทั้งสิ้นเป็นเงินกว่า 12 ล้านเหรียญ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ถอนเงินจำนวน 5 แสนเหรียญ มอบให้ฝ่ายอเมริกา ใช้จ่ายในการเตรียมจัดตั้งหน่วยเสรีไทย ส่วนทางอังกฤษพวกอาสาสมัคร ต้องขอเข้าเป็นทหารอังกฤษ เริ่มด้วยเป็นพลทหาร สวมเครื่องแบบทหารอังกฤษ เริ่มเข้าประจำอยู่ในหน่วยโยธาของกองทัพอังกฤษ ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม เป็นต้นไป ภายหลังเมื่อได้ฝึกอบรมตามระเบียบเป็นเวลากว่า 5 เดือน จึงเดินทางออกจากประเทศอังกฤษ เมื่อกลางเดือนมกราคม 2486 อ้อมทวีปแอฟริกาไปถึงเมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย ปลายเดือนเมษายน รวม 36 คน มีการคัดเลือกกันอีกชั้นหนึ่ง 22 คน ถูกส่งไปประจำหน่วย "ก่าลัง 136" อีก 14 คน ไปทำหน้าที่อื่นในอินเดีย พวกที่อยู่กับ "ก่าลัง 136" ต้องถูกส่งไปทำการฝึกที่ค่ายเมืองพูนาก่อน แล้วจึงส่งเข้าไปปฏิบัติในไทย พวกนี้ถือเป็นทหารอังกฤษโดยตลอดจนกระทั่งเสร็จสงคราม

เมื่อรัฐบาลไทยได้ประกาศสงครามกับประเทศอังกฤษและอเมริกา ทางฝ่ายสหรัฐอเมริกาไม่ได้ทำการประกาศสงครามตอบโต้ประการใด แต่อังกฤษได้ยื่นร่อยจวนกระทั่งถึงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ จึงได้ประกาศสงครามต่อประเทศไทย โดยถือว่ามิสถานะสงครามกับไทยตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2485 เวลา 05.00 น. (เวลากรีนิช) ซึ่งตรงกับเวลา 12.00 น. (เวลาในประเทศไทย) และได้โทรเลขถึงข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำแคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแอฟริกาใต้ รัฐบาลแคนาดาไม่ประกาศสงครามต่อ

ประเทศไทยแต่ถือว่าประเทศไทยอยู่ในภาวะสงครามทางเศรษฐกิจงานของเดียวกับประเทศบัลแกเรียในยุโรป นโยบายของรัฐบาลอังกฤษแตกต่างกับนโยบายของรัฐบาลอเมริกา รัฐบาลอังกฤษถือประเทศไทยเป็นศัตรู รัฐบาลอังกฤษจึงเห็นว่า

1. เอกราชของประเทศไทย ภายหลังสงครามขึ้นอยู่กับการยอมรับข้อตกลงเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายในระบบระหว่างประเทศที่จะจัดให้มีขึ้น
2. ดินแดนไทยตั้งแต่มาลายูขึ้นมาจากจนถึงละติจูดเหนือที่ 12 ดีกรี พึ่งถือเป็นเขตยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งนายกรัฐมนตรีเชอร์ชิลเห็นว่า ควรอยู่ภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยความมั่นคงระหว่างประเทศ ที่จะกำหนดให้อยู่ในอำนาจของประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศที่ได้รับมอบหมายให้ทำการป้องกัน ทั้งนี้อาจจะกระทบกระเทือนถึงลัทธิการปกครองไทยในขณะนั้น
3. ไม่จำเป็นต้องมีการปกครองโดยทหาร นอกจากในเขตที่มีการสู้รบ แต่อังกฤษเชื่อว่าต้องมีคณะกรรมการควบคุมของสัมพันธมิตรทำการในประเทศไทยชั่วคราวหนึ่ง
4. ในระหว่างนั้น อังกฤษจะยังไม่ติดต่อกับรัฐบาลใดๆ ของประเทศไทย

ส่วนสหรัฐไม่ถือประเทศไทยเป็นศัตรู หากเป็นเพียงถูกศัตรูยึดครอง สหรัฐเชื่อว่าจะเป็นการขัดต่อประโยชน์ของสหรัฐในตะวันออกไกล ถ้าหากสงครามที่สหรัฐมีส่วนสำคัญในการเอาชนะญี่ปุ่น จะมีผลแสดงออกมาในรูปที่ประเทศไทยต้องเสียดินแดนไปจากเมื่อก่อนเกิดสงครามหรือต้องเสื่อมเสียเอกราชลง สหรัฐไม่สามารถจะมีส่วนรับผิดชอบในการใช้ระบบจักรวรรดินิยมสมัยก่อนสงครามต่อประเทศไม่ว่าในรูปใด

ความมุ่งหมายการสมัครเข้าเป็นขบวนการไทยในอังกฤษ

เหล่าเสรีไทยในอังกฤษนั้นกว่า 50 คนนี้ อาจจะทำอาสาสมัครเข้าเป็นเสรีไทยด้วยเหตุต่างๆ กัน ได้ เคยมีการถกเถียงเรื่องนี้ในระหว่างที่สมัครเข้าใหม่ๆ และระหว่างที่เดินทางหรือพักแรมในที่ต่างๆ บางคนก็ว่า สมัครเพื่อกู้ชาติ บางคนก็ว่า เพื่อเสรีภาพและความชอบธรรมแห่งชีวิต บางคนก็พูดไม่ออก นอกจากจะเห็นเป็นหน้าที่ บางคนปรารถนา บิดามารดารีบส่งไปศึกษาที่อังกฤษ เพราะใกล้จะถึงกำหนดเกณฑ์ทหารที่เมืองไทย และบิดามารดากลับลำบาก แต่แล้วก็ยังไม่สมัครเป็นทหาร ได้รับความลำบากยิ่งกว่าถูกเกณฑ์ที่เมืองไทยเป็นหลายเท่า อย่างไรก็ตาม พอจะพูดได้ว่าความมุ่งหมายร่วมกันของพวกเราได้ระบุไว้เด่นชัด ดังต่อไปนี้

1. พวกเราเข้าเป็นทหารอังกฤษ มิใช่เพื่อรับใช้ชาติอังกฤษ แต่ต้องการรับใช้ชาติไทย โดยอาศัยอังกฤษร่วมมือ
2. คณะของเราต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในประเทศไทย และไม่ยอมเป็นเครื่อง

มือในการเมืองของพรรคใด ผู้ใดที่เป็นเสรีไทยภายในประเทศเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น คณะของเราจะร่วมด้วย
ทั้งนั้น และเมื่อเลิกสงครามแล้ว คณะเสรีไทยอังกฤษก็จะสลายตัวไป

3. คณะเสรีไทย จะไม่ถือโอกาสแอบอ้างผลความดีใดๆ มาเรียกร้องแสงประโยชน์ส่วนตัวใน
ด้าน ลาภ ยศ หรือตำแหน่งใด

4. คณะเสรีไทยอังกฤษ ได้แสดงให้เห็นทางภาษาอังกฤษเห็นแจ้งชัดแต่เริ่มแรกว่า คณะของเรา
ต้องการกระทำการใดๆ ในระหว่างสงครามในลักษณะทหาร กล่าวคือ อยู่ในเครื่องแบบและยศทหาร แม้ว่า
จะเป็นพลทหารก็ยินยอม ทั้งนี้หมายความว่าไม่ยอมเป็นเครื่องมือในลักษณะจารชน ถ้าจะต้องปฏิบัติ
ราชการลับก็ทำในฐานะเป็นทหาร

ในทางปฏิบัตินั้น ทหารเสรีไทยเริ่มเข้าเป็นทหารฐานะพลทหาร ตั้งแต่ 7 สิงหาคม จนกระทั่งได้
เดินทางถึงประเทศอินเดีย จนแยกย้ายกันไปฝึกบ้าง ปฏิบัติงานบ้าง ส่วนใหญ่ได้รับยศเป็นร้อยตรีเมื่อ
เดือนตุลาคม 2486 กองทหารพวกเรามีลักษณะพิเศษอยู่คือ เป็นผู้ที่มีฐานะสูงกว่าหน่วยอื่นๆ ไม่ว่าจะ
เป็นหน่วยการโยธา (Pioneer Corps) หรือหน่วยอื่นที่เราเข้าร่วมด้วยในจำนวน 36 คน (ไม่นับ ม.จ.
คุณสวัสดิ์ สงศ์สนิท เพราะท่านยังมิได้เข้าร่วมกับหน่วยของเรา) มีปริญญาและประกาศนียบัตรรวมกัน
ประมาณ 30 ปริญญา ที่เกือบได้ปริญญาเพราะกำลังเรียนอยู่ปีสุดท้ายหลายคน ฉะนั้น ผู้บังคับบัญชา
ฝ่ายอังกฤษจึงได้ให้เสรีภาพแก่พวกเราในการปกครองตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้ภายในกรอบวินัยทั่วไป
ของกองทัพอังกฤษ การปกครองตนเองนี้ หมายความว่า พวกเราทหารเสรีไทยมีการเลือกตั้งหัวหน้าและ
ผู้แทนตนเอง ทุกครั้งที่มีการย้ายไปประจำค่ายใหม่ และผู้บังคับบัญชาในกองทัพอังกฤษ ยินยอม
รับรองหัวหน้าที่เราเลือกตั้งขึ้นนั้นว่าเป็นผู้แทนของเราโดยชอบธรรม เมื่อพวกเราเป็นพลทหาร หัวหน้าที่เรา
เลือกตั้งขึ้นก็มักได้รับยศโดยอัตโนมัติ ให้เป็นนายสิบชั่วคราว เฉพาะถิ่น กิตติมศักดิ์ (Local, Temporary,
Unpaid, Lance, Corporal) ซึ่งเป็นยศเรียกชื่อยืดยาว มีความสำคัญเฉพาะตัวน้อย แต่มีความสำคัญ
สูงในด้านระบอบประชาธิปไตย ภายในวงการของเราและในด้านความนิยมรับรองของกองทัพอังกฤษ

การที่อังกฤษรับพวกเราเข้าเป็นทหารใน Pioneer Corps หรือหน่วยโยธานั้น เข้าใจว่าจะ
เป็นการทดลองดูใจของพวกเรา ว่ามีความมั่นคงเพียงใด เพราะหน่วยการโยธาดังกล่าวเป็นหน่วยที่ถือกัน
ว่าไม่สู้จะมีเกียรติ ชนชาติศัตรู ถ้าจะสมัครเป็นทหาร ก็ให้เข้าหน่วยนี้ ถ้าเป็นคนอังกฤษก็ต้องเป็น
กรรมกรที่ไม่มีคุณวุฒิ หรือไม่มีความชำนาญในการใดๆ มีคติประจำหน่วยว่า Labor Omnia Vincit แปล
ว่า "งานหนัก (งานโยธา) ย่อมชนะได้ทุกอย่าง คนอังกฤษนั้น ถ้าเป็นช่างก็เข้าหน่วยทหารช่าง ถ้าเป็นหมอ
ก็เข้าหน่วยทหารแพทย์ หรือมีความรู้หรือพื้นเพสูงก็เข้าหน่วยทหารปืนใหญ่ รถเกราะ หรือทหาร
มหาดเล็กรักษาพระองค์ เป็นต้น หน่วยการโยธามีหน้าที่การโยธา สมชื่อ ทำหน้าที่ขุดมันฝรั่ง ล้างล้าง ทำความ

สะอาดโรงอาหารหรือที่พัก หรือรักษาการณ์เป็นยาม เป็นต้น หน้าที่เหล่านี้ พวกเราเคยทำกันมาแล้วทั้งนั้น ไม่ว่าจะเต็มเป็นคุณหลวงหรือนักการทูต เป็นหม่อมเจ้า เชื้อพระวงศ์ หรือบุตรเสนาบดี อธิบดี มาแต่ก่อน และพวกเราจะได้แบ่งบทพระพันธ์ไว้เป็นที่ระลึก พรรณนาความไว้ ดังจะตัดมาบางตอน

“..... ไร่เต็นท์หฺรเคยอยู่ต้องจู่จาก	ต้องจำพราวมากอยู่ตึกฟลิกยั้ง
นอนกับดินกินกับอยู่ดูเพราพริ้ง	ต้องมากลิ่งบนเตียงเยียงนารี
น้ำล้างชามเคยเย็นเป็นมันผา	น้ำล้างหน้าเย็นชื่นแคยรีนรี
ต้องมาใช้น้ำอุ่นจนเต็มที	แล้วอย่างนี้หรือสะอาดอนาใจ
กินอาหารจานสนิมชิมซุรส	กินไม่หมดก็มีผู้คอยดูให้
พาไปเลี้ยงเกลี้ยงชามงามกระไร	แล้วเดี๋ยวนี้จะมีใครมาตรวจตรา

แต่เคราะห์ดีมีวิชาทำ “ฟาติก”	ได้หัดหลักหลบตัวเหล่าหัวหน้า
สิบโท “มิลล์” ชำนาญการโยธา	ถือธำไม่กวาดใหญ่หาไพร่พล
ขัดพื้นเรือนเพื่อนให้ถูคูสะอาด	ล่วมก็กวาดพังหลายไปหลายหน
โต๊ะม้านั่งยังได้ขัดหัดเล่ห์กล	น้ำลูบไล่ให้พ้นไปวันๆ
งานเฝ้ายามตามไฟได้ฝึกฝน	ตวาดคนหัวน้กแล้วจวนตัวสิ้น
เวรกลางคืนป็นกับหอกออกประจัญ	เวรกลางวันถือส่งค่าทพหลวง
บางเวลาพากันซูดมันเทศ	พหลวงร้ายเวรต่ำฝรั่งกันดั่งก้อง
ซูดบ่นไปด่าไปในทำนอง	พวกนายกองชอบใจเพราะไม่รู้.....”

หน่วยทหารเสรีไทยฝึกและปฏิบัติงานอยู่ในอังกฤษ ตั้งแต่ 7 สิงหาคม 2485 จนถึงเดือนมกราคม 2486 จึงได้เดินทางจากอังกฤษรอนแรมอ้อมทวีปแอฟริกาไปยังอินเดีย ถึงอินเดีย คือ ที่บอมเบย์ เมื่อปลายเดือนเมษายน 2486 นับตั้งแต่นั้นมา 36 สหายของเรา ก็เริ่มแยกย้ายกันทำหน้าที่ตามที่ทางการอังกฤษจะต้องการ ประวัติการเป็นทหารของพวกเราทั้ง 36 คน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงตอนนี้ เท่าที่พวกเราได้มีชีวิตร่วมกันตลอดเวลา

ในการที่คณะทหารเสรีไทยอังกฤษแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานนั้น มีบางกลุ่มย้ายไปเดลี เพื่อปฏิบัติงานด้านวิทยุกระจายเสียงบ้าง ด้านการทำแผนที่บ้าง บางกลุ่มก็ถูกเรียกไปปฏิบัติงานทางการจี บางกลุ่มก็ถูกเรียกไปปฏิบัติและฝึกงาน ราชการลับ แต่กลุ่มใหญ่ที่สุดซึ่งข้าพเจ้าอยู่ด้วย ถูกส่งไปฝึกการรบ กองโจรที่ค่ายแห่งหนึ่งนอกเมืองปูนา ฝรั่งเศสเรียกกลุ่มเราว่า “ช้างเผือก” (White Elephants) ที่ตั้งค่ายฝึกนั้น

อยู่ริมทะเลสาป ชื่อตำบลนั้น แปลเป็นไทยว่า “รั้งรัก” ต่อมาพวกเราจึงเข้าใจดีขึ้น ปรากฏว่ากลุ่มของข้าพเจ้านั้นสังกัดอยู่ในแผนกประเทศไทยของกองกำลัง 136 (Force 136) แห่งหน่วยบริหารงานพิเศษ (Special Operation Executive - S.O.E.) ในกระทรวงการสงครามเศรษฐกิจ (Ministry Of Economic Welfare)

ในกลางปี พ.ศ.2486 เราพอจะทราบได้แน่นอนแล้วว่า กองต่อต้านในประเทศไทยนั้นเมื่ออยู่จึงไม่ใช่แต่เพียงเป็นสิ่งที่เราคาดหวังเท่านั้น เพราะเหตุว่า เราทราบว่า ได้มีผู้เดินทางออกจากประเทศไทยไปถึงเมืองจุงกิง และได้ติดต่อกับผู้แทนฝ่ายสหประชาชาติแล้ว

การตั้งขบวนการเสรีไทยในประเทศ

ในประเทศไทย ก็ได้มีการจัดตั้งขบวนการเสรีไทย โดยการชักชวนประชาชนและบุคคลข้าราชการให้มาเข้าร่วมการต่อต้านญี่ปุ่น โดยมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าและได้วางนโยบายตั้งได้กล่าวมาแล้วคือ การบ่อนทำลายรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม การบ่อนทำลายกองทหารญี่ปุ่น

จำนวนพลพรรคเสรีไทย ได้มีการแบ่งเขตทำการฝึกอบรมการใช้อาวุธ มีจำนวน 24 เขต อเมริกาจับผิดชอบ 13 เขต และอังกฤษจับผิดชอบ 11 เขต ผู้ฝึกอบรมใช้ทหารเรือจับผิดชอบ จำนวนพลพรรคเสรีไทยทั้งสิ้น กะกันว่ามีการประเมินกันต่างๆ กัน และประเมินจำนวนเกินกว่าความจริง ในการสวนสนามหลังจากได้ชัยชนะแล้ว และกองทหารสัมพันธมิตรได้เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น ได้มีพลพรรคมาร่วมสวนสนามเพียงประมาณ 10,000 คนเท่านั้น

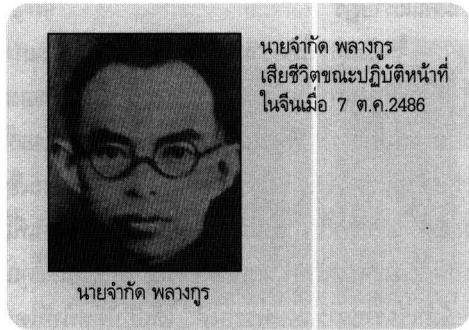
สรุป การเป็นขบวนการเสรีไทย มีอยู่ 3 สาย คือ หนึ่ง กลุ่มภายในประเทศ กลุ่มนอกประเทศ มีกลุ่มในอังกฤษ และกลุ่มสหรัฐอเมริกา กลุ่มเสรีไทย เป็นกลุ่มที่เคลื่อนไหวทำการต่อต้านญี่ปุ่น โดยรวมกันทั้งสามกลุ่ม

เสรีไทยในกลุ่มอังกฤษและกลุ่มสหรัฐอเมริกา ได้พยายามส่งเสรีไทยที่ฝึกแล้ว เข้ามาหาชาวในประเทศไทย ด้วยโดยทางบก เดินเท้า โดยโดดร่มจากเครื่องบิน โดยทางน้ำ โดยเรือดำน้ำ และเรือมิวน้ำ การเข้ามาในประเทศไทย บางครั้งก็ถูกจับได้ แต่การจับเท่าที่ทราบนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สั่ง พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ สั่งไว้ว่าห้ามอย่าให้ญี่ปุ่นจับได้ ซึ่งปรากฏว่า มีครั้งหนึ่ง พล.อ.อ.รณนภากาศ ได้ไปรายงานการจับนายป่วย อึ้งภากรณ์ ได้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ดูเอาว่าเป็นเรื่องของหลวงอดุลย์ไปเกี่ยวข้อง และปรากฏว่านายป่วยได้นำจดหมายจาก ลอร์ดหลุย เมานต์แบตตันที่นำมาไปส่งให้นายปรีดี พนมยงค์ กำหนดการต่างๆ เพื่อปฏิบัติ

การติดต่อกันระหว่างประเทศไทยโดยผ่านกระบวนการเสรีไทยกับฝ่ายสัมพันธมิตร ในตอนหลัง นับว่าคล่องตัวมาก แต่ฝ่ายอังกฤษนั้นไม่ยอมให้ฝ่ายไทยพูดในเรื่องการเมือง ให้พูดเฉพาะเรื่องที่จะต่อสู้

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม - นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันแก้ปัญหา ?

เอาญี่ปุ่นให้แพ้สงครามครั้งหนึ่งเมื่อปลายปี พ.ศ.2487 เดือนธันวาคม กองบัญชาการทหารสูงสุดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่งสารมาถึงนายปรีดีว่า ขอให้ส่งคณะผู้แทนทางทหารออกไปที่เมืองแคนดีเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องความร่วมมือระหว่างไทยกับฝ่ายสหประชาชาติให้กระชับเป็นกัลลัษณะยิ่งขึ้น คณะต่อต้านญี่ปุ่นปรึกษาหารือกันแล้ว เห็นว่าควรถือโอกาสให้ได้มีการพูดจาเรื่องการเมืองกับฝ่ายอังกฤษด้วย จึงได้ให้ตอบไปว่า จะส่งคณะผู้แทนทหารและการเมืองออกไปตามที่เขาต้องการ ทางกองบัญชาการทหารสูงสุดของสหประชาชาติตอบตามคำสั่งของลอนดอนว่า ลอร์ดหลุย เมานต์แบตตันไม่สามารถจะเจรจาการเมืองกับฝ่ายไทยได้ ขอให้จำกัดเฉพาะเรื่องทหารเท่านั้น การที่ลอร์ดหลุย เมานต์แบตตัน ไม่ยอมพบ นับเป็นการลบลู่ สร้างความสะเทือนใจให้แก่ไทย ทั้งนี้เนื่องจากอังกฤษแข็งแกร่งกว่าโดยถือว่าไทยเป็นศัตรู

ขอกล่าวท้าวความการดำเนินนโยบายของการล้มรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ของคณะนายปรีดี พนมยงค์

ตามบันทึกของนายจำกัด พलगูร ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้นำอีสานกับนายปรีดี พนมยงค์ ภายหลังจากมีข้อตกลงที่เห็นพ้อง และรวมกลุ่มจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นไว้ว่า "ให้ตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ โดยเด็ดขาดและอยู่ในระเบียบวินัยของทางท่านอย่างเคร่งครัดไม่ไปติดต่อกับใครเกี่ยวกับทางการเมืองโดยไม่บอกให้ท่านทราบ" การเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้นำอีสาน นับหลังจากนี้คือ มีหน้าที่เป็น "กองหน้า" ในการล้มรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้กับองค์การต่อต้านญี่ปุ่น และจะผลักดันให้กลุ่มผู้นำอีสานเกาะกลุ่มเข้ากับนายปรีดี พนมยงค์ อย่างแนบแน่น เวลาต่อมา โดยกลุ่มผู้นำอีสานได้ลงไปร่วมการเคลื่อนไหว จัดตั้งกองกำลังติดอาวุธหรือพลพรรคเสรีไทยในท้องถิ่นของตน และขณะเดียวกันก็ได้เคลื่อนไหวผลักดันการเมืองไปสู่การแข่งขันในระบบรัฐสภา

กลุ่มทหารเรือ ในด้านการยอมรับ นายปรีดี พนมยงค์ กล่าวได้ว่ามีอยู่ไม่น้อยในฐานะที่ นายปรีดี พนมยงค์ มีความสำคัญในคณะราษฎรเป็น "หัวหน้าสายพลเรือน" และดำรงตำแหน่งในคณะรัฐบาลมาตลอด หลัง พ.ศ.2475 มีชื่อเสียงและบารมีทางการเมืองไม่ด้อยกว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อมีการเปรียบเทียบในสายตาของกลุ่มทหารเรือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับการยกย่องให้เป็น "ผู้นำฝ่ายทหารบก อันเป็นกลุ่มกำลังทางอำนาจ" นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับการยกย่องเป็น "ผู้นำฝ่ายพลเรือน อัน

เป็นกลุ่มกำลังทางปัญญา” ในด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนายปรีดี พนมยงค์ มีอยู่บ้าง เมื่อมองผ่านความใกล้ชิดกับ พล.ร.ท.ผัน นาวาวิจิตร และ พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ ในฐานะที่เคยมีความผูกพันสนิทสนมฉันท์ “เพื่อน” หรือมี “ความรักอย่างมิตร” ที่ก่อตัวขึ้น นับแต่ครั้งร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ในนามคณะราษฎร

ในด้านการให้ความสนับสนุนทางการเมืองแก่ นายปรีดี พนมยงค์ เมื่อเริ่มแรก นายปรีดี พนมยงค์ ได้อาศัยฐานกำลังสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือการคานอำนาจกับฝ่าย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในช่วงต้นปี 2486 นายปรีดี พนมยงค์ ได้ขอความช่วยเหลือจาก พล.ร.ท.ผัน นาวาวิจิตร ซึ่งได้ส่ง พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ ผู้ได้บังคับบัญชา มาให้การสนับสนุน นายปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวถึงกรณีนี้ว่า “ข้าพเจ้าได้ขอร้องให้เพื่อนทหารเรือ โดยเฉพาะคุณหลวงนาวาวิจิตร ส่งเรือยามฝั่งมาจอดหน้าท่าเนียบ เพื่อช่วยอารักขา และคุณหลวงสังวรฯ กับเพื่อนทหารเรือ ได้สนับสนุนให้คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องเกรงการคุกคามใดๆ” ส่วนในด้านการสนับสนุนงานใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นนั้น มีความสัมพันธ์ผ่าน พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ โดยนายปรีดี พนมยงค์ ได้ทบทวน พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ เป็นบุคคลแรกในกลุ่มทหารเรือ ยังผลให้บทบาทของ พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ เวลาต่อมากลายเป็น “หัวหน้าขบวนการเสรีไทย สายตะวันออก” และผลักดันให้ พล.ร.ต.ทหาร ข้าราชการ ผู้มีความสัมพันธ์สนิทสนมทั้งเป็นญาติและเป็นเงาของ พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ หันมาให้การสนับสนุนงานของเสรีไทย และเกาะกลุ่มการเมืองเข้ากับนายปรีดี พนมยงค์ อย่างแนบแน่นในเวลาต่อมา

นโยบายของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

นโยบายของจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลังจากได้ถูกบังคับจากญี่ปุ่น ให้ทำสัญญาว่ามรบนและให้กองทัพไทยเคลื่อนไปยังภาคเหนือ เพื่อทำการรบกับประเทศจีน ทั้งนี้เนื่องจากไทยไม่มีกำลังทหารและอาวุธเพียงพอที่จะสู้กับญี่ปุ่น

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กำหนดนโยบาย “อ้อลู่ลม” คือเมื่อลมแรงมา ต้นอ้อก็ลู่ไปตามลม วิธีการเช่นนี้ทำให้ต้นอ้อไม่หักโค่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กล่าวกับคณะรัฐมนตรีและประชาชน ให้ใช้นโยบายที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย “**น้ำขึ้นไว้ใน น้ำใสไว้นอก**” และการที่จะต่อสู้กับญี่ปุ่น ในแรกเริ่มสงคราม ประเทศไทยจะได้รับอันตราย สูญเสียมากมาย ญี่ปุ่นต้องการไปรบกับอังกฤษ เราไม่ควรที่จะขัดขวาง ควรจงใจให้ญี่ปุ่นไปรบกับอังกฤษให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ขอให้ฝ่ายไทย “**จงใจเย็น**” และ “**เราจะไปรอด**”

กำลังทหารเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่เราจะต้องรักษาเอาไว้ให้ได้อย่าให้ญี่ปุ่นปลดอาวุธของเราได้
ทั้งนี้ด้วยประการใดๆ ก็ตาม

หลักการรบตามที่ปราชญ์ ซุนวู ได้เขียนไว้ว่า **ยุทธโบายในการรบ คือการใช้เล่ห์เหลี่ยม**

- จงเตรียมพร้อม เมื่อข้าศึกมีกำลังสมบูรณ์
- ฟิงหลีกเลี้ยง เมื่อข้าศึกเข้ม

แข็งแกร่งกล้าอยู่

- ฟิงถ่อมตน ฟินอบพิเทา เสริมให้

ศัตรูโอหังได้ใจ

การที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ใช้

หลักการรบต่างๆ เข้าสู้กับทหารญี่ปุ่น และฝ่าย
สัมพันธมิตรก็ได้ตอบโต้ญี่ปุ่นจนทหารญี่ปุ่นอ่อน
กำลังลง จึงเป็นการกระทำที่ถูกต้องในหลักการรบ
คือ "การอ้อมกำลัง" อันเป็นหน้าที่ของหัวหน้ารัฐบาล
และเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ที่ได้ป้องกันภัยมิให้มาถึงประชาชนชาวไทย

การสวนสนามของทหารสัมพันธมิตร ที่ถนนราชดำเนิน
เมื่อ 19 ม.ค.2489

ตลอดระยะเวลาสงครามที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี รับผิดชอบบริหาร
ราชการแผ่นดิน สิ่งหนึ่งที่ท่านปรารถนาที่สุดคือ "ความสามัคคี" ภายในบ้านเมือง ท่านได้พูดย้ำแล้วย้ำอีก
ขอให้ประชาชน "เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย" ขอให้ดูตัวอย่างใน พ.ศ.2310 ในการรบกับพม่า พระยาจักรีเป็น
กบฏได้เข้าขังพม่า อาสาเป็นไส้ศึกเลยทำให้กรุงแตก

ประเทศไทยนับแต่โบราณกาลมาจนถึงปัจจุบัน ถ้าเราแตกความสามัคคีกันเมื่อใด บ้านเมืองก็จะ
ถูกยึดถูกทำลายย่อยยับ แต่เมื่อใดพวกเราชาวไทยมีความสามัคคี บ้านเมืองก็จะแผ่ไพศาล แต่นั่นแหละ
ผู้แสวงว่ารักษาดี ก็กล่าวว่า ท่านเป็นเผด็จการ

ในระบอบที่เริ่มจะมีสงคราม และที่เกิดสงครามแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม มิได้หยุดยั้งใน
การทำงานบำรุงประเทศชาติ และนำประชาชนไปสู่อุบัติการณ์พัฒนาวัฒนธรรม ท่านได้จัดตั้งกระทรวงสำคัญๆ เพิ่ม
ขึ้นอีกสี่กระทรวง คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม
และได้ตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติเพื่อเสริมประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีให้แก่บ้านเมือง ท่านได้
จัดตั้งให้มีรัฐนิยมขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย ซึ่งในปัจจุบันก็ยังนำมาใช้กันอยู่โดยไม่ลังเล จน
เป็นหลักปฏิบัติประจำวัน เช่น การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ การสรรเสริญพระบารมี รัฐนิยมการ
แต่งกาย เลิกกินหมาก การช่วยเหลือคนชราและเด็ก เป็นต้น

เมื่อสงครามเกิดขึ้นในยุโรป รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้จัดป้องกันประเทศ โดยการเตรียมรบ และส่งทูตไปประเทศต่างๆ เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีและชี้แจงต่อประเทศต่างๆ ว่าประเทศไทยประกาศตนเป็นกลาง นอกจากนี้ ก็ได้พยายามขอความช่วยเหลือจากประเทศมหาอำนาจ เช่น อังกฤษ การทำสัญญาไม่รุกรานกันกับประเทศต่างๆ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น ได้วางแผนยึดอาณาเขตออกไปจรดแม่น้ำโขง เพื่อให้การป้องกันประเทศยืดยาวออกไปทำให้ต้องรบกับอินโดจีน ฝรั่งเศส และได้แผ่นดินที่เสียไปเมื่อรัชกาลที่ 5 กลับมา 3 จังหวัด

งานใต้ดินของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

งานใต้ดิน เป็นงานที่ต้องกระทำด้วยความลับ หลังจากที่ยุโรปได้บีบบังคับให้ประเทศไทยทำการเซ็นสัญญาพร้อมรบ และให้กองทัพไทยเคลื่อนกำลังขึ้นมาปฏิบัติภารกิจทางภาคเหนือ เพื่อสู้กับทหารจีน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้วางแผนการไว้แน่ใจว่าจะปฏิบัติอย่างไร เพราะการที่กองทัพไทยได้ขึ้นมาอยู่ในภาคเหนือ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ติดต่อกับทหารจีน เพื่อทำการสู้รบขับไล่ญี่ปุ่นออกไปจากแผ่นดินไทย

ภายหลังจากการที่ทหารไทยตีเมืองเชียงตุงได้แล้ว เมื่อ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2485 พลตรีจรูญ รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ แม่ทัพพายัพ ได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็น พลโท และในปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2485 กองบัญชาการทหารสูงสุดได้แต่งตั้งให้ พลโทจิระ วิชิตสงคราม เสนาธิการทหารบก ขึ้นเป็นแม่ทัพพายัพแทน

พลโทจิระ วิชิตสงคราม สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก พ.ศ.2458 รุ่นเดียวกับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และเป็นนายทหารปืนใหญ่ด้วยกัน ท่านผู้นี้ได้เคยอาสาไปงานพระราชสงครามในทวีปยุโรป ในสงครามครั้งที่ 1 เมื่อเดินทางกลับประเทศไทยได้เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 9 (พ.ศ.2463-2464) สอบไล่ได้ที่ 1 ทางราชการจึงส่งไปดุงงานด้านการทหารในประเทศอังกฤษใน พ.ศ.2466 แล้วกลับมาเป็นอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารบก และต่อมาได้ขึ้นเป็นเสนาธิการทหารบก พลโทจิระ มีความสนิทสนมกับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขนาดมอบงานชนิดที่เป็นความลับสุดยอดได้

ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2485 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งจดหมายถึง พลโทจิระ วิชิตสงคราม ที่กองบัญชาการกองทัพพายัพ จังหวัดเชียงราย ความว่า

“ตามที่ท่านดำริว่า จะรวบรวมกำลังที่ยังตั้งอยู่ จัดขึ้นเป็นหน่วยสำหรับการก่อนหน้าจัด คือ ประมาณอย่างรวดเร็วในตอนกลางเดือนพฤศจิกายน และเตรียมการทางด้าน ม.มะ ก่อนนั้น เห็นพ้องด้วย และให้ท่านดำเนินการตามที่รายงานนั้นได้

อนึ่ง พล.ต.โมริยา ทูตทหารบกญี่ปุ่น ได้มาติดต่อเรงเราให้ออกคำสั่งเรื่องการเคลื่อนที่เข้าประชิดชายแดนสหรัฐ ไทยใหญ่ ยูนนาน ตามที่ได้ตกลงกันไว้ ฝ่ายเราได้ชี้แจงให้ทราบอุปสรรคที่จะออกทำการในขณะนั้น ยังมีได้ แต่ก็เตรียมการต่างๆ เพื่อจะทำการต่อไปโดยมิได้นิ่งนอนใจ

นอกจากนั้น เวลานั้นสถานการณ์ทั่วไปของฝ่ายญี่ปุ่น ดูไม่ใคร่ดีขึ้น ในโตเกียวเกรงภัยทางอากาศกันมาก ต้องระมัดระวังที่หลบภัย เตรียมการช่วยเหลือทั้งชายหญิงเป็นการใหญ่ ทราบว่าเงินตีดินแดนได้หลายแห่ง อาจได้สนามบินเหมาะแก่กองทัพอากาศอเมริกาจะไปโจมตีเกาะญี่ปุ่นได้สะดวกด้วยการรบโซโลมอนและเกาะอาลูเชียน ทราบว่าอยู่ในฐานที่ต่ำกว่าพันธมิตร การลำเลียงทางเรือก็ไม่ปลอดภัยมากขึ้น มีเรือดำน้ำอเมริกันเข้าไปทำการได้ถึงใกล้ฝั่ง ที่พม่าก็ถูกระเบิดมากขึ้น โดยปราศจากการตอบแทนสมกัน ทางสตาลิน ทางฮิปปิต ก็ยังไม่สำเร็จลงไป ฉะนั้น ทางญี่ปุ่นคงมุ่งจะทำลายกองทัพของเรา โดยให้รบไปปะทะกับจีนก็ได้ เพราะถ้ากองทัพของเราแข็งดีอยู่ ก็เป็นหนามยอกอกอยู่ในทางเอเชียตะวันออกนี้ ยิ่งกว่านั้นมิเชื่อว่าญี่ปุ่นปล่อยให้ทางอินโดจีนเตรียมการของเรา ทางด้านอีสานด้วย ซึ่งเรื่องหลังนี้กำลังสอบสวนอยู่แล้ว

ฉะนั้น การทำงานตรงนี้เราจะต้องระวังอย่าให้เป็นไปตามความคาดหมายร้ายของญี่ปุ่นอันมีต่อเราได้ พยายามเก็บกำลังของเราไว้ให้ดีที่สุด จึงให้ค่อยทำโดยรอบคอบ ดูเหตุการณ์ไป”

(ลงนาม) พิบูล ป.

งานใต้ดินของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในราวเดือนธันวาคม พ.ศ.2485 โดยมีพันเอกเดช เดชประดิษฐ รองผู้บัญชาการกองพลที่ 3 พันตรีแสวง ณ พัทลุง เสนาธิการกรมทหารราบที่ 17 ร้อยเอกทวี ตูลวรรธนะ และร้อยโทอำนวย โสมนัส เป็นผู้ดำเนินการเบื้องต้น ได้มีการติดต่อกับฝ่ายจีนหลายครั้ง

แผนปฏิบัติการขั้นต้น พลตรีหลวงหาญสงคราม ผู้บัญชาการกองพลที่ 3 ได้คัดเลือกเชลยศึกจีน ซึ่งเป็นลูกจีนที่เกิดในประเทศไทยไว้ 20 คน กลี้ยกล่อมให้นำทางไปยังกองพลที่ 93 แล้วเขียนหนังสือเป็นภาษาไทยถึงจอมพลเจียงไคเช็ค เพื่อให้เชลยศึกเหล่านั้นนำไปแปลเป็นภาษาจีน ความว่า “เราผู้แทนแห่งกองทัพชาติไทย อยากจะขอติดต่อด้วยเพื่อปรับความเข้าใจกัน ถ้าตกลงให้ส่งหนังสือนัดหมายมา จะได้ทำความตกลงเรื่องรหัสลับ สำหรับจะใช้ติดต่อกันต่อไป”

หนังสือมอบให้เชลยศึกจีน 5 คน นำไปมอบให้ผู้บังคับหน่วยทหารจีน ซึ่งวางแผนเผชิญกันอยู่ โดยผู้บัญชาการกองพลที่ 3 เดินทางไปด้วย อ้างว่าจะเดินทางไปตรวจภูมิประเทศพร้อมกับคณะ ซึ่งมีพันเอกเดช เดชประดิษฐ พันโทอาจ ณ บางช้าง พันโทอร่าม เทพานนท์ พันตรีกระจำจ ผลเพิ่ม และร้อยโทสมาน วีระไวทยะ เมื่อถึงแม่น้ำลำ ซึ่งกันเขตแดนระหว่างสหรัฐไทยเดิมกับมณฑลยูนนานของจีน ก็

ปล่อยเชลยศึกจีนทั้ง 5 คน ข้ามลำน้ำไปยังที่ตั้งกองพลที่ 93

ประมาณต้นเดือนมีนาคม พ.ศ.2486 ได้รับคำตอบจากฝ่ายทหารจีนว่า จอมพลเจียงไคเช็ค ได้ตอบจดหมายมาจากจุงกิงว่า ยินดีที่จะติดต่อด้วย ดีใจจะได้ทราบความจริง เพราะมาร่วมกันอยู่ 2 ปี เสียผู้คนและอาวุธยุทธโปกรณ์ไปมากมาย ขอให้ฝ่ายเริ่มดำเนินการติดต่อดีตั้งแต่นี้ จอมพลเจียงไคเช็คได้สั่งการมาทางกองพลที่ 93 ซึ่งตั้งกองบัญชาการอยู่ที่เมืองฮาย แล้วให้พลตรีลิ่ววี่เอ็ง ผู้บัญชาการกองพลที่ 93 ประสานงานกันให้เรียบร้อย ดังนั้นผู้บัญชาการมณฑลที่ 3 จึงให้รองผู้บัญชาการกองพลร่วมกับร้อยตำรวจโทธานี สาทรกิจ และผู้ติดตาม 1 คน เดินทางไปติดต่อกับฝ่ายทหารจีน และพร้อมกันนั้นก็ให้ร้อยโทสมาน วีระไวทยะ เดินทางไปรายงานการดำเนินงานครั้งนี้ให้แม่ทัพพายัพทราบ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2486

การติดต่อกันระหว่างฝ่ายไทยกับจีนได้หยุดชะงักลงช่วงระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากทหารญี่ปุ่นเริ่มระวางสงสัย และพลโทจิระ วิชิตสงคราม ได้รับคำสั่งให้กลับไปทำหน้าที่เสนาธิการกองทัพบกสนาม เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2486 โดยพลโทเดชา บุญยคุปต์ (พระวิชัยยุทธเดชาคนี) ได้เข้ารับตำแหน่งแม่ทัพพายัพแทน

ในเดือนมกราคม พ.ศ.2487 พลตรีหลวงหาญสงคราม ผู้บัญชาการกองพลที่ 3 เห็นว่าจะรอต่อไปอีกไม่ได้ จึงจำเป็นต้องติดต่อกับฝ่ายจีนอีกครั้งหนึ่ง หลังจากขาดการติดต่อกันเป็นเวลานาน จึงตกลงให้พันเอกอาจ ณ บางช้าง พันโทแสง ทักษะสุด นายทหารฝ่ายเสนาธิการกองพลที่ 3 ร้อยโทสมาน วีระไวทยะ ผู้บังคับหมวดสื่อสารกองพลที่ 3 พร้อมด้วยเชลยศึกจีน (ลูกจีนเกิดในไทย) 2 คน เป็นคณะผู้ติดต่อ โดยเตรียมตัวพร้อมที่จะเดินทางไปพบฝ่ายจีนได้ ภายในวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2487 ส่วนพื้นที่ที่จะใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินการนั้น ได้เลือกจุดส่งข้ามในเขตของกองพันทหารราบที่ 17 ในบังคับบัญชาของพันโทประยูร สุคนธรักษ์

วันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2487 พลตรีหลวงหาญสงคราม ได้มอบจดหมายลับจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้นายทหารทั้งสามคนอ่าน ความในจดหมาย มีว่า

"ถึงคุณหลวงหาญสงคราม ผบ.พล 3 ที่รักยิ่ง และบรรดาท่านนายทหารผู้กล้าหาญของชาติผู้เสียสละชีวิต เลือดเนื้อ เพื่อไปทำงานที่สำคัญยิ่งยวดของชาติครั้งนี้

ผมมีความดีใจและปลื้มใจอย่างบอกไม่ถูกที่ท่านทุกคนได้เสียสละอุทิศชีวิตเลือดเนื้อและร่างกายมิใช่จะเพียงทำการรบเท่านั้น ยังได้เสียสละอันยิ่งใหญ่ เอาชีวิตไปเสี่ยงกับความตาย เพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งชาติของเรา (...) ถ้าหากการไปปฏิบัติราชการในคราวนี้ของพวกท่านเกิดประสบอันตรายถึงชีวิต หรือสูญหาย ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ชาติย่อมถือว่าเป็นบุญคุณของพวกท่านอยู่มาก ผมจะขอรับใช้ท่านทั้งหลาย

ผู้กล้าหาญของชาติจะเลี้ยงดูผู้อยู่ข้างหลัง คือ บิดามารดา ญาติ และครอบครัวของท่านให้มีความสุข ขออย่าได้มีความห่วงใยอย่างใดเลย ส่วนตัวของพวกท่านผู้ทำหน้าที่ของวีรบุรุษนั้น ถ้ายังมีชีวิตอยู่และยังรับราชการอยู่ ผมจะให้บำเหน็จรางวัลและชুবเลี้ยงเป็นอย่างดีที่สุด (...)

ขอได้รับความรักจากผมอย่างญาติสนิทของท่าน
ด้วยความรักจากใจจริง
(ลงชื่อ) จอมพล ป. พิบูลสงคราม"

ผู้บัญชาการกองพลที่ 3 ได้สั่งให้คณะที่ไปติดต่อแจ้งให้ฝ่ายทหารจีนทราบว่าจะทำการติดต่อกันไปจนถึงที่สุด หลังจากช่วงการติดต่อไปเป็นเวลานาน เพราะผู้บังคับบัญชาทางทหารระดับสูง รวมทั้งหน่วยของฝ่ายไทยถูกญี่ปุ่นจับตาดูอยู่ จะเคลื่อนไหวอย่างไรก็เป็นที่เพ่งเล็งทุกขณะ การเดินทางไปติดต่อกันครั้งนี้ให้นำแผนที่แสดงที่ตั้งหน่วยทหารญี่ปุ่นในเขตพื้นที่ของกองทัพพายัพ และพื้นที่ทั่วไปในประเทศไทยพอประมาณ ซึ่งได้รับจากกรมเสนาธิการทหารบกและกรมตำรวจไปด้วย

ครั้นถึงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2487 คณะผู้ติดต่อก็เดินทางไปพบพันโทประยูร สุคนธทรัพย์ ที่เมืองลา แล้วร่วมกันเดินทางไปที่ทำข้ามแม่น้ำลำ ก่อนจะไปเมืองเชียงลื้อ พันเอกอาจ ณ บางช้าง ได้สั่งการให้กองร้อยในแนวหน้าทำการฝึกถอนตัวและถอยมาข้างหลังเพื่อปกปิดความลับในการติดต่อกับจีนครั้งนี้ คณะผู้ติดต่อก็ได้ไปพบฝ่ายจีนที่รอรับยูริมีฝั่งแม่น้ำลำ ในตอนเช้าวันที่ 21 มกราคม พ.ศ.2487 และมอบจดหมายให้ทหารจีนรับไป ต่อมาในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2487 ก็ได้รับคำตอบจากฝ่ายจีน ความว่าทางฝ่ายจีนรู้สึกยินดีมาก และต้องการพบผู้แทนฝ่ายไทย โดยขอนัดพบที่กองบังคับการฝ่ายทหารจีนที่เมืองเชียงลื้อ ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2487 เวลา 12.00 น. และจะได้จัดทหารมาคอยรับคณะผู้แทนฝ่ายไทย เพื่อนำไปยังที่นัดพบ

เมื่อถึงวันนัดพบ คือวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2487 ทหารจีนมารอรับที่ทำแม่น้ำลำ และนำคณะผู้ติดต่อ (เว็น พันโทประยูร สุคนธทรัพย์) ไปยังปราสาทอิ ซึ่งพลตรีวิเวียง ผู้บัญชาการกองพลที่ 93 พร้อมด้วยนายทหารจีนชั้นผู้ใหญ่ให้การต้อนรับและร่วมในการเจรจาด้วย มีนายบุญศรี รัตนตัน ลูกจีนเกิดในไทยซึ่งเคยเรียนหนังสือที่โรงเรียนปทุมคงคากรุงเทพฯ เป็นอย่างดีเป็นล่าม

พันเอกอาจ ณ บางช้าง ได้แจ้งให้ฝ่ายจีนทราบว่า ขอให้ฝ่ายจีนให้ความเห็นใจฝ่ายไทยที่จำเป็นต้องประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เพราะถูกญี่ปุ่นบีบบังคับ ซึ่งไม่อาจขัดขืนได้ เพราะไทยเป็นประเทศเล็กมีกำลังน้อย เมื่อประกาศสงครามแล้วก็ถูกบังคับให้ทำการรบอีก ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วไทยไม่ประสงค์ที่จะทำการรบกับจีนแม้แต่น้อย จึงขอให้ฝ่ายจีนช่วยชี้แจงให้อังกฤษและอเมริกาทราบความจริงดังกล่าวตามที่ได้ชี้แจงให้ทราบด้วย พลตรีวิเวียง ได้ตอบรับทราบว่ายฝ่ายจีนและสัมพันธมิตร

เห็นใจไทยอยู่แล้ว และจะได้แจ้งให้ประเทศทั้งสองทราบตามที่ฝ่ายไทยต้องการ ต่อจากนั้นก็เป็นการประชุมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารของทั้งสองฝ่าย

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เตรียมการที่จะย้ายเมืองหลวงไปตั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ขณะนั้น กองบัญชาการกองทัพบกส่วนส่วนใหญ่ และหน่วยงานของกระทรวงต่างๆ บางส่วนได้ย้ายไปตั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2486 แล้ว รวมทั้งทรัพย์สินมีค่าของชาติก็ได้ถูกทำลายไปเก็บไว้ที่ถ้ำฤๅษี ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีการรักษาการณ์ป้องกันอย่างเข้มแข็ง

พลโทจิระ วิชิตสงคราม เสนาธิการกองทัพบกส่วน ได้มอบหมายให้พันโทเนตร เขมะโยธิน หัวหน้าแผนกที่ 3 กองเสนาธิการกองทัพบกส่วน เป็นผู้ดำเนินการติดต่อกับกองทัพจีน โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกองทัพพายัพโดยตรง เป็นที่ทราบภายหลังว่าในกองบัญชาการกองทัพบกส่วนนั้น มีผู้ทราบเรื่องนี้เพียง 3 คนเท่านั้น คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม พลโทจิระ วิชิตสงคราม และพันโทเนตร เขมะโยธิน

ในที่สุดได้มีการกำหนดแผนยุทธการขั้นสุดท้ายขึ้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สั่งให้ พลโทจิระ วิชิตสงคราม และพันโทเนตร เขมะโยธิน ดำเนินการขั้นต่อไป โดยให้พันโทเนตร เขมะโยธิน เดินทางไปพบผู้แทนฝ่ายจีนที่เมืองเชียงล้อ เพื่อวางแผนร่วมกันในการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นในขั้นสุดท้าย เมื่อโอกาสมาถึง ขณะเดียวกัน ฝ่ายจีนก็ได้ส่งจดหมายของพันโทหม่อมหลวงชาบ ภูษธร ซึ่งขณะนั้นนำเสรีไทยจากสหรัฐอเมริกาเข้าไปปฏิบัติการอยู่ที่จุงกิง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของฝ่ายจีนคณะชาติของจอมพลเจียงไคเช็คในขณะนั้น จดหมายนี้จำหน่ายถึงพันโทแสวง ทัพพะสุต ส่งผ่านมาจากพันโทประยูร สุคนธ์ทรัพย์ ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 17 จดหมายฉบับนั้นมิได้มีความว่า พันโทหม่อมหลวงชาบ ภูษธร มีความมิดม่นต่อเหตุการณ์ในประเทศไทย ไม่ทราบว่าใครเป็นฝ่ายญี่ปุ่นบ้าง จึงขอให้พันโทแสวง ทัพพะสุต ช่วยติดต่อกับผู้ที่ไม่เป็นฝ่ายญี่ปุ่น เพื่อจะได้ร่วมมือกันต่อต้านญี่ปุ่น ตัวอย่างผู้ที่พอจะพูดได้ คือ พลโทจิระ วิชิตสงคราม นอกจากนี้ พันโทหม่อมหลวงชาบ ภูษธร ยังแจ้งมาด้วยว่า ประสงค์ที่จะพบกับพันโทแสวง ทัพพะสุต ในการนัดพบครั้งต่อไป ซึ่ง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทราบความในจดหมายฉบับนี้ด้วยเช่นกัน ต่อมาจึงตกลงใจจะส่งนายทหารชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุดไปพบนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของกองทัพจีน กับได้สั่งให้ผู้บัญชาการกองพลที่ 3 นัดหมายฝ่ายจีนตกลงกันว่า จะพบกัน ณ ที่เดิม ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2487 เวลา 12.00 น.

คณะผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุดที่เดินทางไปพบกับฝ่ายจีน ประกอบด้วย

1. พลตรีหลวงหาญสงคราม ผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นหัวหน้าคณะ
2. พันโทเนตร เขมะโยธิน ทำหน้าที่เสนาธิการของหัวหน้าคณะ

3. พันโทแสวง ทัพพะสุต ทำหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ
4. พันตรีกระจ่าง ผลเพิ่ม ทำหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ
5. ร้อยโทสมาน วีระไวทยะ ทำหน้าที่นายทหารคนสนิทหัวหน้าคณะ
6. ร้อยตำรวจโทธานี สาทรกิจ ทำหน้าที่ล่ามภาษาจีน

สำหรับร้อยตำรวจโทธานีผู้นี้ อธิบดีกรมตำรวจส่งไป

ทำงานใต้ดินกับฝ่ายทหารโดยให้ทำหน้าที่ผู้บังคับหน่วยไปรษณีย์สนาม
ประจำกองบัญชาการกองพลที่ 3

วันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2487 คณะผู้แทนกองบัญชาการ
ทหารสูงสุดได้เดินทางไปถึงที่นัดหมายริมฝั่งแม่น้ำลำ ทหารจีนได้มา
รับที่ท่าข้ามไปเมืองเชียงล้อ พลกับพลตรีวิเวียง ผู้บัญชาการกองพลที่ 93
แต่ไม่พบพันโทขาบ กุญชร มาพบตามนัด ทราบจากฝ่ายจีนว่า พัน
โทหม่อมหลวงขาบ กุญชร ตั้งใจจะมาพบกับคณะผู้แทนทหารไทย
ในวันนี้ด้วย แต่เผอิญมีธุระที่จุงกิง จำเป็นต้องรีบกลับ

การประชุมระหว่างฝ่ายทหารจีนกับผู้แทนกองบัญชา
ทหารสูงสุด สรุปได้ว่า ฝ่ายจีนได้แสดงความเห็นใจและเข้าใจใน
ความจำเป็นของฝ่ายไทยดี ซึ่งฝ่ายไทยได้ขอร้องให้ฝ่ายจีนให้ชี้แจงเรื่องนี้ต่อสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ตลอดจน
จนคนไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในขบวนการเสรีไทยได้รับทราบด้วย ได้มีการหารือกันเกี่ยวกับการส่งข่าวติดต่อกัน
การแลกเปลี่ยนข่าว เหตุการณ์และความเคลื่อนไหวสำคัญๆ ต่อจากนั้นเป็นการทำความตกลงเรื่องกอง
ทหารของแต่ละฝ่าย ล้าแดนซึ่งกันและกัน โดยถือเอาแม่น้ำลำ-แม่น้ำโขง-ปางลัจจา และเส้นเขตแดน
ระหว่างมณฑลยูนนานของจีนกับประเทศพม่า เป็นเส้นปันแดน ทางฝ่ายจีนได้ให้คำรับรองว่าจะติดต่อให้
มีการทิ้งระเบิดของฝ่ายสัมพันธมิตรในประเทศไทย เฉพาะตำบลที่สำคัญในทางยุทธศาสตร์เท่านั้น เพื่อ
บรรเทาความเสียหายเกี่ยวกับทรัพย์สินและชีวิตของคนไทย ทั้งนี้ ตราบใดที่กองทัพญี่ปุ่นยังตั้งอยู่ใน
ประเทศไทย ตราบนั้นฝ่ายสัมพันธมิตรก็ยังคงมีความจำเป็นจะต้องส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดทำลายอยู่ตลอด
มา

สุดท้ายเป็นการวางแผนร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร ขับไล่ทหารญี่ปุ่นจากประเทศไทย ขณะนั้น
ทางฝ่ายสัมพันธมิตรกำลังเตรียมการรุกใหญ่ กองทัพจีนได้จัดเตรียมกำลังไว้ 10 กองพล สำหรับทำการ
รุกเข้าทางเหนือของประเทศพม่า เพื่อสมทบกับกำลังของอังกฤษ ทำการรุกรุกจากพรมแดนประเทศอินเดีย โดย
ฝ่ายจีนจะแจ้งให้ไทยทราบ เมื่อเริ่มเปิดฉากการรุก เพื่อให้ทางประเทศไทยลงมือกวาดล้างกองทัพญี่ปุ่น

ภาพทศ โดใจนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น

พร้อมกัน ซึ่งฝ่ายจีนจะส่งเครื่องบินมาช่วยเหลือและรวมมือกับกองทัพไทยด้วย

เมื่อ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับรายงานผลการพบปะกับฝ่ายทหารจีนดังกล่าวแล้ว ได้เตรียมการที่จะส่งนายทหารไปประจำกองบัญชาการของจอมพลเจียงไคเช็ค ที่จุงกิงในฐานะนายทหารติดต่อ และคัดเลือกได้พันเอกพระสงคราม ภัคดี (แม่น้ เหมะจุทา) ให้ปฏิบัติหน้าที่นี้ แต่ขณะที่กำลังรอคำตอบจากฝ่ายจีนอยู่นั้น ฝ่ายญี่ปุ่นเริ่มทราบระแคะระคายเรื่องที่ฝ่ายไทยติดต่อกับกองทัพจีน

ต่อมาอีกประมาณเดือนเศษ ฝ่ายไทยจึงได้รับจดหมายจากฝ่ายจีน ให้ส่งผู้แทนรัฐบาลและผู้แทนกองทัพไทยผู้มีอำนาจเต็ม ไปพบจอมพลเจียงไคเช็คที่จุงกิง เพื่อเจรจาดกลงกับฝ่ายสัมพันธมิตรทั้งทางการเมืองและการทหารเป็นขั้นสุดท้าย โดยรัฐบาลจีนจะจัดเครื่องบินมารับที่เชียงรุ่ง ขอให้ฝ่ายไทยเดินทางไปรออยู่ที่เชียงล้อ ซึ่งฝ่ายทหารจีนรับรองที่จะให้ความปลอดภัยแก่คณะผู้แทนไทยโดยตลอด

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กำหนดตัวคณะผู้แทนไว้ โดยให้พร้อมที่จะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ได้ทันทีที่รับคำสั่ง ดังนี้

1. พลตำรวจเอกอตุลย์ อตุลเดชจรัส	เป็นหัวหน้าคณะ
2. พันเอกประยูร ภมรมนตรี	เป็นผู้แทนฝ่ายการเมือง
3. พลตรีหลวงทวยสงคราม	เป็นผู้แทนฝ่ายทหาร
4. พันเอกเนตร เหมะโยธิน	เป็นผู้แทนฝ่ายทหาร

แต่แล้ว ในวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2487 จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากเหตุที่สภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนดระเบียบราชการการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ พุทธศักราช 2487 และพระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบุรีมณฑล พุทธศักราช 2487 ต่อมา จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้พ้นจากตำแหน่งราชการทุกตำแหน่ง รวมทั้งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก และแม่ทัพบก เมื่อเป็นเช่นนี้ การติดต่อระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพจีน ตามนโยบายของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงต้องระงับลงโดยปริยาย

นอกจากนี้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังได้ดำเนินกิจการสร้างฐานทัพที่เพชรบูรณ์ เพื่อเตรียมการรบกับญี่ปุ่นในขั้นสุดท้าย พร้อมทั้งตั้งกองทัพที่ 2 ขึ้นที่จังหวัดลพบุรี ส่งหน่วยทหารบางหน่วยของกองทัพที่ 2 และโรงเรียนนายร้อยทหารบกไปตั้งที่เพชรบูรณ์ ก็ได้ดำเนินการเตรียมต่อสู้ขัดขวางลิดรอนกำลังญี่ปุ่นในด้านเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา แต่งานทุกอย่างได้หยุดชะงักลง เนื่องจากการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การดำเนินงานใต้ดินของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งผลให้กับผู้ดำเนินงานต่อต้านญี่ปุ่นเป็นอันมากในเวลาต่อมา นายทหารไทยและเสรีไทยส่วนหนึ่งในขณะนั้น ย่อมตระหนักแน่ชัดถึงความพยายามต่อต้านญี่ปุ่นอย่างลับๆ ของท่าน และแม้ว่า

จะเพิ่งเปิดเผยให้ทราบในเวลาหลังจากสงครามโลกได้ยุติลงนานนับสิบๆ ปี แต่ความจริงก็เป็นที่ประจักษ์แก่ทุกคนในขณะนี้แล้ว

การวางแผนกำลังรบ

ในตอนกลางปี พ.ศ.2486 เป็นต้นไป กองทัพญี่ปุ่นได้ถูกพันธมิตรทำการโต้ตอบอย่างหนัก กระทำให้กองทัพญี่ปุ่นต้องร่นถอย และค่อนข้างจะอ่อนกำลังลง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ที่ที่จะทำการต่อสู้ญี่ปุ่น เพื่อขับไล่ให้ออกไปจากแผ่นดินไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ดำเนินการผูกมิตรและยินยอมให้กับญี่ปุ่นเท่าที่จะกระทำได้เสมอมา แต่ในขณะเดียวกัน ก็ได้ทำการขัดขวางและบั่นทอนกำลังของญี่ปุ่นตลอดมา การโอนอ่อนต่อญี่ปุ่นในบางกรณี ทำให้กำลังกองทัพของเราไม่ถูกปลด และมีความเข้มแข็ง กำลังของญี่ปุ่นในประเทศไทยหลังจากได้ถูกกองทัพพันธมิตรบุกตะลุย ทำให้กำลังในด้านต่างๆ เริ่มอ่อนกำลังลง ฉะนั้น ถ้ามีการต่อสู้กับกองทัพไทย ก็คงพอตีพอเหวี่ยงกัน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สร้างฐานทัพขึ้นที่เพชรบูรณ์ สร้างทางเชื่อมติดต่อระหว่างกรุงเทพฯถึงลำปาง ตลอดไปจนถึงติดต่อกับกองทัพจีนในยูนนานได้ ซึ่งได้ทำการติดต่อกันไว้แล้ว ญี่ปุ่นได้อ่อนกำลังลงไปมาก ถึงเราจะแข็งข้อเอาบ้าง ญี่ปุ่นคงไม่กล้าท้าทายต่อประเทศไทยได้ ในการสู้รบกับญี่ปุ่น เราก็จะหันกลับจากทางเหนือเข้าสู่กับญี่ปุ่น โดยยึดเส้นทางหลักกรุงเทพฯ-ลำปางผ่านเพชรบูรณ์ เป็นเส้นทางเคลื่อนที่ ได้ตกลงวางแผนเตรียมการ โดยให้กองพลที่ 1 ซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ยกออกมาตั้งอยู่ตอนเหนือของกรุงเทพฯ ล้อมกรุงเทพฯไว้ และให้กองพล 1 เป็นกองหน้าของกองทัพที่ 2 เตรียมวางแผนไปตามแม่น้ำป่าสัก ตั้งแต่แก่งคอย สระบุรีถึงท่าเรือ มีกองหนุนตั้งเรียงรายขึ้นไปตั้งแต่ลพบุรี ไปจนถึงชัยบาดาลและเพชรบูรณ์เหนือขึ้นไป จากนั้นเรามีกองทัพพายัพทำหน้าที่ปลดอาวุธญี่ปุ่นที่ลำปางและเชียงใหม่ ให้กองทัพพายัพเป็นกองทัพหนุนของกองทัพที่ 2 เพราะเกรงว่าญี่ปุ่นจะส่งกำลังขึ้นมาช่วย จากอินโดจีนและมลายู แผนการยุทธกับญี่ปุ่นดังที่ได้กล่าวมานี้ จึงเป็นงานสำคัญยิ่งและเป็นงานขึ้นหัวใจของชาติ ถ้าทางสายนี้และฐานทัพที่เพชรบูรณ์เสร็จไม่ทันเวลา การรบกับญี่ปุ่นก็ทำไม่ได้ เพราะเราไม่สามารถชนกำลังมาช่วยทำการรบกับญี่ปุ่นได้เลย เหตุผลดังกล่าว ทำให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องเร่งงานเป็นการใหญ่ **เสียเท่าใดก็เสียไป** เพราะเป็นงานกู้ชาติโดยแท้ พวกเราจะต้องเสียสละกันในครั้งนี้เพื่อชาติและบ้านเมืองของเราเราจะยอมให้งานนี้หยุดกลางคันไม่ได้เป็นอันขาด

นี่คือแผนการสู้รบกับญี่ปุ่นที่ได้วางไว้ตามแผนยุทธการ

การสร้างฐานทัพที่เพชรบูรณ์เพื่อการกู้ชาติ แต่ฝ่ายการเมืองหาได้คิดคำนึงถึงเรื่องนี้ไม่ แต่กลับถือเอาความลำบากในการก่อสร้างเพชรบูรณ์ และมีการล้มตายกันมาก เป็นการล้มจอมพล ป. พิบูลสงครามทางการเมือง และหวังพึ่งสัมพันธมิตรมาช่วยเหลือ เพื่อกำจัดจอมพล ป. พิบูลสงคราม และญี่ปุ่นเท่านั้น

การสร้างฐานทัพที่เพชรบูรณ์ ญี่ปุ่นก็มีความสงสัย และมีความหวาดระแวงในท่าทีของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยเฉพาะต่อโครงการย้ายเมืองหลวงใหม่ไปจังหวัดเพชรบูรณ์ พล.ท.นากามูระกล่าวถึงโครงการนี้ว่า "ตั้งแต่ปลายปีที่แล้ว (พ.ศ.2486) ข้าพเจ้าก็ได้เริ่มทราบข่าวเรื่องรัฐบาลไทยจะมีโครงการย้ายเมืองหลวงอยู่บ้าง แต่ครั้งเมื่อเรื่องนี้ปรากฏกลายเป็นเรื่องจริงแล้ว เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจฝ่ายญี่ปุ่นเรามาก" และ "เกี่ยวกับการย้ายเมืองหลวงใหม่นี้ ข้าพเจ้าขอตั้งข้อสังเกตดังต่อไปนี้"

1. นายพิบูล (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) คงเห็นว่าสถานการณ์ของสงครามมหาเอเชียบูรพานั้น ฝ่ายญี่ปุ่นเริ่มตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสถานที่ ซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายไปได้ทันที จึงคิดพยายามหาทางออกเพื่อปลีกตัวจากญี่ปุ่น โดยการเตรียมสถานที่แห่งใหม่ โดยเฉพาะช่วงภายหลังที่เขาปฏิเสธที่จะเดินทางไปร่วมประชุมนานาชาติแห่งมหาเอเชียบูรพาแล้วทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายญี่ปุ่น ต่างก็มีความหวาดระแวงต่อกันและกัน นายกฯ พิบูลจึงได้ตัดสินใจดำเนินการย้ายเมืองหลวงโดยเร็ว

2. ปัญหาการเมืองภายในประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างนายกฯ พิบูลกับนายปรีดีไม่สู้จะดีนัก และนายกฯ พิบูลก็มีความระแวงศัตรูการเมืองภายใน ถ้าหากว่าศัตรูทางการเมืองพวกนี้ จะพยายามโค่นล้มรัฐบาลพิบูล โดยได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายญี่ปุ่นแล้ว นายกฯ พิบูลก็สามารถจะมีที่มั่นแห่งใหม่ที่เพชรบูรณ์ไว้ต่อสู้กับศัตรูทางการเมืองและฝ่ายญี่ปุ่นได้ เพราะที่เพชรบูรณ์มีความเหมาะสมที่สุดทั้งในแง่ยุทธศาสตร์ทางทหารและการเมือง แต่ที่เพชรบูรณ์ก็มีปัญหาสำคัญว่าเป็นแหล่งที่มีไข้มาลาเรียชุกชุม และไม่มีน้ำดื่ม

3. นายกฯ พิบูลได้อธิบายให้ข้าพเจ้าฟังว่า สาเหตุที่รัฐบาลดำริจะย้ายเมืองหลวงไปเพชรบูรณ์ ก็เพื่อเป็นการรักษาคุนยับัญชาการทหารของไทยและญี่ปุ่น และเพื่อเป็นการรักษามรดกวัฒนธรรมอันมีค่าของไทย ในกรณีนี้ที่ทางกรุงเทพฯถูกโจมตีอย่างหนักจากฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ข้ออ้างนี้ก็ดูจะเชื่อถือไม่ค่อยได้นัก การสร้างเมืองหลวงใหม่นี้ มีการเกณฑ์แรงงานจากทั่วประเทศหลายหมื่นคน ใช้งบประมาณจำนวน 100 ล้านบาท เร่งทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน มีผู้คนล้มตายจำนวนมาก และสำคัญคือการสร้างเมืองหลวงใหม่นี้เป็นประเด็นที่รัฐบาลพิบูลถูกประชาชนวิพากษ์วิจารณ์แสดงความไม่พอใจจำนวนมาก สภาพเช่นนี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อฝ่ายญี่ปุ่นซึ่งเป็นพันธมิตรกับฝ่ายไทยด้วย... ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จึงเป็นไปได้ว่า ความต้องการที่จะให้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามออก มียู่ในฝ่ายทหารญี่ปุ่นซึ่งเริ่มหวาดระแวงจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในขณะนั้นด้วย และจะผลักดันให้ฝ่ายทหารญี่ปุ่นหันเข้ามาแทรกแซงหรือกดดันให้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและมติของสภาผู้แทนราษฎร หรืออีกนัยหนึ่งคือออกจากอำนาจไป เพื่อเปิดทางให้มีการจัดตั้งคณะรัฐบาลใหม่ หรือเปิดทางให้

ฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งฝ่ายทหารญี่ปุ่นแลเห็นว่า มีหน้าที่เป็นมิตรมากกว่า ขึ้นนามีอำนาจแทนฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม”

พล.ท.นากามูระ กล่าวถึงนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ว่า

ปรีดีเป็นหัวหน้าของฝ่ายพลเรือน ข้าพเจ้าได้พบปะกับเขาเพียง 3 ครั้งเท่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับนายฯ พิบูลมีข่าวลืออยู่มากมาย แต่ข้าพเจ้าไม่ได้สนใจเท่าไรนัก ที่สนใจมีเพียงว่า ปรีดีเป็นหัวหน้าใหญ่ฝ่ายสัมพันธมิตรคนหนึ่ง แต่เขามีตำแหน่งสูง คือเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และมีอิทธิพลอยู่มาก การติดตามความเคลื่อนไหวเป็นไปได้ยาก และจะพบปะกันบ่อยๆ ก็ไม่ค่อยได้ ข้าพเจ้าได้เฝ้าติดตามการเคลื่อนไหวของเขายู่เสมอมา ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นว่า ปรีดีนั้นเป็นคนฉลาด มีความคิดที่รอบคอบมาก เพราะฉะนั้น เขาคงไม่คิดจะต่อสู้กับฝ่ายญี่ปุ่นโดยตรงหรือต่อต้านอย่างเผชิญหน้ากับฝ่ายญี่ปุ่น ถึงแม้ว่าเขาจะมีความสัมพันธ์กับฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างมากก็ตาม นอกเสียจากว่าทหารญี่ปุ่นจะไปทำสิ่งที่ไม่ดีหรืออยู่ติธรรม ความไม่น่านับถือแก่เขาและคนไทยโดยทั่วไป

นายพล นากามูระ ได้ให้การต่อศาลอาชญากรรมสงคราม โดยเป็นพยานให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ต้องผ่านวิธีการโดยต้องขออนุญาตจากผู้บัญชาการกองทัพอังกฤษก่อน เมื่อผู้บัญชาการกองทัพอังกฤษตอบมาไม่ขัดข้อง จึงได้ดำเนินการ

“วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2488 กำหนดเป็นวันให้การ ข้าพเจ้าได้ไปรายงานตัวที่ห้องข่าวสารของกองทัพอังกฤษ และให้ปากคำกับพระมกุฎราชกุมารวิมลศาสตร์ ซึ่งมีอดีตเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา และปัจจุบันเป็นทนายความของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทั้งนี้มีนายทหารอังกฤษนั่งฟังอยู่ด้วย

เขาถามว่า “จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เข้าร่วมกับญี่ปุ่นบุกเข้าไปในพม่าผ่านรัฐฉาน ข้อนี้มีสถานการณ์ความจริงในขณะนั้นอย่างไร”

ตอบว่า “เรื่องนี้ไม่เป็นความจริง กองทหารไทยเข้าไปรักษาภายในภาคเหนือของรัฐฉาน ด้วยกำลังเพียงเล็กน้อย เป็นการเรียกร้องของกองทัพญี่ปุ่น กองทหารไทยไม่เคยบุกเข้าไปในประเทศจีน และประเทศพม่าด้วยตนเอง ความต้องการของกองทัพญี่ปุ่นในขณะนั้น คือต้องการให้กองทัพไทยปฏิบัติอย่างแข็งขันต่อรัฐบาลจุงกิง ข้อนี้เป็นเรื่องธรรมดา แต่กองทัพไทยไม่เคยข้ามชายแดนไปเลย”

ถามว่า “เหตุการณ์ที่ระนองเป็นอย่างไรบ้าง”

ตอบว่า “เหตุการณ์นั้นเป็นเรื่องเคราะห์ร้ายที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เกิดขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนรัฐบาลจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาเป็นนายควง อภัยวงศ์ และกองกำลังส่วนหนึ่ง ซึ่งสังกัดกองทัพมลายูของญี่ปุ่น กองกำลังนั้นอยู่ติดกับกองทัพของข้าพเจ้า ซึ่งไม่ทราบสถานการณ์อย่างแน่ชัดในขณะนั้น เป็นผู้ก่อเหตุการณ์ขึ้น เป็นการปฏิบัติที่ผิดพลาดและน่าเสียใจอย่างมาก ในตอนนั้นข้าพเจ้าใน

ฐานะเป็นผู้แทนของ พล.ท.อิชิคุโร ผู้บัญชาการทัพหลายได้กล่าวขอมาต่อฝ่ายไทย และเป็นผู้นำคำขอ
อภัยของรัฐมนตรีกลาโหม หัวหน้าเสนาธิการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการกองทัพใหญ่ จอมพลเทราอุจิ ไป
มอบให้กับจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีควง และรัฐมนตรีกลาโหม พล.ร.อ.สินธุ์ เรื่องนี้ไม่
เกี่ยวข้องกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม”

ถามว่า “จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่และสม่ำเสมอกับฝ่ายญี่ปุ่นหรือไม่”

ตอบว่า “ประเทศญี่ปุ่นและไทยเป็นสัมพันธมิตรกัน จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้บัญชาการ
ทหารสูงสุด เป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นนักการเมืองที่น่านับถือยกย่อง ท่านได้ให้ความร่วมมือตามการ
เรียกร้องของทหารญี่ปุ่นภายในขอบเขตที่จำเป็นตามหลักของสัมพันธมิตรท่านได้แสดงให้เห็นอย่างองอาจว่า
จะไม่ปฏิบัติเรื่องใดๆ ที่กระทบกระเทือนต่อเอกราชและศักดิ์ศรีของประเทศไทย”

ถามว่า “ถ้าเช่นนั้น มีอะไรเป็นตัวอย่างบ้าง”

ตอบว่า “เรื่องเอกอัครราชทูต หลุยโฆ กามิ ขอร้องให้เขาไปเข้าร่วมประชุมวงไพบูลย์มหาเอเชียถึง
3-4 ครั้ง ข้าพเจ้าไปด้วยกับเอกอัครราชทูตด้วยอีก 2 ครั้ง แต่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตอบปฏิเสธ
อย่างสิ้นเชิง”

ถามว่า “มีตัวอย่างอื่นๆ อีกหรือไม่”

ตอบว่า “จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตัดสินใจย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่เพชรบูรณ์ เมื่อพิจารณา
สถานการณ์ทั่วไปของสงครามมหาเอเชียบูรพาแล้ว การเริ่มสร้างเมืองหลวงใหม่ เป็นการขัดกับข้อเรียก
ร้องของฝ่ายญี่ปุ่นในขณะนั้น ซึ่งต้องการวัสดุก่อสร้างจำนวนมากเพื่อไปสร้างและซ่อมถนน ท่านไม่ได้ให้
ความร่วมมือกับฝ่ายญี่ปุ่นอย่างแข็งขันเลย คือไม่ได้ยุติการก่อสร้างเมืองหลวงแห่งใหม่ ข้าพเจ้าสามารถ
บอกเรื่องนี้ได้อย่างชัดเจน และมีความเชื่อมั่นในข้อเท็จจริงที่ว่า

ข้อที่หนึ่ง การที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้าร่วมเป็นสัมพันธมิตรกับญี่ปุ่น เพราะท่านรักเมือง
ไทย ท่านพยายามรักษาเอกราชของไทย และท่านไม่มีเจตนาที่จะสู้รบกับฝ่ายสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

ข้อที่สอง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกองทัพญี่ปุ่นนั้น เฉพาะ
ภายในขอบเขตหน้าที่ ซึ่งต้องปฏิบัติในฐานะเป็นกองทัพสัมพันธมิตร และเพื่อป้องกันมิให้ทหารญี่ปุ่น
ปฏิบัติแบบที่อยู่ในประเทศอินโดจีน-ฝรั่งเศส ข้อนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของจอมพล ป. พิบูลสงคราม
เป็นสำคัญ นี่คือการตัดสินใจอย่างแน่วแน่ และเป็นการปฏิบัติของผู้ที่รักชาติ ท่านเป็นบุคคลที่คนไทยน่าจะ
จะรู้สึกเป็นที่นับคุณ **สรุปแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้ที่รักษาอันดับหนึ่งของเมืองไทย และ
ต้องมารับเคราะห์กรรม ถูกนิทรว่ำร้ายจากฝ่ายสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ โดยลำพังเพียงคนเดียว ท่าน**

ไม่สู้รบกับกองทัพญี่ปุ่น เพื่อช่วยรักษาสภาพประเทศไทยไม่ให้ถูกเผาทำลาย สามารถรักษาเอกราชของ
ไทยมาได้จนถึงทุกวันนี้ ท่านเป็นบุชชนี่บุคคลและเป็นผู้ที่สามารถรู้แนวโน้มของสถานการณ์ เป็นผู้ที่ปฏิบัติ
เพื่อรักษาเอกราชของไทย”

การให้ปากคำของข้าพเจ้ามีเพียงเท่านี้
ข้าพเจ้าจับมือกับพระมหามุนีอย่างหนักแน่น และ
ท่านได้ลาไป หลังจากนั้นอีกไม่นาน ศาลฎีกาได้มีคำ
ตัดสินว่า การพิจารณาคดีอาชญากรรมสงครามนั้น ขัด
กับกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย จอมพล ป. พิบูล
สงคราม และคณะทุกคนได้รับการปลดปล่อย และ
พวกข้าพเจ้าได้ฉลองและดื่มสุราแสดงความยินดีกับ
พวกเขาในครั้งนี้นี้ด้วย”

การให้การของนายพล นากามูระ เป็นการ
ให้การต่อศาลอาชญากรรมสงคราม ซึ่งนายพล นากามูระ
ได้ให้การว่าคนไทยน่าจะรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อจอมพล
ป. พิบูลสงคราม ที่สภาพเมืองไทยไม่ได้อถูกเผาทำลาย
และสามารถรักษาเอกราชของไทยมาได้จนถึงทุกวันนี้
เพชรบูรณ์ว่า เป็นที่ๆ เหมาะสมที่สุด ทั้งในแง่ยุทธศาสตร์ทางทหารและการเมือง

ปืนใหญ่ยุคนั้น

อนึ่ง ยังได้กล่าวถึงการสร้างฐานทัพที่จังหวัด

พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส

จำเป็นต้องกล่าวถึงบุคคลผู้นี้ ซึ่งมีฉายาว่า นายพลตาตุ เขาเป็นผู้ที่ไม่ยอมที่จะเข้าพบกับใคร และ
ชอบทำงานกลางคืน เป็นบุคคลที่มีความแปลกอยู่ เพื่อนๆ พวกกันเกรงใจ และก็ไม่มีความที่จะไปต่อแยะ การ
ปฏิบัติงาน ดูเสมือนจะทำงานโดยลำพัง เป็นเพื่อนสนิทกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม มานับแต่ก่อน
เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 และได้สนับสนุนจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาโดยตลอดอย่างแข็ง
ขัน ได้ทำการปราบปรามผู้ที่คิดจะต่อต้านล้มล้างรัฐบาลอย่างจริงจัง ในฐานะที่เป็นอธิบดีกรมตำรวจ เมื่อ
ครั้งที่กองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ามาในประเทศไทย พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส เป็นคนสำคัญคนหนึ่ง
ในคณะรัฐมนตรี ที่เห็นพ้องและสนับสนุนจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในนโยบายยุติการสู้รบ เพื่อเปิดการ
เจรจาด้วยฝ่ายญี่ปุ่น และเข้าร่วมเป็นพันธมิตรร่วมกับญี่ปุ่น

พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส ได้ปฏิบัติงานร่วมกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาอย่างใกล้ชิด

ในทางการเมืองและในการเคลื่อนไหวใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่น กล่าวกันว่า พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส นั้น เป็นหนึ่งในบรรดากลุ่มผู้นำระบอบใหม่ที่ไม่มีความสัมพันธ์และนิยมฝ่ายญี่ปุ่น

พลโท นากามูระ ผู้บัญชาการทหารญี่ปุ่นในประเทศไทย ได้กล่าวกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม ว่า “อยากพบกับพล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส สักครั้ง เพราะเป็นคนที่ทหารญี่ปุ่นต้องระมัดระวังเป็นที่สุดในบรรดาผู้นำการเมืองของไทย เท่าที่ทราบไม่มีคนญี่ปุ่นสักคนที่เคยพูดกับเขาเลย และคนญี่ปุ่นที่เคยเห็นหน้าเขามีน้อยมาก ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าได้เคยเชิญเขามาในงานเลี้ยงบ่อยๆ แต่เขาไม่เคยมาสักครั้งเดียว ทหารญี่ปุ่นมีความสนใจต่ออดุลย์มาก เพราะสงสัยว่าเขาคงมีความสัมพันธ์กับงานใต้ดินของเสรีไทย ในฐานะเป็นหัวหน้าใหญ่ฝ่ายสัมพันธมิตร ฝ่ายญี่ปุ่นเชื่อว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของฝ่ายต่อต้านญี่ปุ่นอย่างแน่นอน”

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ตอบแบบหัวร่อชอบใจว่า “การพบกับเขานั้น แม้กระทั่งข้าพเจ้าเองก็มีอยู่น้อยครั้งมาก เขาเป็นคนที่ปฏิบัติภาระหน้าที่แบบแปลกประหลาด ทำงานติดต่อกัน 1-2 เดือน โดยไม่ยอมกลับบ้านเลย เหมือนกับทอດที่ภรรยาไปแล้ว และแม้แต่เขาได้รับพระราชทานอิสริยาภรณ์ชั้นหนึ่งจากในหลวง เขาก็เป็นคนเดียวที่รอเขาเท่าใดก็ไม่ยอมมารับเลย เขาเป็นคนหนึ่งที่น่านอกจากงานราชการสำคัญแล้ว จะไม่ยอมพบกับใคร สรุปลงแล้วเขาเป็นคนที่ปฏิบัติงานเฉพาะแต่ในเวลากลางคืน ดังนั้น ทุกคนกลัวเขา และประมาทเขาไม่ได้ การทำงานภายในกรมตำรวจเอง ก็มีความจริงเครียดอยู่พอสมควร แม้ว่าเขาจะเป็นตัวเชื่อมกับนายกรัฐมนตรีพิบูล เขาก็มีอำนาจโดยตัวของเขาเองอยู่มาก”

พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส เป็นผู้ที่มีความสนิทสนมกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาก และคบกันมาตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก มากินนอนอยู่ที่บ้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นประจำ การที่พล.ต.อ.อดุลย์ ไปเข้าอยู่กับนายปรีดี พนมยงค์ ในขบวนการเสรีไทย โดยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไม่บอกให้ไปนั้น คงเป็นไปได้ ผมได้กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่าทั้งสองคนคือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับนายปรีดี พนมยงค์ นั้น **ต้องรู้จัก ในการต่อสู้กับญี่ปุ่น จะโกรธกัน จนตัดเป็นตัดตายกันนั้น เป็นไปไม่ได้** เป็นการเสแสร้ง ปิดบังความจริงในการกระทำที่ได้ดิน

ผมเชื่อว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้สั่งให้พล.ต.อ.อดุลย์ อดุลเดชจรัส ไปช่วยงานเสรีไทยกับนายปรีดี พนมยงค์

สองเอกบุรุษ ลู้ศึก

สงครามโลกครั้งที่ 2 ในด้านตะวันออกเป็นการสงครามระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ซึ่งร่วมกับอังกฤษในภายหลัง เมื่อญี่ปุ่นบุกเข้าโจมตีฟิลิปปินส์และเบอร์มิวดาที่เกาะฮาวาย

การทำสงคราม โดยลักษณะของการรุกรบ ฝ่ายเข้าตีจะต้องแน่ใจในการรบว่า จะเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายที่ต่อต้าน ก็จะต้องเตรียมการตั้งรับตั้งแต่มีข่าวว่าจะถูกโจมตี

ยุทธศาสตร์การทำสงครามนั้น เป็นกลยุทธ์ที่ยกย่อนและเล่ห์กล

ญี่ปุ่นบุกประเทศไทยเพื่อทำการรบกับอังกฤษ เป็นข่าวที่รู้กันล่วงหน้า ประเทศไทยได้เตรียม

แผนการต่อสู้กองทหารญี่ปุ่น

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยกำลังทหาร	นายปรีดี พนมยงค์ ด้วยกำลังพลเรือน
1) พยายามสงวนกำลังทหารไม่ให้ถูกปลดอาวุธ	1) กำหนดนโยบาย ก. พยายามโค่นอำนาจรัฐบาลจอมพล ป. ข. พยายามก่อวินาศกรรมต่อฝ่ายญี่ปุ่น ค. พยายามโฆษณาทำลายความเชื่อถือและความนิยมในรัฐบาลจอมพลและญี่ปุ่น ในขณะเดียวเผยแพร่ให้เกิดศรัทธาในชัยชนะและอุดมการณ์ของฝ่ายสัมพันธมิตร
2) ปรับปรุงประเทศให้เจริญทัดเทียมกับประเทศตะวันตก	2) ชักชวนกลุ่มนักศึกษาระรมศาสตร์ ข้าราชการ พลเรือน เข้าร่วมขบวนการเสรีไทย
3) บำรุงบ้านเมืองให้เข้มแข็ง	3) ชักชวนกองทัพเรือเข้าร่วมขบวนการเสรีไทย
4) บันทอนกำลังทหารญี่ปุ่นด้วยอุบายต่างๆ	4) ติดต่อยุทธวิธีกับเสรีไทยในอังกฤษและในอเมริกา
5) เมื่อกำลังญี่ปุ่นอ่อนแอลงพอวัดพอเหวี่ยงกันให้ดำเนินต่อต้าน โดย	5) หาแนวร่วมในสภาผู้แทนราษฎร
6) สร้างฐานทัพที่เพชรบูรณ์	6) ติดต่อกับความเข้าใจกับสหรัฐอเมริกาที่ยังเข้าใจผิดอยู่
7) ตั้งกองทัพอากาศที่ 2 เพิ่มเติมกำลังที่สมบูรณ์	7) ผูกฝอยบอมบ์กำลังเสรีไทยในประเทศให้รู้จักการทหารและใช้อาวุธ
8) วางกำลังล้อมกรุงเทพระดับและตามแนวแม่น้ำป่าสัก	8) ใช้วิทยุจากแคนดี้ ทำการปลุกระดมประชาชน และชักชวนผู้ร่วมมือกับญี่ปุ่น จะจับขึ้นศาลอาชญากรรมสงคราม
9) ติดต่อกองทัพอากาศ ทำการร่วมรบญี่ปุ่น	

การป้องกันอย่างเต็มที่ แต่ไม่สามารถจะหนีพ้น ต้องถูกบังคับให้ร่วมรบเป็นฝ่ายญี่ปุ่น

การเตรียมรับการบุกรุกของฝ่ายญี่ปุ่น ได้มีการเตรียมหลายประการ แต่การเตรียมที่สำคัญเพื่อป้องกันเอกราชนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับนายปรีดี พนมยงค์ ได้รู้จักเป็นความลับเพียงสองคนเท่านั้น และจะต้องดำเนินการปิดบังให้ผู้อื่นไม่รู้ได้ จะต้องดำเนินให้เห็นเป็นจริงเป็นจังอย่างต่อเนื่อง แต่ความตกลงรู้จักกันเฉพาะเพียง 2 คนนั้น จะรู้ก่อนหรือรู้หลังญี่ปุ่นบุก เป็นเรื่องที่พิสูจน์ความจริงค่อนข้างยาก แต่ความมุ่งหมายนั้น คือ

"การแบ่งกันอยู่คนละฝ่าย และฝ่ายใดชนะ ไทยก็จะชนะด้วย"

การแบ่งฝ่ายนั้น ถึงแม้จะแบ่งฝ่ายกันแล้วก็ตาม แต่ความมุ่งหมายในการรบเป็นความมุ่งหมายเดียวกัน คือ การขับไล่กองทัพญี่ปุ่นออกจากประเทศไทย

ฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นฝ่ายที่จำเป็นต้องอยู่ทางฝ่ายญี่ปุ่นแน่นอน เพราะญี่ปุ่นได้บุกเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ทั้งๆ ที่ในความคิดเห็นของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ว่า "ญี่ปุ่นจะต้องแพ้สงครามในที่สุด"

จอมพล ป. พิบูลสงคราม จำต้องเอาใจญี่ปุ่น เพื่อมิให้ญี่ปุ่นทำการปลดอาวุธทหารไทย และเพื่อคุ้มกันบ้านเมืองและประชาชนมิให้ถูกญี่ปุ่นทำลาย

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้พยายามถนอมกำลังรบ ไม่ให้ญี่ปุ่นปลดอาวุธ และขณะเดียวกันก็ได้แสดงให้เห็นว่ากำลังทหารไทยนั้นอยู่ข้างฝ่ายญี่ปุ่น โดยกองทัพไทยได้ไปสู้รบกับทหารจีนทางภาคเหนือของประเทศเป็นการช่วยญี่ปุ่น

ทางฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ เมื่อญี่ปุ่นบุกประเทศไทย ก็แสดงความไม่เห็นด้วยที่จะให้ญี่ปุ่นกู้เงินไปใช้ในกองทัพ ได้มีการโต้เถียงกันกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ต้องการให้ญี่ปุ่นกู้เงินไปใช้ และในที่สุด นายปรีดี พนมยงค์ ก็ถูกขึ้นหิ้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แทนเจ้าพระยามรราช ซึ่งถึงแก่อสัญกรรมในเวลาอันใกล้

นายปรีดี พนมยงค์ ได้เกลี้ยกล่อมผู้คนเข้ามาร่วมเป็นฝ่ายขบวนการเสรีไทยติดอาวุธ และกระทำการติดต่อกันกับเสรีไทยในอังกฤษ และเสรีไทยในสหรัฐอเมริกา เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ทั้งฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม และฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ ได้พยายามระดมกำลังของแต่ละฝ่าย เพื่อสู้รบขับไล่กองทัพญี่ปุ่นให้ออกนอกประเทศ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ใช้กำลังทหารสร้างฐานทัพอากาศที่เพชรบูรณ์

นายปรีดี พนมยงค์ ใช้กำลังพลเรือสร้างขบวนการเสรีไทยติดอาวุธ

แต่ทั้งสองฝ่าย ไม่ทันได้ใช้กำลังที่ระเตรียมไว้ เพราะจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ลาออกจาก

ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยแพ้คะแนนเสียงในสภาผู้แทนราษฎร และนายปรีดี พนมยงค์ ก็ได้ใช้กำลังเสรีไทย เพราะญี่ปุ่นยอมแพ้ก่อน

สรุปการดำเนินการของเอกบุรุษทั้งสอง ได้พยายามอย่างยิ่งยวด เพื่อรักษาเอกราชของชาติไทย

ก่อนที่จะจบ ข้าพเจ้าขอแนะนำเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของทั้งสองรัฐบุรุษที่ช่วยกันต่อสู้กับญี่ปุ่น เพื่อรักษาเอกราช อธิปไตยของประเทศไทย เป็นเกร็ดประวัติของความร่วมมือกันในทางลับ ดังต่อไปนี้

เกร็ดเกี่ยวกับท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยต้องจำใจเข้าสู่สงครามด้วย โดยจำต้องเข้าข้างญี่ปุ่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ดำเนินการจัดการติดต่อกับประเทศจีน ซึ่งมีจอมพลเจียงไคเช็ค เป็นนายกรัฐมนตรี และทำสงครามกับญี่ปุ่นอยู่ เป็นงานใต้ดินที่ต้องปกปิดมิให้ญี่ปุ่นได้ล่วงรู้ ทั้งนี้ก็เพื่อจะทำการกำจัดญี่ปุ่นให้พ้นประเทศไทย และการดำเนินการก็สามารถกระทำได้ เพราะไทยได้เคลื่อนกองทัพไปทำการรบกับจีนทางภาคเหนือ จึงเป็นโอกาสที่ไทยได้ทำการติดต่อกับจีนได้ ได้มีการกล่าวหาว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม ทำการเสแสร้ง เพื่อเป็นการแก้ตัวที่ร่วมรบกับญี่ปุ่น

พลอากาศเอก หาริน หงสกุล ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ในขณะนั้น ได้กล่าวยืนยันการกระทำของท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศที่อังกฤษ ในการเลกเชอร์เรื่อง **“ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2”** โดยอธิบายว่า ทำไมเราต้องยอมเข้ากับญี่ปุ่นในตอนแรก และสรุปในคำบรรยายว่า เรามีการต้านทานญี่ปุ่น 3 ทางด้วยกัน

ขอเริ่มเรื่องที่ พลอากาศเอก หาริน หงสกุล ได้บรรยายดังต่อไปนี้

“...เมื่อผมเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก ดูเหมือนท่านจอมพล ป. มียศเพียงพันโท ก่อนผมสำเร็จออกมาเป็นนายทหาร ท่านได้เลื่อนยศเป็นพันเอก และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้วย ในสมัยที่ท่านเป็นรัฐมนตรีกองทัพก็ได้เปลี่ยนอาวุธจากปืนใหญ่ภูเขา แบบ 63 ที่ใช้กันมาแต่โบราณ มา มี ปตอ. ไฟฉาย เครื่องฟังเสียง (คือเครื่องดักเสียงเครื่องบิน) รถปืนกลหนัก รถถังแบบ 76 และอะไรต่ออะไรอีกมาก ที่โรงเรียนนายร้อยได้รับแบ่งไปฝึกด้วย กองทัพเรือมีเรือรบเพิ่มขึ้นมากมาย เริ่มด้วยเรือตอร์ปิโด 3 ลำที่สั่งต่อจากอิตาลี มีเรือดำน้ำเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์ไทย (เรือเรือดำนํ้านี้ สมเด็จพระมหิตลสาธิปศรฯ พระบรมราชชนก ทรงต้องการตั้งแต่พระองค์ท่านเริ่มเข้ารับราชการในกองทัพเรือ) เมื่อเรือหมดอายุลง ไม่มีใครสานงานต่อ (อาจจะเริ่มมีใหม่ก็มีเสียงคัดค้านกันออกมาเกลียว อะไรกันนักหนา) กองทัพอากาศเริ่มมีเครื่องบินสมัยใหม่ทั้งขับไล่และทิ้งระเบิดแทนเครื่องบินที่ทนใช้มาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 นอกจากนั้น ยังได้มีการปลุกสำนึกในความหวงแหนชาติด้วยการตั้งยุวชนทหาร เด็วยุวนี้ก็ยังมี

การฝึกกันอยู่ในโรงเรียน แต่เปลี่ยนชื่อ เรียกว่า “การฝึก ร.ด.” (รักษาดินแดน) ผมออกมารับราชการเป็นนายทหารแล้ว แต่ยังไม่มีโอกาสพบท่าน จนกระทั่งสำเร็จการฝึกและศึกษาจากโรงเรียนการบิน ท่านมาเป็นประธานระดับปีกและให้โอวาทแก่นักบิน รุ่น น.4 เป็นประวัติการณ์ครั้งแรกในเมืองไทยอีกเหมือนกัน ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมาเป็นกำลังใจระดับปีกใหม่ด้วยตนเอง (นักบินรุ่นนี้ 10 คน เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี 3 คน เป็นประธานรัฐสภา 1 คน เป็นพลอากาศเอก 6 คน)

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านสั่งให้กองทัพบุกเปิดโรงเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ 26 (พิเศษ) ขึ้นที่ต๋องวงเล็บคำว่า “พิเศษ” นี้ เพราะ

1. นักเรียน (ที่เรียกว่านายทหารฝึกหัดราชการ) รุ่นนี้ ไม่มีการสอบคัดเลือก ให้กองทัพเลือกนายทหารชั้น “หวัะที” ยศร้อยเอกและพันตรีที่ผ่านการรบมาแล้ว มาเข้าเหล่าละ 4 คน เช่น พันตรี บริบูรณ์ จุลจาริตต์ (พลเอก) พันตรี วิโรจน์ อินวระษา (พลเอก) พันตรี พิธิษฐ ฉายเหมือนวงศ์ (พลเอก) ร้อยเอก ชาญ อังศุโชติ (พลโท) เป็นต้น กับเปิดโอกาสให้กองทัพเรือและกองทัพอากาศ ส่งนายทหารเข้าร่วมเรียนเหล่าละ 4 คน ผมจึงมีโอกาสได้มาเรียนในรุ่นพิเศษนี้ด้วย

2. หลักสูตรของรุ่นนี้ ไม่กำหนดว่านานเท่าใด หลักสูตรและวิชาก็ไม่ตายตัว เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของสงครามขณะนั้น บางทีเรียนๆ ไป อาจารย์บางท่านหรือนักเรียนบางคนต้องปลีกตัวไปรบทำงานเฉพาะกิจ เสร็จแล้วก็มาเรียนมาสอนกันต่อ

3. วิชาพื้นฐานไม่สอน ถือว่ารู้แล้ว เพราะกำชับให้กองทัพเลือก “หวัะที” มา บางวิชาให้นักเรียนสอนกันเอง เช่น พันตรี อำนาจ ไชยโรจน์ (พลโท) จากโรงเรียนนายทหารม้าโซมูร์ของฝรั่งเศส สอนวิชาทหารม้า ร้อยเอก บุญมา ประพันธ์โยธิน (พลโท เอกศักดิ์) จากเวสต์พอยต์ สอนวิชาทหารช่าง เป็นต้น

4. หลักสูตรที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตามสถานะของสงครามและทิศทางของการเมือง คือ ต้องทำการรบร่วมกับญี่ปุ่น เพราะกำลังญวาร์วมรบกันไว้ เพื่อไม่ให้ไทยแตกในตอนแรก แต่ทำชนิดบัวไม่ซ่าน้ำไม่ซุ่นกับฝ่ายพันธมิตร ที่รู้แน่ว่าจะต้องกลับมาช่วยกันในช่วงหลังของสงคราม ยิ่งตอนญี่ปุ่นระแคะระคายเรื่องการตั้ง “ขบวนการเสรีไทย” และเริ่มสร้างป้อมปราการขึ้นหลายแห่งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดบางจังหวัด มีแผนที่จะ “เชือด” ไทยแน่นอน ท่านจอมพล ป. ซึ่งเป็นทั้งนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้มอบปัญหาและนโยบายของรัฐบาลมาให้พวกเรารับทราบ เพื่อหาทางปฏิบัติ รวมทั้งเสนอหนทางแก้ไข โดยผ่านอาจารย์อาวุโส 4 ท่าน คือ พันโท หลวงสรานุชิต (พลตรี) พันโท สุรจิตร์ จารุเศรณี (พลเอก) พันโท เนตร เหมะโยธิน (พลเอก) และพันตรี รัศมี รัชนิวัตติ (พลเอก)

เมื่อจบการศึกษา รุ่น 26 (พิเศษ) นี้ ก็ต้องไปทำงาน “พิเศษ” หลากอย่างให้ท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุด ทั้งเรื่องทำสงครามกับฝรั่ง (และจีน) ไม่ให้ญี่ปุ่นจับผิดได้ เตรียมทำสงครามกับญี่ปุ่นโดย

ไม่ให้ญี่ปุ่นรู้ แต่จะทำนอกหน้าไม่ได้

ช่วงปลายสงคราม ท่านหมตอำนาจลง เพราะแพ้โทวตในสภา จึงไปพักนอนที่ศูนย์การทหารปืนใหญ่ โคกกระเทียม ขุนรณนากาศกับผมบินไปเยี่ยมท่าน วันเดียวกับที่นายกาคนใหม่ (พันตรี ควงอภัยวงศ์) ไปที่นั่นด้วย ท่านนายกาคนใหม่ยังทักผมว่า “ช่วยกันดูแลกับต้นให้ดีหน่อยนะ” ท่านนายกาอภัยวงศ์ ท่านเรียกจอมพล ป. ว่า “กับต้น” มาตั้งแต่ตั้งเรียนอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสด้วยกัน และไม่เคยเปลี่ยนตำแหน่งนี้ ไม่ว่าเวลาและเหตุการณ์จะเปลี่ยนไปประการใด

หลังสงครามยุติ ผมไปเข้าโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศที่อังกฤษ ทางโรงเรียนกำหนดให้เลกเซอร์เรื่อง “ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2” ผมได้อธิบายว่า ทำไมเราต้องยอมเข้ากับญี่ปุ่นในตอนแรก และสรุปในคำบรรยายว่าเรามีการต่อต้านญี่ปุ่น 3 ทางด้วยกัน คือ

1. ประชาชนคนไทยทำกันโดยสมัครใจ ไม่มีใครชักชวนขึ้น่า ช่วยตัดกำลังญี่ปุ่นและเอื้อเพื่อฝ่ายสัมพันธมิตรที่ตกเป็นเชลยของญี่ปุ่น โดยลอบให้อาหาร ยา ตลอดจนเครื่องมือเล็กๆ
2. กองทัพประจำการทั้งสามเหล่าของไทยที่มีจอมพล ป. เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ทำอยู่อย่างลับๆ

3. ขบวนการ “เสรีไทย” ซึ่งมีท่านปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นหัวหน้า นายทหารชั้นผู้ใหญ่ของต่างประเทศหลายคน (ในชั้นที่ผมเรียน มีนายทหารอยู่ 14 ชาติ) ลูกขึ้นซักถามว่า เขาไม่ทราบว่ กองทัพไทย มีส่วนในการนี้ และในการเจรจาภายหลังสงคราม (ที่ไทยเจอเข้ากับเรื่องสหประชาการหลายเรื่อง) ก็ไม่เห็นฝ่ายไทยยกเรื่องนี้ขึ้นมาพูด เขาพากันเข้าใจว่า รัฐบาลของท่านจอมพล ป. เป็นรัฐบาล “ควิสลิง” เสียด้วยซ้ำ

ผมยืนยันในเรื่องนี้ เพราะตัวบุคคลและเอกสารอ้างอิงมีอยู่พร้อม ไม่ว่าจะด้าน S.E.A.C. (South East Asia Command) ด้านเสรีไทย และด้านกองทัพไทย เวลานั้นผมทำหน้าที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการฝ่ายการข่าวกระหนบโหล่กับทหารญี่ปุ่นอยู่ ได้ร่วมกับกองบัญชาการภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสัมพันธมิตรของลอร์ดหลุย เมท์แบตแทนด้วย

ในระหว่างท่านจอมพล ป. เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ท่านได้สั่งพลตรีหลวงพญาสงคราม (พลเอก) ผู้บัญชาการกองพลที่ 3 ในกองทัพพายัพ กับพลเอกเนตร เขมะโยธิน (พลเอก) ฝ่ายเสนาธิการของท่าน ไปเจรจากับกองทัพจีน โดยพบกับพลตรีหลิว เวี ง ที่เมืองเซียงล้อ ได้เจรจาหยุดยิง แล้วทหารทั้งสองฝ่ายนั่ง “เสีเยจิว” ด้วยกันทุกวัน แต่ก่อนที่การเจรจาจะคืบหน้าต่อไป ท่านจอมพล ป. ก็พ้นตำแหน่ง (เพราะแพ้โทวตในสภา) การเจรจาจึงหยุดอยู่เพียงนั้น พันเอกเนตร เขมะโยธิน จึงต้องกลายเป็น “พันเอกโยธี” ของขบวนการเสรีไทย ไปทำงานกับ S.E.A.C. ต่อไป มีหน้าที่ช่วยหนีบเอาผมไปเป็นผู้ช่วยท่านอีกด้วย และ

นาวาอากาศโททวี จุลละทรัพย์ ที่โลยียงเครื่องบินสัมพันธมิตรอยู่ในตอนแรก ก็ต้องกลายเป็น “พันโทดิกกี สโตน” ไปอยู่กับหน่วย O.S.S. ของอเมริกา ผมย้ำว่า ในขบวนการเสรีไทยนั่นเอง พลตำรวจเอกหลวงอดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจของรัฐบาลจอมพล ป. ก็คือ “พูเลา” รองของ “รูธ” (ท่านปรีดี พนมยงค์) หัวหน้าใหญ่เสรีไทย และ “จัมปา” บุคคลระดับหัวหน้าอีกท่านหนึ่งก็คือ พลโทหลวงสินาด โยธารักษ์ นายทหารประจำการของไทย แล้วจะกล่าวไปไปถึงนายทหารระดับ “ลิวลิว”

อนึ่ง ในวงการเสรีไทย เมื่อคนโตกรมลงมา คุณหลวงอดุลฯ เอาตัวไปเก็บไว้ ให้ส่งวิทยุติดต่อกับ S.E.A.C. คราวหนึ่ง ท่านเสนาธิการทหารอากาศ (ขุนรณนภาภาค) ไปสอบสวนชุด ดร.บัวยัง อิงภากรณ์ กับพวก ผมไปกับท่านด้วย พอเสนาธิการทหารอากาศไปรายงาน จอมพล ป. ท่านดูเอาว่า “ไปยุ่งกับเขาทำไม เรื่องของหลวงอดุลฯ เขา ที่หลังอย่าไปยุ่ง” แสดงว่าการเคลื่อนไหว ส่วนใหญ่ท่านรู้อยู่เต็มอก ไม่ได้ขัดขวางอะไร แต่ตอนนั้นท่านกำลังแสดงบทบาทเป็นมหาสมุทรกับญี่ปุ่น ก็ต้องตีบทให้แตก ใครจะแสดงบทบาทไหน บทไหนใครหมั่น ต่างคนต่างทำ ไม่ว่ากัน

นายทหารฝรั่งพากันบ่นว่า น่าเสียดายที่ความจริงเรื่องนี้ ไม่ได้เปิดเผยขึ้นทั้งหมดในเวลาอันควร หลังจากนั้น ผู้บัญชาการโรงเรียนทหารอากาศของอังกฤษ ก็สั่งให้ผมเขียนวิทยานิพนธ์อีกเรื่องหนึ่งว่า เหตุใดท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงตกลงใจให้ญี่ปุ่นผ่านในตอนแรก ต้องเล่นละคร ร่วมกับญี่ปุ่นทำสงคราม และต้อง “ปิดทองหลังพระ” ในการกอบกู้เอกราช ผมยินดีทำครับ ไม่ใช่เพื่อตอบแทนพระคุณของท่าน แต่เพื่อให้ความจริงได้ปรากฏครบทุกส่วน ไม่ใช่เพียงบางส่วน อย่างน้อยก็เป็นประวัติศาสตร์ชิ้นเล็กๆ ในสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งหนึ่งในต่างประเทศ”

ผมขอแนะนำการสัมมนาที่คุณสุวัจน์ วรดิลก กล่าวในงานที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำเมื่อปี พ.ศ.2536 มาเป็นเอกสารอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับนายปรีดี พนมยงค์ ว่ามีความเกี่ยวพันในการบริหารบ้านเมืองร่วมกันมาเป็นอย่างดี

สุวัจน์ วรดิลก

“สวัสดีครับท่านผู้มีเกียรติ ผมเคยเป็นหนุ่มในสมัยที่ท่านจอมพล ป. มีอำนาจ และเป็นหนุ่มที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แห่งนี้ เพราะฉะนั้น ความรู้สึกนึกคิดของผม อาจจะขอสารภาพในที่นี้ ต่อหน้าท่านผู้เป็นทายาทของท่านจอมพล ป. ว่า ตอนนั้นผมไม่ชอบท่านจอมพล ป. เลย คือ มองท่านในแง่ลบ คิดว่าท่านเผด็จการอยู่ตลอดเวลา

ความคิดของผมในตอนนั้น คือช่วงอายุ 18-25 ปี แต่ตอนหลัง เมื่อมีอายุมากขึ้น และมีประสบการณ์อย่างหนึ่งที่สั่งลงไทยในยุคคนมีอายุ 40 ปี ล่วงแล้ว คงจำได้ คือ ในช่วงที่ผมพาคิดถึงไทย ๔๖

คน หนีไปแสดงที่ประเทศจีน เป็นการทำผิดกฎหมาย ไม่ใช่ผิดกฎหมายครั้งแรก ผิดกฎหมายครั้งที่ 3 ครั้งแรก เกี่ยวกับการจัดละครการเมือง ถูกเขาพิมพ์ลายมืออยู่ 2-3 ครั้ง แต่ครั้งนั้นเป็นครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ซึ่งเราต้องทำ เราได้รับจดหมายเชิญจากวิเทศสัมพันธ์ของนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล ให้รวบรวมศิลปินไปแสดงที่ประเทศจีน ก็ต้องหนีไป เพราะตอนนั้นประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นศัตรูกันอย่างรุนแรงทางการเมือง เมื่อไปถึงประเทศจีนแล้ว แสดงละครแล้ว จนกระทั่งกลับไม่ได้ เพราะว่าไม่มีสัมพันธไมตรีกัน ช่วงนั้น พ.ศ. 2500 ทางอังกฤษก็ต้อนรับดีมาก คือต้อนรับให้ออกไปจากฮ่องกงเข้าประเทศจีน แต่ว่าหากกลับอังกฤษบอกว่า มาอย่างไร อังกฤษไม่รับรู้ เพราะจะเสียสัมพันธไมตรี เราก็กลับไม่ได้ ในช่วงนั้น ผมถึงได้ทราบว่า ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีบทบาทมากในการสร้างสัมพันธไมตรีกับประเทศจีน เพราะฉะนั้น ถ้าพูดถึงท่านจอมพล ป. ในช่วงนั้น สำหรับผมแล้วก็ต้องโยงเอาอาจารย์ปรีดีเข้าไปด้วย แล้วโยงเอาบุคคลที่ผมนับถือและใกล้ชิด ผมเรียกท่านว่า พี่สังข์ สังข์ พัดโนทัย ซึ่งคุณเจี๊วส์ ก็ทราบว่าเป็นคนสนิทของท่านจอมพล ป.

ท่านจอมพล ป. คุณสังข์ พัดโนทัย และอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เหล่านี้ มีส่วนร่วมในการที่ให้คุณศิลปินไทย 47 คน 48 รวมทั้งผม ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะไปเปิดการแสดงที่ประเทศจีน ผมไม่ได้ใกล้ชิดอะไร เพียงเห็นว่า เมื่อทางจีนเชิญมา ก็จำเป็นต้องไป เพราะว่าแม้รัฐบาลจะไม่ถูกกัน รัฐบาลไทยจะเดินตามหลังอเมริกาก็ตาม แต่ทางด้านประชาชนจีนกับไทยขาดกันไม่ได้ ถ้าจะตัดขาดจากจีนกับไทย เหมือนจะบังคับให้คนเอาหัวเดินต่างเท้า เราก็เลยต้องเสี่ยงไป และผมเคยเขียนหนังสือไว้ว่า เราหลอกเขาไปว่า จะไปถ่ายหนังที่ฮ่องกง แล้วก็พาหนีเข้าไปเลย และแม่แต่กรรยาผม คุณเพ็ญศรี (พุ่มชูศรี) ก็ยังไม่ทราบ ว่า ผมจะพาไปเมืองจีน ดีใจว่าจะไปซื้อปืนยิงฮ่องกง

การพาศิลปิน 40 กว่าคนไปนี้ เป็นเรื่องลำบากยากเข็ญมาก ผมก็อายุเพียง 42 ปี แต่เราก็ทำสำเร็จ สรุปได้ว่าไปถึงชายแดน มีทหารจีนถือปืนกล ศิลปินไทยก็ตกใจมาก ทว่าผมพาไปหากินแดนคอมมิวนิสต์ ผมก็เรียกเขามาบรรยายว่า นี่เป็นเรื่องการสร้างประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะฉะนั้น ถ้าใครไม่ไว้ใจผมละก็ขอให้กลับได้ ผมมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายจีน เขายืนอยู่ เขาทำงานธนาคาร เขาจะพาท่านกลับกรุงเทพฯ ถ้าใครเชื่อมั่นผม ก็ขอให้ตามผมมา ก็มีแน่นอนที่สุดคือกรรยาผม ตามอยู่คนหนึ่งละตามเข้าไปในเขตจีน ก็มีคุณสุพรรณ บุรณพิมพ์ คุณสุเทพ วงศ์กำแหง พวกนี้เขาเชื่อมั่นในตัวผม ก็เข้าไปด้วย ส่วนที่สังข์เลใจก็ไม่กล้าที่จะกลับ เพราะเกิดมายังไม่เคยไปต่างประเทศเลย ที่นี้ความไว้วางใจที่มีต่อจีนคนนั้น ที่จะพาคลับเมืองไทยกับความไว้วางใจที่มีต่อผม เขาก็เลือกเอาผม แล้วก็พากันเข้าเมืองจีนกันหมด

กำหนดการแสดงเพียงเดือนเดียว แต่เราก็กลับไม่ได้ เราก็มีความวุ่นวายกันมาก ข้าวปลากิน

กันไม่ลง รู้สึกว่าต้องมาตายกันที่เมืองจีน ต้องไปพักผ่อนตามป่าเขาตามทะเล ในช่วงนั้น ทางจีนชาติติดต่อไปทางพี่สังข์ พรีโนทัย พี่สังข์ตอบว่า ใจเย็นๆ ก่อน ต่อมาก็มียุทธเลขาจากเมืองไทยว่า จอมพล ป. ท่านนายกาเป็นห่วง ขอให้ศิลาบินกลับบ้าน เมื่อมีโทรเลขมาบอกให้กลับบ้าน พวกเราก็ตักใจจะเริ่มดีใจ มีความหวัง ผมก็เข้าไปเล่าให้อาจารย์ปรีดี ตอนนั้นอยู่บ้านพักที่กวางตุ้ง ใกล้ๆ กับโรงแรมผม ผมก็เอาโทรเลขไปให้ดูบอกว่ามีโทรเลขจากพี่สังข์มาบอกว่าท่านนายกาให้คนไทยกลับบ้าน อาจารย์ปรีดีบอกอย่าเพิ่งกลับ ต่อรอไปก่อนว่า กลับแล้วจะไม่จับเพราะผิดกฎหมาย ถ้าไม่จับถึงจะกลับ ถ้ามีการจับกุมก็จะไม่กลับ ผมก็ทำตามท่านในระหว่างท่านอาจารย์ปรีดีกับท่านจอมพล ป. โดยภายนอกเราจะรู้สึกว่าเป็นศัตรูกันหรือเกลียดชังกันมาก แต่ระหว่างที่ผมอยู่เมืองจีนแล้วได้ใกล้ชิดกับท่านอาจารย์ปรีดีผมยืนยันได้ว่าท่านทั้งสองยังเป็นเพื่อนเป็นมิตรกัน อาจารย์ยังเรียกท่านจอมพล ป. ว่า อีตากับตัน บอกไม่ต้องเป็นห่วง อีตากับตันยังมีรักชาติ มันห่วงคนไทยมาก เราจะต้องได้กลับ ท่านปลอบใจผมอย่างนี้ ผมยังจำได้

มีอยู่วันหนึ่ง พอตีช่วงนั้น ทางอเมริกาประกาศให้นักหนังสือพิมพ์อเมริกา 11 คน เข้าประเทศจีนได้ ที่แรกก็ไม่ยอมให้ไป อาจารย์ปรีดีให้ลูกชายโทรมาหาผมที่โรงแรม บอกให้ไปพบ ผมก็ไปพบท่าน ท่านบอกว่าตอนนี้กลับได้แล้ว มีทางที่จะกลับประเทศไทยได้ เพราะอเมริกาแถลงประกาศให้นักหนังสือพิมพ์เข้าประเทศจีนได้ ทุกอย่างจะผ่อนคลายเป็นด้วยดี ท่านว่าตากับตันต้องยอมตามอเมริกา เพราะฉะนั้นไม่ต้องกลัว ก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ โทรเลขมาทันทีว่า คนไทยทุกคนต้องกลับประเทศไทย กลับแล้วไม่มีการจับกุมเราอีกสักที ท่านยืนยันในโทรเลขมาว่า จะไม่มีการจับกุม แล้วก็มีโทรเลขมาใหม่อีกฉบับหนึ่ง ขอให้ประเทศจีนรับผิดชอบการกลับของศิลาบินไทย ให้จัดเรือโฮงวาก ท่านรอบคอบมาก ท่านให้ประเทศจีนจ่ายให้ ประเทศจีนก็ยินดี บริษัทโฮงวาก ซึ่งใช้เรือเดินมากรังเป็นพาหนะ เดินทางระหว่างเอเชีย เราก็กลับบ้านได้

ท่านจอมพล ป. ท่านมีความคิดที่เราจะยกย่อง คือ ไม่อยู่นิ่ง และชอบความเปลี่ยนแปลง ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของโลก ของสังคม โดยเฉพาะความรักชาติของท่าน ถ้าจะพูดถึงช่วงวัฒนธรรม ในตอนแรกเรารู้สึกว่าเป็นการถูกบังคับ เรื่องการสวมหมวก การยกย่องผู้หญิง แต่ความจริง ท่านยกย่องผู้หญิง เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด การยกย่องผู้หญิงในช่วงสงคราม พวกเราเข้าใจว่ามีการประกวดนางงามบุปผาชาติ มีทหารหญิง และมีความผูกพันกับภรรยา มีความผิด หากทอดทิ้งภรรยา อะไรทำนองนั้น ความจริงก็อาจจะรุนแรงไป แต่ว่าในช่วงหลังๆ เราถึงจะรู้ว่า เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้หญิงไทยพ้นจากการเป็นเมียทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาเต็มเมือง นี่เป็นความผิดอันหนึ่ง

ในช่วงนั้น ความสับสนระหว่างวัฒนธรรมกับอารยธรรม คือหมายถึง Culture กับ Civilization บางทีทางฝ่ายข้าราชการเข้าใจว่าการใส่หมวก ใส่รองเท้า ไม่กินหมาก เป็นเรื่องของวัฒนธรรม ความจริงคนแต่งตัวสวยๆ มีเนคไทดีๆ แต่อาจพูดหยาบคาย ขากเสมหะ นี่เป็นเรื่องของคิวิไลซ์ แต่อย่างไรก็ตาม

ก็เป็นเจตนาดีของท่าน แต่เรื่องเปลี่ยนตัวอักษร ขอยกเว้นที่จะพูด เพราะไปกระทบตัวผมเอง ผมชื่อ สุวัณณ์ ถ้าให้เปลี่ยนเป็น สุวัณน์ แปลว่า ทำลาย สุวัณณ์ แปลว่า เจริญดี ผมก็เลยไม่อยากจะสนใจเท่าไรนัก เพราะไม่ช้าไม่นาน ก็กลับมาที่เดิม”

ข้าพเจ้าขอลอกคำพูดของคุณณัติธีร์ ศุภมงคล ที่เขียนลงในหนังสือ “การวิเทศบายของไทย” บางส่วน ในหนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี แห่งการสถาปนา 27 มิถุนายน 2527 มีข้อความดังนี้

“...ในระยะ 20 ปีแรก ดาราและผู้แสดงบทบาทสำคัญในละครการเมืองไทย มีสองท่านคือ ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม และท่านปรีดี พนมยงค์ ท่านหนึ่งเป็นนักการทหาร อีกท่านหนึ่งเป็นนักวิทยาการ ในทางชั้นเชิงไหวพริบทางการเมือง ข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านจอมพลมีความซื่อสัตย์จริงยิ่งกว่าท่านปรีดียิ่งนัก ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสองสมัย สมัยแรกก่อนเกิดสงคราม เป็นเวลา 5 ปี 7 เดือน 8 วัน สมัยหลัง ภายหลังการรัฐประหารปี 2490 เป็นเวลา 8 ปี 5 เดือน 8 วัน รวม 14 ปี กับ 16 วัน ส่วนท่านปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีหลังสงครามก่อนการรัฐประหารปี 2490 เพียง 142 วันเท่านั้น ท่านจอมพลเป็นผู้มีเสน่ห์ทางการเมืองเป็นพิเศษ มีเหลี่ยมคู้ หาเสมอเหมือนมิได้ สามารถใช้ถ้อยคำนุ่มนวลอ่อนหวาน ดุดดึงใจอย่างกว้างขวาง นักการเมืองสมัยท่านต่างพากันเรียงหน้าวิ่งเข้าหา ต่างกับนายกรัฐมนตรีทหารสมัยหลังๆ ที่ต้องอดอ้อนพะเน้าพะนอนักการเมือง เพื่อคะแนนเสียงสนับสนุนในรัฐสภา แม้แต่ทูตต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศไทย อยู่ได้ไม่นานเท่าใด พอใกล้ชิดท่าน ล้วนถูกโหม่งน้ำวเกิดศรัทธาในตัวท่าน ทุกคนนิยมติดต่อกับท่านโดยตรง ไม่ผ่านกระทรวงการต่างประเทศ”

“ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม และท่านปรีดี พนมยงค์ เหมือนกันอย่างหนึ่งคือ ต่างคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นมูลฐาน จะต่างกันก็เพียงในวิธีดำเนินการ แม้แต่การคิดเห็นขัดแย้งกันของท่านในบางเรื่อง ก็ยังสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย ถ้าไม่ได้ท่านจอมพลทำญาติติกับญี่ปุ่นในระยะแรกของสงคราม บ้านเมืองไทยอาจจะพินาศอวายเป็นผุยผงไปหมดสิ้น ภายใต้อาณัติของกองทัพอากาศของกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่น ถ้าไม่ได้ท่านปรีดีจัดตั้งขบวนการต่อต้านภายในประเทศไทย เราก็คงเห็นภาวะผู้แพ้สงคราม เช่น ญี่ปุ่นไม่พิน”

“ชะตากรรมดลบันดาลให้ท่านทั้งสองต้องหลบหนีภัยการเมืองไปอาศัยดินแดนต่างด้าวอย่างเจียมตัว ไม่มีสมบัติพัสถานให้ถูกยึดเป็นของหลวง แล้วในที่สุดท่านก็พบจุดจบของท่านในโพ้นทะเล ท่านจอมพลในดินแดนมหาสมุทรของท่านยามสงคราม และท่านปรีดีในดินแดนที่ประสาทความรู้การอบรมระบอบประชาธิปไตยให้แก่ท่าน” ...”

บรรณานุกรม

1. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475-2537)
2. ขบวนการเสรีไทย
3. บันทึกผู้บัญชาการ กองทัพอู๋นุ่ประจำประเทศไทยเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2
4. การวิเทโศบายของไทย โดย กนต์ธีร์ ศุภมงคล
5. จอมพล ป. พิบูลสงคราม โดย อ.พิบูลสงคราม
6. จอมพล ป. พิบูลสงคราม ครอบรอบ ศตวรรษ
7. ชีวิตและงานของ พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์
8. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเรือตรีหลวงสังวรยุทธกิจ ท.ช., ป.ม.
9. ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2
10. บันทึกการสัมมนา จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับการเมืองสมัยใหม่
11. บันทึกจอมพล โดย นายฉันทนา
12. ชีวิตเมื่อผ่านไป 84 ปี
13. คุณเส้าอ่อน ศุภโสภณ
14. แนวความคิดประชาธิปไตยของ ปรีดี พนมยงค์

คำปรารภ

สี่

วิถ่มนุษย์ ไม่มีใครที่จะทำนายได้ว่า จะมีอายุยืนอยู่กี่ปี แต่ที่แน่ๆ คือความตาย พระพุทธเจ้า จอมพระศาสดาของชาวเรา ได้กล่าวไว้ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดา เมื่อผมอายุย่างเข้าปีที่ 90 ในอีก 1 เดือนข้างหน้า พอสิ้นธันวาคม อายุของผมก็เข้าปีที่ 90 ผมรู้ตัวแล้วว่า ความตายกำลังย่างเข้ามาใกล้ นับวันเวลาที่จะถึงคราว ก็ไม่เกินกว่าแต่ละปี เวลาผมไปงานศพ ขณะที่พระท่านสวดอภิธรรม หรือไปงานเผาศพ ขณะที่ตรอกคอกเวลาเผา ผมก็นั่งนิ่ง และคิดถึงวันเวลาของเรา ว่าเมื่อใด จะถึงคิวของเรา บรรดาบิดามารดา ญาติตายาย เพื่อนฝูง ก็จากไป จากไป จนมีการกล่าวเป็นคำพูดเล่นๆ กันว่า เรามีแต่เพื่อนตาย เพื่อนเป็นมีน้อยเต็มทน ทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่ระหว่างมีชีวิต เมื่อตายไปแล้ว ก็เอาไปด้วยไม่ได้ เวลาที่เราตาย จะเอาศพไปไว้ที่วัดไหน สวดศพแล้วอีกกี่วันจะเผา ลูกหลานที่อยู่หลังจะจัดการกันอย่างไร เหล่านี้เป็นความคิดล่วงหน้า ไม่ใช่เป็นการกลัวตาย แต่เป็นการคิดปลงสังขาร และเตรียมตัวที่จะตาย

เมื่อเข้ามา

มือเโรมาด้วยเจ้า

เจ้าจะเอา

แต่ลูข สผูกโจน

เมื่อเจ้าไป

เจ้าจะเอาอะไรไป

เจ้าก็ไป

มือเปล่าเหมือนเข้ามา

เท่าที่เคยปฏิบัติมา เมื่อมีอายุจะครบแต่ละปี ผมจะเขียนหนังสือแจกแก่บรรดาญาติมิตร และผู้ที่รักนับถือ ในคราวนี้ ผมจะมีอายุ 90 ปี เมื่อถึง 31 ธันวาคม ผมทวนระลึกว่า เราควรจะเขียนเรื่องอีกเช่นเคย ที่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ เป็นคดี หรือเรื่องที่เห็นเป็นประโยชน์ สำหรับคราวนี้ ผมคิดว่ามีเรื่องที่ยังมีผู้คนยังเข้าใจไม่ถูกต้อง และผมเป็นผู้ที่ยังอยู่ในเหตุการณ์นั้น นั่นคือเรื่องในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในระหว่างที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย และไทยต้องจำใจเข้าข้างญี่ปุ่น ประเทศไทยได้แก้ปัญหา โดยการแบ่งฝ่ายไปเข้ากับสัมพันธมิตร ผมเห็นว่า ควรจะได้เขียนเรื่องนี้ เพื่อให้คนรุ่นหลังๆ ได้ทราบและพิจารณาความถูกต้อง บุคคลที่ ผมจะขอกล่าวถึง คือ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับ นายปรีดี พนมยงค์

ผมต้องขออภัยแก่บรรดาท่านทั้งหลาย ที่ผมได้อ้างชื่อและอ้างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ ณ โอกาสนี้ ด้วยความเคารพ

ในวาระจะจบปีเก่าและขึ้นปีใหม่ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ทุกท่านตลอดจนครอบครัว จงประสบความเจริญ ขอให้จงเจริญสุข เจริญสุข เจริญสุข

ป.ร.มท. อดิเรกสาร

พลเอก/พลตำรวจเอก ประมาณ อดิเรกสาร